

ΕΚΘΕΣΗ 2016

**ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΚΑΪΡΟΥ**

Κάιρο, Σεπτέμβριος 2017

Συντάκτες: Α. Μακρανδρέου, Π. Γκάσιος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.....	6
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	6
1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	7
2. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.....	7
3. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ	7
4. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ – ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ	7
5. ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	7
5.1 Αίγυπτος - Ευρωπαϊκή Ένωση	7
5.2 Συμμετοχή Αιγύπτου σε Διεθνείς Οργανισμούς	8
5.3 Διμερείς Συμφωνίες	8
5.4 Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου.....	8
5.5 Μέσα μαζικής ενημέρωσης.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β	10
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	10
1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	10
2. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	13
3. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	13
Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΝΤ ΚΑΙ Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΤΗΣ ΛΙΡΑΣ (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016)	19
3.1 Σύνθεση ΑΕΠ	20
3.2 Αγροτικός τομέας	20
Υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά (SPS) μέτρα.....	23
Χρήση υδάτινων πόρων του Νείλου	23
Διαδικασία εισαγωγών σιταριού και άλλων βασικών ειδών διατροφής	24
Ιχθυοκαλλιέργειες	25
3.3 Βιομηχανία	25

3.3.1. Κλωστοϋφαντουργία.....	27
3.3.2 Φαρμακοβιομηχανία – Τομέας υγείας	28
3.3.3 Αυτοκινητοβιομηχανία.....	30
3.3.4 Τσιμεντοβιομηχανία.....	31
3.3.5 Χαλυβουργία	31
3.4 Υπηρεσίες	32
3.4.1. Τουρισμός.....	32
3.5 Πληθωρισμός.....	34
3.6 Απασχόληση - Ανεργία	35
3.7 Εξωτερικό Εμπόριο	35
3.7.1 Διάρθρωση Εξωτερικού Εμπορίου	35
3.7.2. Διμερές εμπόριο Αιγύπτου – Ε.Ε.....	37
4. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.....	38
5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	40
5.1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	40
5.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	42
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	42
Άμεσες ξένες επενδύσεις	42
<i>Ο ΝΕΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2017</i>	46
6. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	48
7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ (ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ – ΤΠΕ)	51
7.1 Ενέργεια.....	51
7.1.1 Γενικά, παραγωγή, κατανάλωση και αποθέματα υδρογονανθράκων	51
7.1.2 Θεσμικό πλαίσιο, κρατικοί φορείς αρμόδιοι για τον ενεργειακό κλάδο	53
7.1.3 Συνεργασία με διεθνείς πετρελαϊκούς ομίλους, Συμβάσεις για έρευνα και αξιοποίηση κοιτασμάτων, νέες ανακαλύψεις.....	54
7.1.4 Εισαγωγές υδρογονανθράκων, κάλυψη του ελλείμματος της εγχώριας ζήτησης	55
7.1.5 Κλάδος ηλεκτρικής ενέργειας	56

7.1.6 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	58
7.1.7 Πυρηνική ενέργεια	60
7.2 Μεταφορές	61
7.2.1 Οδικές μεταφορές	61
7.2.2 Σιδηροδρομικές μεταφορές, μετρό Καΐρου	62
7.2.3 Αεροπορικές μεταφορές	64
7.2.4 Θαλάσσιες μεταφορές	64
7.2.5 Διώρυγα Σουέζ	66
7.2.6 Ποτάμιες μεταφορές	68
7.3 Κατασκευές	68
Αγορά ακινήτων	71
7.4 Περιβάλλον – Διαχείριση υδάτων	72
7.5 Τηλεπικοινωνίες και Τεχνολογίες Πληροφορικής (ΤΠΕ)	73
7.5.1 Τηλεπικοινωνίες	73
7.5.2 Τεχνολογίες πληροφορικής	74
8. ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ	78
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ	79
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΧΩΡΑΣ	79
1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΑΙΓΥΠΤΟΥ	79
2. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	85
3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	85
4. ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	87
5. ΕΡΓΑ-ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ	88
6. ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ	88
7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ	89
8. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ1	90

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε	91
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ.....	91
Προοπτικές αξιοποίησης ελληνικής επενδυτικής παρουσίας στην Αίγυπτο.....	91
Εμπόδια εισαγωγής.....	92
Έλλειψη συναλλάγματος.....	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ	93
ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ	96
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ - ΠΗΓΕΣ	96
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	97
Χώρες προορισμού αιγυπτιακών εξαγωγών.....	97
Χώρες προέλευσης αιγυπτιακών εισαγωγών	97
Κυριότερες εξαγωγές Αιγύπτου	98
Κυριότερες εισαγωγές Αιγύπτου	99
Μερίδιο σε συνολικές εισαγωγές της Αιγύπτου – Ανταγωνισμός.....	100
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ	101
Ελληνικές εξαγωγές στην Αίγυπτο 2016 - σύγκριση με 2015 (CN4, στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ)	103
Ελληνικές εισαγωγές από την Αίγυπτο 2016 - σύγκριση με 2015 (CN4, στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ) ..	106

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Επιφάνεια	1.001.450 τετρ. χλμ
Πληθυσμός	93.214.740 (Ιούνιος 2017)
Προσδόκιμο Ζωής	72,7 έτη (71,4 για τους άνδρες και 74,2 για τις γυναίκες) (εκτίμηση 2016)
Πυκνότητα πληθυσμού	96 κάτοικοι / τετρ. χλμ.
Μορφολογία	Έρημος, στην οποία παρεμβάλλεται η κοιλάδα και το Δέλτα του Νείλου. Χαμηλότερο υψόμετρο: Qattara depression -133 μέτρα. Ανώτερο υψόμετρο: Όρος Αγίας Αικατερίνης (Σινά) 2.629 μ.
Κατανομή έκτασης Φυσικοί πόροι	Αγροτική γη: 3,6%, Λοιπές εκτάσεις: 96,3% Πετρέλαιο, φυσικό αέριο, σιδηρομέταλλευμα, φωσφάτα, μαγγάνιο, τάλκης, ασβεστόλιθος, γύψος, αμιάντος, μόλυβδος, σπάνιες γαίες, ψευδάργυρος
Πρωτεύουσα	Κάιρο (18,8 εκατ.)
Μεγαλύτερες πόλεις	Αλεξάνδρεια (4,8 εκατ.), Πορτ Σάιντ (610 χιλ.), Σουέζ (550 χιλ.), Λούξορ (490 χιλ.)
Επίσημη ονομασία	Arab Republic of Egypt (Jumhuriyat Misr al-Arabiyyah)
Πολίτευμα	Προεδρική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Πρόεδρος: Abdel Fattah al-SISI
Διοικητικό σύστημα	27 Διοικητικά Διαμερίσματα
Κλίμα	Θερμά, ξηρά καλοκαίρια και ήπιοι χειμώνες
Γλώσσα	Αραβική (επίσημη)
Θρησκεία	Μουσουλμάνοι (σουνίτες) 90%, Κόπτες 9%, λοιποί Χριστιανοί 1%
Εθνική Σύνθεση	Αιγύπτιοι 99,6%, άλλοι 0,4% (απογραφή 2006)
Γνώση ανάγνωσης/γραφής	Άρρενες 82,2%, γυναίκες 65,4% (εκτίμηση 2015)
Νόμισμα	Λίρα Αιγύπτου (EGP)
Ισοτιμία	1€ = 20,11 Αιγ. Λίρες και 1\$ = 18,04 Αιγ. Λίρες (21 Ιουνίου 2017)
Ζώνη Ώρας	GMT+2 δηλ. ίδια ώρα με την Ελλάδα. Από το 2014 που έπαψε να εφαρμόζεται η θερινή ώρα υπάρχει διαφορά μίας ώρας (-1 ώρα) το καλοκαίρι
Εθνικές επέτειοι	Ημέρα επανάστασης 23 Ιουλίου (1952), 6 Οκτωβρίου, 25 Ιανουαρίου
Θρησκευτικές αργίες	- Ισλαμικές αργίες που βασίζονται στο σεληνιακό ημερολόγιο και ποικίλουν από έτος σε έτος: Ισλαμικό νέο έτος, Γενέθλια Προφήτη, Αϊντ αλ Φιτρ , Αϊντ αλ Άντχα - Χριστούγεννα (7 Ιανουαρίου - παλαιό ημερολόγιο)

1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η χώρα εκτείνεται από την νότια ακτή της Μεσογείου μέχρι τις παρυφές της παρασημερινής Αφρικής καταλαμβάνοντας την βορειοανατολική γωνία της ηπείρου. Το έδαφός της καλύπτεται ολοκληρωτικά σχεδόν από έρημο και άγονες εκτάσεις οι οποίες διακόπτονται κατά τον άξονα βορράς-νότος από την παρακείμενη και ακολουθούσα τη διαδρομή του ζωοδότη ποταμού Νείλου στενή εύφορη ζώνη-κουλάδα που καταλήγει στο Δέλτα του ποταμού. Στο ανατολικό της άκρο βρίσκεται η χερσόνησος του Σινά η οποία αποτελεί το σύνορο με την Ασία. Κλιματολογικά ποικίλει ξεκινώντας από την βόρεια ακτή με το εύκρατο κλίμα της Μεσογείου το οποίο μεταβάλλεται βαθμιαία σε ηπειρωτικό με αρκετά υψηλές εποχικές θερμοκρασίες και ανάλογη βλάστηση στο νότο (Άνω Αίγυπτος).

2. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Στη χώρα κατοικούν 93,4 εκατομμύρια σύμφωνα με τον πλέον πρόσφατο υπολογισμό της αιγυπτιακής στατιστικής υπηρεσίας (Αύγουστος 2017). Υφίσταται φυλετική πολυσπερμία (Άραβες, Νούβιοι, Βέρβεροι, Βεδουίνοι, Έλληνες, Αρμένιοι, Ιταλοί, Γάλλοι) με επικρατούν το αραβικό στοιχείο. Σε ό,τι αφορά την εθνικότητα του πληθυσμού σχεδόν στο σύνολό του (ποσοστό 99,6%) αποτελείται από Αιγύπτιους. Στην συντριπτική του πλειονότητα ο πληθυσμός είναι μουσουλμάνοι σουνίτες (90%). Ακολουθούν οι χριστιανοί (κόπτες 9%, άλλοι 1%).

3. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

- Προεδρική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία
- Πρόεδρος: Abdel Fattah Al-Sisi
- Υφίστανται και λειτουργούν 17 επίσημα αναγνωρισμένα κόμματα. Οι κοινοβουλευτικές εκλογές ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2015 (596 βουλευτές).
- Η χώρα διαιρείται διοικητικά σε 27 διαμερίσματα με αντίστοιχο κυβερνήτη διοριζόμενο από τον Πρόεδρο.

4. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ – ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Τυπικά ακολουθείται το γαλλικό σύστημα σε ό,τι αφορά τις αυξημένες εξουσίες του Προέδρου έναντι αυτών του Π/Θ αλλά υφίσταται ένα μόνο νομοθετικό σώμα, η Βουλή από 596 βουλευτές. Το έτερο σώμα, που καταργήθηκε κατά την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση, ήταν η Shura (Majlis al-Shoura) με συμβουλευτικό μόνο ρόλο και 150 έδρες από τις οποίες το 1/10 διοριζόταν από τον Πρόεδρο.

5. ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

5.1 Αίγυπτος - Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι διμερείς πολιτικές σχέσεις είναι πολύ καλές. Οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ Ε.Ε. και Αιγύπτου διέπονται από την Συμφωνία Σύνδεσης, η οποία ισχύει και εφαρμόζεται από το 2004. Η συμφωνία προβλέπει την εκατέρωθεν δασμολογική απελευθέρωση των

βιομηχανικών προϊόντων (σταδιακή κατάργηση δασμών έως το 2019). Από τον Ιούνιο 2010 ετέθη σε ισχύ η εκατέρωθεν δασμολογική απελευθέρωση για την συντριπτική πλειονότητα των **αγροτικών προϊόντων**. Από την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας Σύνδεσης, το διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Αιγύπτου έχει υπερδιπλασιαστεί.

Παράλληλα η Αίγυπτος είναι λήπτρια μεγάλης έκτασης ευρωπαϊκής αναπτυξιακής βοήθειας, ύψους €1,1 δισ., η οποία αφορά επιχορηγήσεις διαφόρων δράσεων με έμφαση στην οικονομική, κοινωνική και ανθρώπινη ανάπτυξη, στο πλαίσιο του σχήματος “European Neighborhood Instrument 2014-2020”. Επιπλέον, η Ε.Ε. παρέχει στην Αίγυπτο χρηματοδοτήσεις, από κοινού με δανειακές διευκολύνσεις από ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά όργανα και συνεισφορές του αιγυπτιακού κράτους (“blending operations”), της τάξεως των €2,33 δισ., που κατευθύνονται σε μεγάλης κλίμακας επενδυτικά έργα στην χώρα.

5.2 Συμμετοχή Αιγύπτου σε Διεθνείς Οργανισμούς

ABEDA, AfDB, AFESD, AMF, AU, BSEC, CAEU, CD, CICA, COMESA, D-8, EBRD, FAO, G-15, G-24, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRC, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, MINURSO, MINUSMA, MONUSCO, NAM, OAPEC, OAS, OIC, OIF, OSCE, PCA, UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNMISS, UNOCI, UNRWA, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO

5.3 Διμερείς Συμφωνίες

Βρίσκονται σε ισχύ Συμφωνίες Αποφυγής Διπλής Φορολογίας με 47 χώρες και Διμερείς Συμφωνίες Προστασίας και Προώθησης Επενδύσεων με 100 χώρες (στοιχεία UNCTAD).

5.4 Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου

- Agadir Agreement (2006)
- Common Market for Eastern and Southern Africa - COMESA (1998)
- Egypt – European FTA (2007)
- Euro – Med Partnership (2004)
- Greater Arab Free Trade Area – GAFTA (1998)
- Developing 8 Group (1997)
- Egypt – Mercosur FTA (2013)
- Qualifying Industrial Zones (2005)
- Egypt – Turkey FTA (2007)

5.5 Μέσα μαζικής ενημέρωσης

5.5.1 Η Αίγυπτος αριθμεί πληθώρα εφημερίδων, περιοδικών και επιθεωρήσεων, ιδιοκτησία (με τον ένα ή άλλον τρόπο) της Κυβέρνησης, αντιπολίτευσης και πολιτικών κομμάτων. Δεν υφίστανται blogs όπως τα γνωρίζουμε, λόγω της ιδιομορφίας του ρυθμιστικού πλαισίου του τομέα ΜΜΕ.

- **Εφημερίδες:** Al Ahram, Al Akhbar, Gomhoreya (κρατικές, αραβόφωνες), Egyptian Gazette, Al-Ahram Weekly, Daily News Egypt (κρατικές,

αγγλόφωνες), El-Wafd (ιδιωτική, κομματικό όργανο, αραβόφωνη)

- **Οικονομικές εφημερίδες:** Al-Ahram Ektesadi (κρατική, αραβόφωνη), Al Borsa (αραβόφωνη), Middle East Observer (κρατική, η μοναδική αγγλόφωνη),
- **Περιοδικά:** Egypt Today, Business Today (ιδιωτικά, αγγλόφωνα)
- **Περιοδικά ποικίλης ύλης:** Al Muhsawar, October, Ros Al Yussef (αραβόφωνα, ιδιωτικά)
- **Διαδικτυακές Οικονομικές εφημερίδες:** Amwal Al Ghad

5.5.2 Η Κρατική Ραδιοτηλεόραση διαχειρίζεται 2 δίκτυα εθνικής (Nile TV και Fadaqeya Misreya) και 6 δίκτυα περιφερειακής εμβέλειας, καθώς και δορυφορικά κανάλια. Η λήψη των ανωτέρω όσο και πολλών αραβόφωνων καναλιών που εκπέμπουν από άλλες χώρες πραγματοποιείται κατά μεγάλο ποσοστό μέσω δορυφορικής μετάδοσης και λιγότερο δια της καλωδιακής οδού. Χωρίς δορυφορική ή καλωδιακή σύνδεση ελεύθερα προσβάσιμα είναι δύο μόνο από τα κρατικά κανάλια (1^ο και 2^ο κανάλι). Εκπέμπουν, επίσης, και 2 ιδιωτικά κανάλια (Dream και OnTV)

Στο πεδίο της ραδιοφωνίας λειτουργούν 70 περίπου ραδιοφωνικοί σταθμοί (στοιχεία 2010) δύο εκ των οποίων, ικανής εμβέλειας, είναι ιδιωτικοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η πορεία της Αιγυπτιακής οικονομίας, διαχρονικά, έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τις καταλυτικές πολιτικές εξελίξεις στη χώρα, ιδιαίτερα στη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, αλλά και τον απόηχό τους μέχρι σήμερα.

Εμπνευσμένη από την επανάσταση στην Τυνησία το 2010, η αιγυπτιακή εξέγερση του Ιανουαρίου 2011 οδήγησε στην αποπομπή του επί 30ετία προέδρου Χόσνι Μουμπάρακ και την ανάληψη από τους στρατιωτικούς της εξουσίας μέχρι την εκλογή νέου κοινοβουλίου στις αρχές του 2012. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους, ο Μοχάμεντ Μόρσι στηριζόμενος από την Μουσουλμανική Αδελφότητα κέρδισε οριακά τις προεδρικές εκλογές. Σε συνέχεια, συχνά βίαιων, διαδηλώσεων κατά της κυβέρνησης Μόρσι και της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, οι αιγυπτιακές ένοπλες δυνάμεις παρενέβησαν, απομάκρυναν από την εξουσία τον Μόρσι τον Ιούλιο του 2013 και τον αντικατέστησαν με τον προσωρινό πρόεδρο Άντλι Μανσούρ. Τον Ιανουάριο του 2014, οι ψηφοφόροι ενέκριναν ένα νέο σύνταγμα και με δημοψήφισμα τον Μάιο 2014 εξέλεξαν πρόεδρο τον Αμπντέλ Φατάχ Αλ Σίσι. Οι βουλευτικές εκλογές διεξήχθησαν το 2015 σε δύο φάσεις (17 Οκτωβρίου και 2 Δεκεμβρίου).

Η ανατροπή του ισλαμιστή προέδρου Μόρσι στις 3.7.2013, διαμόρφωσε μια νέα πολιτική πραγματικότητα με άμεσες συνέπειες στην οικονομική πολιτική. Συνέπειες των προσανατολισμών της νέας μεταβατικής Κυβέρνησης ήταν η «διάρρηξη» δεσμών με συμμάχους του ανατραπέντος καθεστώτος όπως η Τουρκία και το Κατάρ, η εισροή σημαντικής οικονομικής βοήθειας από την Σαουδική Αραβία και τις χώρες του Κόλπου και η «απροθυμία» για άμεση επανέναρχη διαπραγματεύσεων με το ΔΝΤ.

Οι κακές συνθήκες διαβίωσης, οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης για τον μέσο Αιγύπτιο και η γενικότερη κοινωνική δυσανεμία σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού που δεν κατάφεραν να επωφεληθούν από την οικονομική άνθιση της προηγούμενης δεκαετίας, υπήρξαν σημαντικοί παράγοντες της εξέγερσης του 2011. Το ασταθές πολιτικό περιβάλλον που ακολούθησε είχε ως αποτέλεσμα την επιβράδυνση της οικονομίας και αρνητικές επιπτώσεις σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας εντάσεως εργασίας, όπως ο τουρισμός και οι κατασκευές, με συνέπεια την άνοδο της ανεργίας. Η αναιμική οικονομική ανάπτυξη κατά την τριετία 2011-13 και η σημαντική μείωση εισροής ξένου συναλλάγματος έπληξαν τα δημόσια οικονομικά, με αποτέλεσμα η χρηματοδότηση του δημοσιονομικού ελλείμματος καθώς και οι δαπάνες για εισαγωγές να καλύπτονται κυρίως από δάνεια και δωρεές των Χωρών του Κόλπου.

Στον απόηχο της εξέγερσης του Ιανουαρίου 2011, πολλές ξένες εταιρείες, μεταξύ των οποίων και ορισμένες ελληνικών συμφερόντων, αντιμετώπισαν προβλήματα που προκλήθηκαν, άμεσα ή έμμεσα, από την αναταραχή. Αν και η πλειοψηφία των

προβλημάτων ήταν περιορισμένης χρονικής διάρκειας, άλλα, όπως η ασφάλεια στην περιοχή του Σινά, οι απειλές για επανεθνικοποίηση επιχειρήσεων, η νομική και διοικητική αβεβαιότητα, οι απειλές προστατευτισμού) εξακολούθησαν, αν και ηπιότερα την τετραετία που ακολούθησε, να απασχολούν τους επενδυτικούς κύκλους.

Η Αιγυπτιακή οικονομία, η δεύτερη μεγαλύτερη στον αραβικό κόσμο, με ΑΕΠ \$272 δισ. το 2013, υπέστη επί τετραετία, μετά την καταλυτική εξέγερση του Ιανουαρίου 2011 και την «διορθωτική» συνέχειά της στα τέλη Ιουνίου 2013, τις συνέπειες της πολιτικής μετάβασης. Οι συνήθεις ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης περί το 7% έδωσαν την θέση τους σε συγκρατημένες αυξήσεις του ΑΕΠ κατά την τριετία 2012-2014. Ωστόσο η τάση άρχισε να αντιστρέφεται το 4^ο τρίμηνο του οικονομικού έτους 2013/14, όταν καταγράφηκε ανάπτυξη 3,7% και η βελτίωση αυτή συνεχίστηκε και κατά το 1^ο τρίμηνο 2014/15 όπου σημειώθηκε ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ 6,8%, ενώ στο σύνολο του οικονομικού έτους 2014/2015 ο ρυθμός ανάπτυξης έφθασε το 4,4%. Το οικονομικό έτος 2015/2016 ο ρυθμός ανάπτυξης της αιγυπτιακής οικονομίας έφθασε το 4,3%, ελαφρότατα μειωμένος σε σύγκριση με το προηγούμενο οικονομικό έτος, ως αποτέλεσμα κυρίως της μεγάλης στενότητας συναλλαγματικών πόρων που ακολούθησε την ισχυρή πτώση των τουριστικών εσόδων από τα τέλη του 2015, η οποία είχε ως συνέπεια την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας και του εμπορίου.

Τα συναλλαγματικά αποθέματα, που μειώθηκαν από \$36 δισ. τον Ιανουάριο 2011 σε \$16,7 δισ. τον Ιούλιο του 2014, διαμορφώθηκαν σε \$20,1 δισ. στο τέλος του οικονομικού έτους 2014/2015. Στην συνέχεια κατέγραψαν εκ νέου σημαντική πτώση, με αποτέλεσμα στα τέλη του 2015 να φθάσουν στα επίπεδα των \$16,4 δισ., σηματοδοτώντας την συναλλαγματική κρίση που αντιμετώπισε η χώρα στην διάρκεια του 2016. Προς το τέλος του 2016, η συμφωνία της Αιγύπτου με το ΔΝΤ για παροχή εκτεταμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης τριετούς διάρκειας, συνολικού ύψους \$12 δισ., σε συνδυασμό με την ροή αναπτυξιακών και διμερών χρηματοδοτήσεων από διεθνείς οργανισμούς και ορισμένες, κυρίως αραβικές χώρες, βελτίωσε σταδιακά την εικόνα των συναλλαγματικών αποθεμάτων, επαναφέροντάς τα τον Ιούλιο 2017 στα επίπεδα του 2011.

Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων, οι οποίες μειώθηκαν από \$8,1 δισ. το 2008/9 σε \$3,8 δισ. το 2012/13 και σε \$4,2 δισ. το 2013/2014, το 2014/2015 ανέβηκαν στα επίπεδα των \$6,4 δισ. και το 2015/16 ακόμη παραπάνω, στα \$6,9 δισ. Η σταδιακή βελτίωση της πολιτικής κατάστασης, τα νέα μεγαλεπήβολα έργα καθώς και ο αναθεωρημένος επενδυτικός νόμος του 2015, φαίνεται να δημιουργήσαν ένα ελαφρώς ευνοϊκότερο περιβάλλον για τις ξένες επενδύσεις. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση στα μέσα του 2017 ενέκρινε νέο νομοθετικό πλαίσιο για την ενθάρρυνση των επενδύσεων, παρέχοντας πρόσθετα κίνητρα που περιγράφουμε σε επόμενο κεφάλαιο, προκειμένου να καταφέρει να προσελκύσει ξένους κυρίως επενδυτές.

Η χώρα διατηρούσε μέχρι την εξέγερση του Ιανουαρίου 2011 ισχυρούς πολιτικοοικονομικούς δεσμούς με την Δύση. Μετά από κάποια κάμψη στη διάρκεια της παραγμένης περιόδου οι δεσμοί αυτοί αποκαταστάθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Ήδη,

λαμβάνει διμερή βοήθεια \$1,5 δισ. από τις ΗΠΑ ετησίως, ο δε σημαντικότερος εμπορικός της εταίρος είναι μακράν η Ε.Ε. Τελευταία, πάντως, παράλληλα με τον έκδηλο προσανατολισμό, προς εξασφάλιση στήριξης, προς τις πλούσιες χώρες του Κόλπου (πλην του Κατάρ), οικοδομεί δεσμούς με ανερχόμενες οικονομικές δυνάμεις όπως η Κίνα και η Ινδία ενώ ενισχύονται σημαντικά οι σχέσεις της με την Ρωσία.

Η κυβέρνηση Al Sisi υλοποιεί την τελευταία διετία ευρύ και επώδυνο πρόγραμμα οικονομικών μεταρρυθμίσεων με κεντρικούς στόχους την εξυγίανση της δημοσιονομικής διαχείρισης, την μείωση των κρατικών δαπανών (κυρίως επιδοτήσεων) και του δημοσίου χρέους, αλλά και την αναμόρφωση του επενδυτικού κλίματος και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Σημειώνεται ότι η υλοποίηση του προγράμματος μεταρρυθμίσεων, το οποίο εκπονήθηκε από την αιγυπτιακή κυβέρνηση, αποτέλεσε προαπαιτούμενο για την παροχή «πακέτου» χρηματοδοτικής στήριξης από το ΔΝΤ στην διάρκεια του 2016.

Η σταδιακή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας αναμένεται να συνεχιστεί μέσω υλοποίησης της κυβερνητικής δέσμευσης για την προώθηση των επενδύσεων και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η έναρξη των νέων μεγάλων αναπτυξιακών έργων και η συνεχιζόμενη υποστήριξη από το ΔΝΤ, την Ε.Ε., την Παγκόσμια Τράπεζα, καθώς και τις Χώρες του Κόλπου (πλην Κατάρ) αναμένεται ότι θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη κατά τα επόμενα χρόνια. Η επιχειρούμενη από την κυβέρνηση, δύσκολη, ασφαλώς, πορεία προς τον βαθμιαίο εκχρηματισμό της οικονομίας, της οποίας ο τομέας της παραοικονομίας ξεπερνάει κατά τους υπολογισμούς κάποιων ειδικών το 60%, θα βοηθήσει ακόμα περισσότερο στην ανάπτυξη της χώρας.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Οικονομικό έτος: Ιούλιος/Ιούνιος	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 (9μηνο)
ΑΕΠ (LE τρισ. – τρέχουσες τιμές αγοράς)	2,102	2,444	2,708	2,571
ΑΕΠ (LE τρισ. – σταθερές τιμές 2011/12)	1,729	1,838	1,917	1,486
Πραγματικό ΑΕΠ μεταβολή (%)	2,2%	4,4 %	4,3%	3,8%
ΑΕΠ κατά κεφαλήν (\$)	3.328	3.548	3.514	
Πληθωρισμός (Ιούνιο εκάστου έτους, Μαρ. 2017, %)	8,20%	11,39%	13,97%	30,91%
Ανεργία (%)	13,0%	12,8%	12,5%	12,0%
Εξαγωγές (\$ δισ.)	26,02	22,24	18,70	15,99
Εισαγωγές (\$ δισ.)	60,18	61,30	57,39	43,04
Όγκος εμπορίου (\$ δισ.)	86,20	83,55	76,09	59,03
Εμπορικό ισοζύγιο (\$ δισ.)	-34,16	-39,06	-38,68	-27,05
Εμπορικό έλλειμμα (% ΑΕΠ)	-11,2%	-11,7%	-11,5%	-11,4%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (\$ δισ.)	-2,78	-12,14	-19,83	-13,18
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-0,9%	-3,6%	-5,9%	-5,3%
Συναλλαγματικά αποθέματα (\$ δισ.)	16,69	20,08	17,55	28,53
Δημοσιονομικό έλλειμμα (LE δισ.)	255,44	279,43	339,49	273,34
Δημοσιονομικό έλλειμμα (% ΑΕΠ)	-12,2%	-11,5%	-12,5%	-8%
Καθαρές άμεσες ξένες επενδύσεις (\$ δισ.)	4,18	6,38	6,93	6,56
Επενδύσεις Αιγύπτου στο εξωτερικό (\$ δισ.)	0,33	0,22	0,16	0,15
Μεταναστευτικά εμβάσματα (\$ δισ.)	18,52	19,33	17,08	12,63
Εξωτερικό χρέος (\$ δισ.)	46,07	48,06	55,76	73,89
Εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	15,4%	14,8%	18,1%	41,2%
Εσωτερικό Χρέος (LE τρισ.)	1,817	2,116	2,620	3,074
Εσωτερικό Χρέος (% ΑΕΠ)	85,3%	86,6%	96,8%	94,7%
Ισοτιμίες με \$ (μεσοσταθμικές)	7,14	7,53	8,78	13,71

ΠΗΓΕΣ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ, ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ (CAPMAS)

3. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ την περίοδο 2011-2014 ήταν περί το 2%. Το οικονομικό έτος 2014/15 καταγράφηκε αισθητά αυξημένος ρυθμός ανάπτυξης 4,4%, ενώ το 2015/16 εμφανίστηκε ελαφρότητα μειωμένος στο 4,3%. Ο ρυθμός ανάπτυξης κατά το εννεάμηνο του οικονομικού έτους 2016/17 καταγράφηκε στο 3,8%. Σύμφωνα με επίσημες εκτιμήσεις, συνολικά στο οικονομικό έτος 2016/17 ο εν λόγω δείκτης

φαίνεται να φθάνει στο 4,2%.

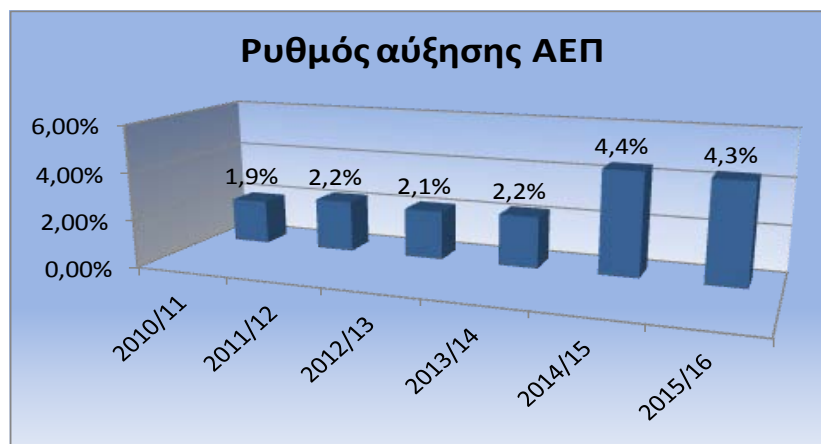
Διαχρονικά, σύμφωνα με πρόσφατα αναθεωρημένα στοιχεία του Υπουργείου Προγραμματισμού, ο ρυθμός μεγέθυνσης της αιγυπτιακής οικονομίας κατά το 3^ο τρίμηνο του οικονομικού έτους 2016/17 (Ιαν.-Μαρ. 2017) ανήλθε σε 4,3%, έναντι ρυθμού μεγέθυνσης 3,6% κατά το αντίστοιχο τρίμηνο του οικονομικού έτους 2015/16. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα ως άνω στοιχεία, ο συνολικός ρυθμός ανάπτυξης κατά το 1^ο εννεάμηνο του οικονομικού έτους 2016/17 ανήλθε σε 3,8%, έναντι 4,2% το εννεάμηνο του έτους 2015/16. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της αιγυπτιακής κυβέρνησης τον Σεπτέμβριο 2017, ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ κατά το οικονομικό έτος 2016/17 εκτιμάται ότι έφθασε το 4,2%, υπερβαίνοντας τις προβλέψεις της κυβέρνησης, εξαιτίας του εξαιρετικά υψηλού ρυθμού ανάπτυξης στο 4^ο τρίμηνο του έτους, που ανήλθε σε 5%.

Σε τομεακή βάση, και σύμφωνα με τα δημοσιευμένα διαθέσιμα στοιχεία, κατά το οικονομικό έτος 2015/16 οι κλάδοι της αιγυπτιακής οικονομίας που παρουσίασαν τις ισχυρότερες αναπτυξιακές τάσεις υπήρξαν οι κατασκευές (+10,9%) κυρίως εξαιτίας των μεγάλων αναπτυξιακών έργων που υλοποιεί η κυβέρνηση της χώρας (μεταξύ των οποίων η κατασκευή της νέας διοικητικής πρωτεύουσας), οι τηλεπικοινωνίες (+8,5%), η ηλεκτρική ενέργεια (+6,8%) –ομοίως λόγω των μεγάλων έργων κατασκευής ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων ανά την χώρα-, οι μεταφορές / logistics (+5,4%) και το εμπόριο (+5,3%). Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία εννεαμήνου 2016/17, οι μεγαλύτεροι ρυθμοί ανάπτυξης σημειώθηκαν στο ΑΕΠ των τηλεπικοινωνιών (+9,3%), των κατασκευών (+8,1%), των μεταφορών (+4,5%) και του εμπορίου (+4,5%).

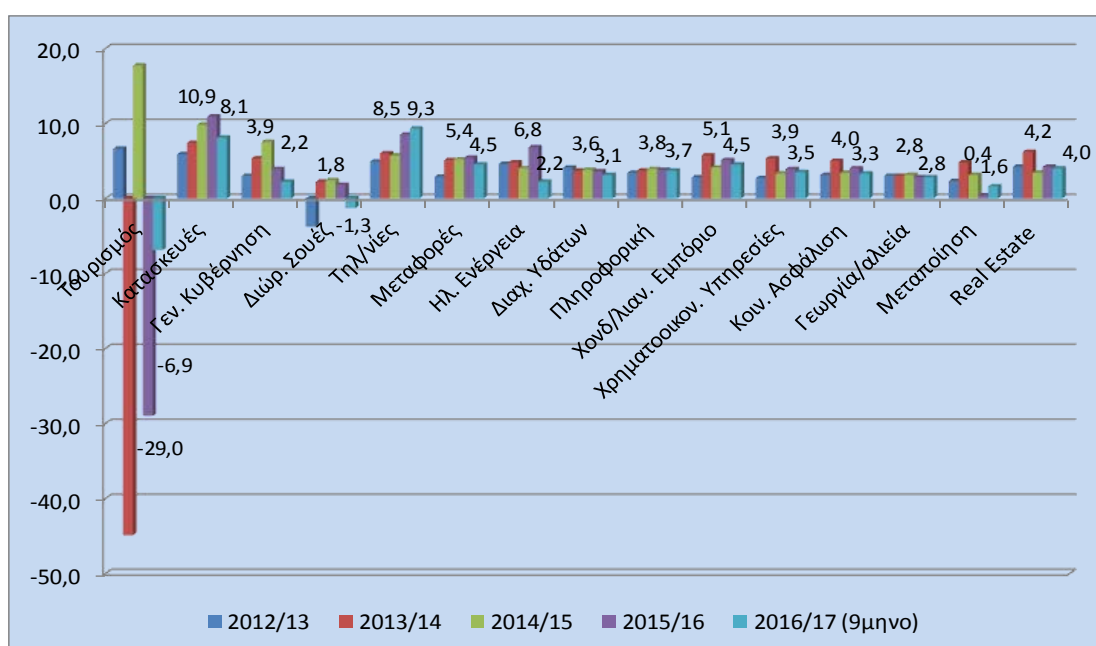
Με την έναρξη του οικονομικού έτους 2017/18, η αιγυπτιακή κυβέρνηση έδειξε να προβληματίζεται σχετικά με το εάν θα μπορέσουν να συνταιριαχθούν από τη μία μεριά ο στόχος περιορισμού του δημοσιονομικού ελλείμματος στο επίπεδο του 9%-9,1% του ΑΕΠ –που εντάσσεται στο πλαίσιο των δεσμεύσεων περί μεταρρυθμίσεων και δημοσιονομικής εξυγίανσης που έχει αναλάβει η χώρα έναντι του ΔΝΤ- και από την άλλη η απαραίτητη -προκειμένου να διατηρηθεί η κοινωνική συνοχή- υιοθέτηση μέτρων στήριξης των ευάλωτων οικονομικά ομάδων του πληθυσμού. Η κυβέρνηση Al Sisi καλείται, έτσι, να επιλύσει μία αρκετά δύσκολη «εξίσωση», ήτοι την αποκατάσταση ισορροπίας μεταξύ αφ' ενός των απαιτήσεων του ΔΝΤ και αφ' ετέρου της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής, χωρίς την οποία κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί την βιωσιμότητα του υλοποιούμενου προγράμματος οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

Σε πρόσφατες οικονομικές της προβλέψεις (Ιουνίου 2017), η Παγκόσμια Τράπεζα αναμένει ρυθμούς ανάπτυξης της αιγυπτιακής οικονομίας κοντά στο 4% το έτος 2016/17, στο 4,6% το 2017/18 και στο 5,3% το 2018/19.

Τα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζουν την πορεία του ρυθμού ανάπτυξης συνολικά και κατά κλάδους της οικονομίας:

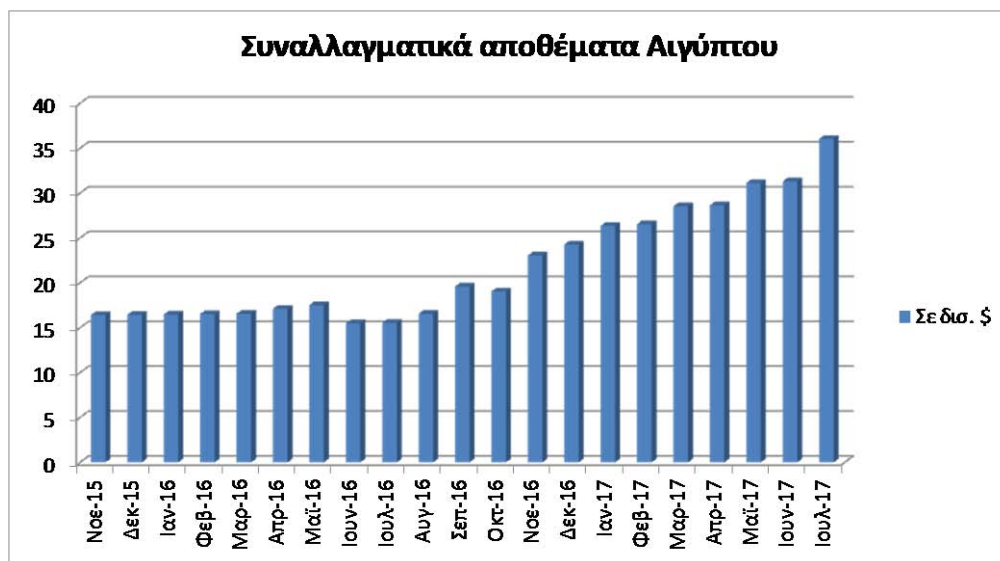
Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ

Τα **συναλλαγματικά αποθέματα** άρχισαν να μειώνονται σημαντικά από τον Ιανουάριο του 2011, λόγω «κατακρήμνισης» των εσόδων από τον τουρισμό και την γενικότερη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας. Ειδικότερα, βασικούς ανασχετικούς παράγοντες αποτέλεσαν το διευρυνόμενο έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου, οι αποπληρωμές ομολόγων και η συσσώρευση οφειλών προς ξένες πετρελαϊκές εταιρείες. Κατά το οικονομικό έτος 2015/16 η στενότητα των συναλλαγματικών διαθεσίμων επιδεινώθηκε δραματικά, υποχωρώντας σε \$16,5 δις. τον Ιανουάριο και \$15,5 δις. τον Ιούνιο 2016, αντίστοιχα, δημιουργώντας έντονα προβλήματα στην λειτουργία της αιγυπτιακής οικονομίας. Στο μεγαλύτερο μέρος του 2016, η αιγυπτιακή κυβέρνηση προσπάθησε να τιθασεύσει την εκροή συναλλάγματος από την χώρα. Μέρος της προσπάθειας συγκράτησης των συναλλαγματικών αποθεμάτων επιχειρήθηκε μέσω υιοθέτησης πολιτικής περιορισμού των εισαγωγών, με την κυβέρνηση να επιβάλλει σειρά τεχνικών εμποδίων και περιορισμών στις μεταφορές κεφαλαίων στο εξωτερικό, δυσχεραίνοντας έτσι τις συναλλαγές των Αιγυπτίων εισαγωγέων.

Με την σύναψη συμφωνίας με το ΔΝΤ –που οριστικοποιήθηκε το Νοέμβριο 2016- για την παροχή χρηματοδοτικής διευκόλυνσης τριετούς διάρκειας, ύψους \$12 δισ., την συνακόλουθη απελευθέρωση του καθεστώτος συναλλαγματικών ισοτιμιών της λίρας (επίσης το Νοέμβριο 2016), την εισροή αναπτυξιακών χρηματοδοτήσεων κυρίως από την Παγκόσμια Τράπεζα, αλλά και την επιτυχή προσφυγή της Αιγύπτου στις διεθνείς αγορές ομολόγων για άντληση δανειακής χρηματοδότησης, η εικόνα των συναλλαγματικών αποθεμάτων άρχισε να βελτιώνεται προς τα τέλη του 2016 και στην μέχρι στιγμής διάρκεια του 2017, πλησιάζοντας τα επίπεδα του 2011. Συγκεκριμένα, στα τέλη Δεκεμβρίου 2016 ανήλθαν στα \$24,26 δισ., ενώ στην συνέχεια στην διάρκεια του 2017 αυξήθηκαν ακόμη περισσότερο (στα \$36,04 δισ. στα τέλη Ιουλίου 2017, στο υψηλότερο επίπεδό τους από τον Φεβρουάριο του 2011).

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ

Το **εσωτερικό δημόσιο χρέος** αυξάνεται σταθερά κατά την τελευταία πενταετία, φθάνοντας τον Μάρτιο 2017 το επίπεδο των EGP 3,074 τρισ. Η εν λόγω αύξηση προκύπτει λόγω των αυξημένων κρατικών δαπανών από την εξέγερση του 2011 και έπειτα (μισθοί, αποπληρωμές τοκοχρεολυσίων, επιδοτήσεις βασικών αγαθών, καυσίμων και ενέργειας, καθώς και αυξημένες δημόσιες επενδύσεις που οδηγούν σε διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείμματος), ενώ τα έσοδα, κυρίως αυτά της φορολόγησης, επηρεάστηκαν αρνητικά από τις πολιτικές συνθήκες της περιόδου.

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε τον Ιούνιο 2017 η Κεντρική Τράπεζα Αιγύπτου (CBE), το συνολικό ακαθάριστο εσωτερικό δημόσιο χρέος παρουσίασε στην περίοδο Ιουλίου 2016-Μαρτίου 2017 αύξηση κατά 23,1% έναντι του αντίστοιχου 9μήνου του προηγούμενου οικονομικού έτους (2015/16) και έφθασε στα τέλη Μαρτίου τ.ε. το επίπεδο των EGP3,074 τρισ., έναντι EGP2,496 τρισ. τον Μάρτιο 2016. Το εσωτερικό δημόσιο χρέος τον Μάρτιο 2017 αντιπροσώπευε το 94,7% του αιγυπτιακού ΑΕΠ, έναντι ποσοστού 92,2% ένα χρόνο νωρίτερα. Σημειωτέον ότι το 86,2% του εσωτερικού χρέους (ήτοι EGP2,649 τρισ.) αφορά χρέος της κεντρικής κυβέρνησης.

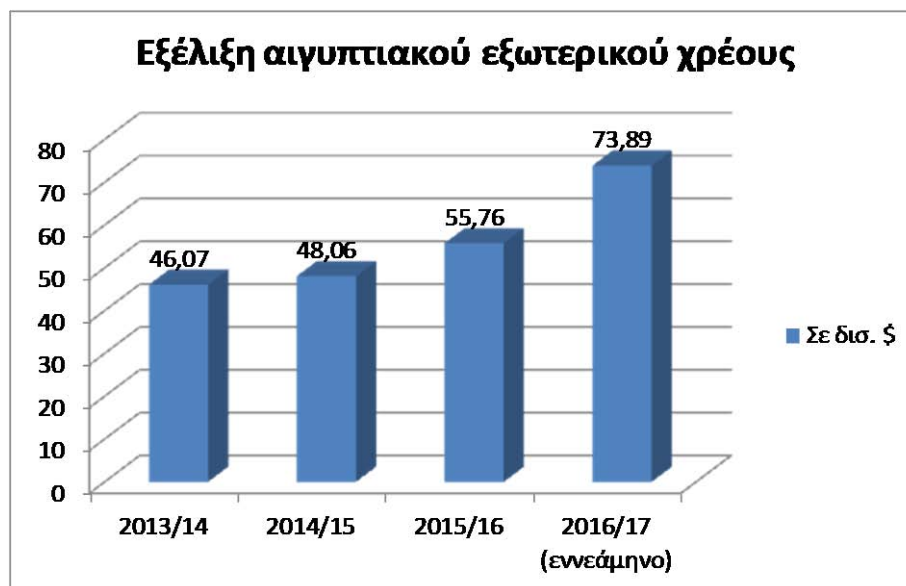

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ

Το **εξωτερικό χρέος της Αιγύπτου**, ύψους \$73,89 δισ. τον Μάρτιο 2017, απαρτίζεται κυρίως από ξένα κρατικά δάνεια, δανεισμό από περιφερειακά και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ, καθώς και ομόλογα που διετέθησαν στη διεθνή αγορά. Ακολούθησε ανοδική πορεία την περίοδο 2010-2016, ιδιαίτερα δε στο 2^ο εξάμηνο του 2016, φθάνοντας το 37,6% του ΑΕΠ, η οποία οφείλεται στις μειωμένες εισροές συναλλάγματος, λόγω της κάμψης τομέων όπως ο τουρισμός, οι εξαγωγές και οι άμεσες ξένες επενδύσεις.

Από τα τέλη του 2016 η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει εντατικοποιήσει τις προσπάθειές της για λήψη ομολογιακού δανεισμού από τις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα να έχει ως τώρα αντλήσει σημαντικότερα κεφάλαια. Στα τέλη Ιανουαρίου 2017 το αιγυπτιακό δημόσιο εξέδωσε με επιτυχία κρατικά ομόλογα σε δολάρια, 5ετούς, 10ετούς και 30ετούς διάρκειας, συνολικής αξίας \$4 δισ. Περαιτέρω, στα τέλη Μαΐου 2017 το αιγυπτιακό δημόσιο άντλησε έσοδα ύψους \$3 δισ. από έκδοση και διάθεση στις διεθνείς αγορές ομολόγων σε ξένο νόμισμα. Το 80% των εσόδων από τα εν λόγω ομόλογα προήλθε από την Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη. Η Αίγυπτος σχεδιάζει να προβεί σε νέα μεγάλη έκδοση κρατικών ομολόγων σε ξένο νόμισμα κατά το τρίτο τρίμηνο του τρέχοντος οικ. έτους 2017-2018 (μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 2018), κατά πάσα πιθανότητα αξίας \$4 δισ.

Η σύνθεση, πάντως, του αιγυπτιακού εξωτερικού χρέους παραμένει ευνοϊκή (95% αφορά μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο δανεισμό), περιορίζοντας το βάρος των περιοδικών αποπληρωμών.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ

Το **ισοζύγιο πληρωμών**, έπειτα από την πρόσκαιρη βελτίωσή του κατά την διετία 2013-2015 (πλεόνασμα \$1,48 δισ. το 2013/14 και \$3,72 δισ. το 2014/15), επανήλθε σε αρνητικά επίπεδα το οικονομικό έτος 2015/16, καταγράφοντας έλλειμμα \$2,81 δισ., παρά το γεγονός ότι το ισοζύγιο κεφαλαίων υπήρξε έντονα πλεονασματικό (\$21,18 δισ. έναντι \$17,93 δισ. το 2014/15). Το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών κατά το οικονομικό έτος 2015/16 οφείλεται στο έντονα ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (έλλειμμα \$19,83 δισ. έναντι ελλείμματος \$12,14 δισ. το 2014/15), κυρίως λόγω της σημαντικής μείωσης του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών (από \$10,74 δισ. το 2014/15 σε \$6,53 δισ. το 2015/16), εξαιτίας αφ' ενός της δραστηκής πτώσης των εισπράξεων από τον τουρισμό (από \$7,37 δισ. το 2014/15 σε \$3,77 δισ. το 2015/16) και, ιδίως, αφ' ετέρου της μείωσης των εισερχόμενων μεταναστευτικών εμβασμάτων (από \$19,33 δισ. το 2014/15 σε \$17,08 δισ. το 2015/16).

Σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιευθέντα προσωρινά στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Αιγύπτου, κατά το οικονομικό έτος 2016/17, το ισοζύγιο πληρωμών παρουσίασε πλεόνασμα ύψους \$13,72 δισ., έναντι ελλείμματος \$2,81 δισ. ένα χρόνο νωρίτερα. Το μεγαλύτερο μέρος του πλεονάσματος, ύψους \$12,2 δισ., καταγράφηκε στην διάρκεια της περιόδου που ακολούθησε την απελευθέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της λίρας, το Νοέμβριο 2016. Η εμφάνιση πλεονάσματος στο ισοζύγιο πληρωμών οφείλεται πρωτίστως στο πλεόνασμα του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών, ύψους \$29,15 δισ. Περαιτέρω, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας μειώθηκε κατά 8,4% στα \$35,43 δισ., λόγω αύξησης των εξαγωγών κατά 15,9% στα \$21,69 δισ. και μικρής πτώσης των εισαγωγών κατά 0,5% στα \$57,12 δισ. Το πλεόνασμα υπηρεσιών αυξήθηκε κατά 4,3% στα \$6,81 δισ. (με άνοδο των εσόδων από τον τουρισμό κατά 16,2% στα \$4,38 δισ., αλλά ελαφρά πτώση των εσόδων της Διώρυγας Σουέζ κατά 3,4% στα \$4,94 δισ.), ενώ το πλεόνασμα του ισοζυγίου μεταβιβάσεων βελτιώθηκε κατά 4,1% στα \$17,47 δισ. (τα εισερχόμενα μεταναστευτικά εμβάσματα αυξήθηκαν κατά 2,2% και

ανήλθαν σε \$17,45 δισ.). Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω επιμέρους κινήσεων, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Αιγύπτου παρουσίασε αξιολογή βελτίωση κατά το οικονομικό έτος 2016/17, ανερχόμενο σε \$15,57 δισ., έναντι \$19,83 δισ. το έτος 2015/16.

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΝΤ ΚΑΙ Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΤΗΣ ΛΙΡΑΣ (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016)

Στις 11 Νοεμβρίου 2016 το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ ενέκρινε τριετούς διάρκειας εκτεταμένη χρηματοδοτική διευκόλυνση προς την Αίγυπτο, ύψους \$12 δισ. Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση του Ταμείου, «το υλοποιούμενο από την αιγυπτιακή κυβέρνηση πρόγραμμα οικονομικών μεταρρυθμίσεων που αποτέλεσε προαπαιτούμενο για την έγκριση της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης θα βοηθήσει την χώρα να επανακτήσει μακροοικονομική σταθερότητα και να επανέλθει σε υψηλούς αναπτυξιακούς ρυθμούς». Σε άμεση υλοποίηση της συμφωνίας με την Αίγυπτο, το ΔΝΤ προχώρησε, την ίδια ημέρα, στην εκταμίευση της πρώτης δόσης της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, ύψους \$2,75 δισ.

Η Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου (CBE) είχε προηγουμένως ανακοινώσει, στις 3.11.2016, την απόφασή της για μετάβαση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της αιγυπτιακής λίρας σε καθεστώς ελεύθερης διακύμανσης. Αποτέλεσμα της εν λόγω απόφασης υπήρξε η άμεση υποτίμηση της λίρας έναντι του δολαρίου κατά 48% το πρωί της ίδιας ημέρας, με τη συναλλαγματική ισοτιμία να διαμορφώνεται σε 13 λίρες/δολάριο. Σημειωτέον ότι πιο πριν, η επίσημη ισοτιμία του εγχώριου νομίσματος έναντι του δολαρίου είχε επί σχεδόν οκτάμηνο διατηρηθεί σταθερή στις 8,78 λίρες/δολάριο κατά τις δημοπρασίες της Κεντρικής Τράπεζας, μετά την κατά 13,5% υποτίμηση της λίρας τον Μάρτιο 2016. Στις 3.11.2016, η Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε επίσης την αύξηση των επιτοκίων αναφοράς κατά 300 μονάδες βάσης, καθορίζοντάς τα στο 14,75% για το επιτόκιο καταθέσεων, στο 15,75% για το επιτόκιο χορηγήσεων και στο 15,25% για το κύριο επιτόκιο. Αργότερα, στην διάρκεια του 2017, και προκειμένου να αντιμετωπίσει τις εντονότερες πληθωριστικές πιέσεις που δημιούργησε η απελευθέρωση του καθεστώτος ισοτιμίας της λίρας, η Κεντρική Τράπεζα προχώρησε δις (τους μήνες Μάιο και Ιούλιο) σε αυξήσεις των επιτοκίων αναφοράς της, κατά 400 μονάδες βάσης συνολικά, διαμορφώνοντάς τα στα τρέχοντα επίπεδα του 18,75% για το επιτόκιο καταθέσεων, του 19,75% για το επιτόκιο χορηγήσεων και του 19,25% για το κύριο επιτόκιο.

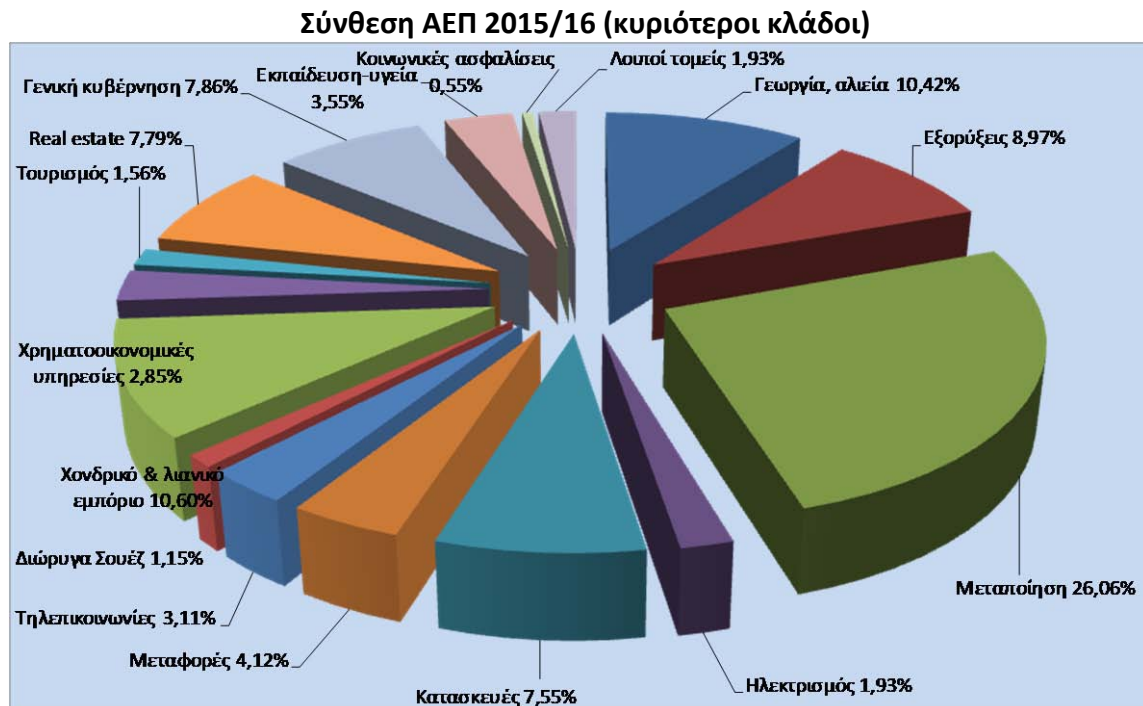
Η απελευθέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της λίρας οδήγησε σε έντονη και διαρκή υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος, η οποία έφθασε τα επίπεδα των 17,75 λιρών/δολάριο και 20,9 λιρών/ευρώ στα τέλη Αυγούστου τρέχοντος έτους.

Σε συνέχεια των αποφάσεων της αιγυπτιακής κυβέρνησης για ελεύθερη διακύμανση της λίρας, αλλά και της έγκρισης της εκτεταμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης από το ΔΝΤ, αρκετοί διεθνείς οίκοι αξιολόγησης αλλά και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί αναθεώρησαν προς το καλύτερο τις εκτιμήσεις τους για τις προοπτικές της αιγυπτιακής οικονομίας. Ταυτόχρονα, μεγάλοι διεθνείς τραπεζικοί όμιλοι ενθάρρυναν

τους πελάτες τους να επενδύσουν σε βραχυπρόθεσμα έντοκα γραμμάτια του αιγυπτιακού δημοσίου, ώστε να επωφεληθούν από τις ευνοϊκές ως άνω εξελίξεις. Η τάση αυτή αποτυπώθηκε ξεκάθαρα στην διάρκεια του 2017, με την αξία των αιγυπτιακών εντόκων γραμματίων εις χείρας ξένων επενδυτών να ανέρχονται σε EGP136,16 δισ. (περίπου \$7,67 δισ. με βάση τρέχουσες ισοτιμίες) τον Μάιο 2017, έναντι μόλις EGP10,16 δισ. τον Δεκέμβριο 2016.

3.1 Σύνθεση ΑΕΠ

Η κατά τομέα της οικονομίας ποσοστιαία συνεισφορά στο ΑΕΠ εμφανίζει την εξής σύνθεση: Τομέας υπηρεσιών 52,62%, βιομηχανία, εξορύξεις & ηλεκτρισμός 36,97%, γεωργία 10,42%. Στο παρακάτω σχήμα απεικονίζονται αναλυτικότερα ποσοστά κατά κλάδο.

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ

3.2 Αγροτικός τομέας

Ο αγροτικός τομέας συμβάλλει παραδοσιακά με ποσοστό πλησίον του 11% στην διαμόρφωση του αιγυπτιακού ΑΕΠ (10,42% το έτος 2015/16), καταλαμβάνοντας την 3^η θέση μεταξύ των σημαντικότερων κλάδων της οικονομίας της χώρας. Ο κλάδος απασχολεί εξάλλου μεταξύ 30% και 40% του εργατικού δυναμικού. Οι κύριες καλλιέργειες στην Αίγυπτο περιλαμβάνουν τα δημητριακά (σιτάρι, ρύζι, καλαμπόκι), φρούτα και λαχανικά, ζάχαρη, βαμβάκι, ενώ η χώρα παράγει επίσης γαλακτοκομικά προϊόντα, ζωικά προϊόντα και ιχθυηρά. Σύμφωνα με στοιχεία του FAO (2014), η καλλιεργήσιμη γη στην Αίγυπτο ανέρχεται σε 2,7 εκατ. εκτάρια, ενώ οι μονίμως καλλιεργούμενες εκτάσεις σε 1,08 εκατ. εκτάρια.

Βασικότερο πρόβλημα της μεγάλης αγροτικής παραγωγής της Αιγύπτου είναι ότι δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες του ταχύτατα αυξανόμενου πληθυσμού της, με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται αθρόες εισαγωγές αγροτικών προϊόντων, οι οποίες αποτελούν περίπου το 70% της συνολικής προσφοράς τροφίμων. Η Αίγυπτος αποτελεί τον μεγαλύτερο παγκοσμίως εισαγωγέα σιταριού. Η εθνική αγροτική πολιτική εστιάζεται κυρίως στην δημιουργία νέων καλλιεργήσιμων εκτάσεων στην έρημο, στις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και στις επενδύσεις σε μεγάλα έργα με στόχο την βελτίωση των τεχνικών άρδευσης.

Από τον 19^ο αιώνα, η ανάπτυξη του αγροτικού κλάδου βασιζόταν στις πρωτοβουλίες του κράτους, και στην υλοποίηση μεγάλων δημόσιων έργων, με κορυφαία αυτά της κατασκευής του Φράγματος του Ασουάν (1898-1902) και του Μεγάλου Φράγματος του Ασουάν (1960-1970), με το δεύτερο να επιτρέπει την ανάκτηση και αξιοποίηση εκτάσεων 2 εκατ. feddans αγροτικής γης στην κοιλάδα και το Δέλτα του Νείλου. Αργότερα, από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και ως το 1970, η αιγυπτιακή γεωργία σταδιακά εκσυγχρονίστηκε και εκβιομηχανίστηκε, με το κράτος να αναδιανέμει κομμάτια γης στους αγρότες. Βασικό πρόβλημα του κλάδου είναι ότι ο αγροτικός κλήρος είναι κατακερματισμένος και μικρού μεγέθους, και γι' αυτόν τον λόγο το αιγυπτιακό κράτος καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες προσέλκυσης μεγάλων επενδυτών. Πρόσθετα παραδοσιακά προβλήματα του αιγυπτιακού γεωργικού κλάδου αποτελούν τα ακόλουθα: (α) σύστημα επιδοτήσεων (σιτάρι, ζάχαρη, ρύζι και μαγειρικό λάδι) με σημαντική επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού και αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, (β) περιορισμένες επενδύσεις, (γ) μη αποτελεσματική χρήση υδάτινων πόρων (έως και 50% απώλεια στον αρδευτικό τομέα) και (δ) αύξηση έλλειψης νερού (η τρέχουσα ποσόστωση των 5.000 κ.μ. ανά feddan -1 feddan=4.200 τ.μ.- ετησίως αναμένεται να περιοριστεί σε 4.000 κ.μ. ανά feddan το 2025).

Το αιγυπτιακό Υπουργείο Γεωργίας διαθέτει σχέδιο αγροτικής ανάπτυξης με τίτλο "Agricultural Sustainable Development Strategy 2030", με κεντρικούς γνώμονες την προσπάθεια αξιοποίησης από τα αιγυπτιακά αγροτικά προϊόντα της ανόδου κατά τα τελευταία έτη των τιμών των τροφίμων στις διεθνείς αγορές, την προσπάθεια αύξησης των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων πρωτίστως προς την Ε.Ε. και δευτερευόντως προς τις ΗΠΑ, και την αναβάθμιση των μεθόδων παραγωγής και της ποιότητας των αιγυπτιακών προϊόντων.

Στην κορυφή των κρατικών προγραμμάτων που υλοποιούνται για την αναβάθμιση του εγχώριου αγροτικού κλάδου βρίσκεται εκείνο της **ανάκτησης εκτάσεων 1,5 εκατ. feddans αγροτικής γης**, που ανακοινώθηκε από τον Πρόεδρο Al Sisi στα τέλη του 2015. Το πρόγραμμα, προϋπολογισμού EGP33 δισ., έχει σκοπό την υλοποίηση εγγειοβελτιωτικών έργων σε ερημικές εκτάσεις 1,5 εκατ. feddans, με στόχο την επέκταση της αγροτικής γης κατά συνολικά 20%. Το εν λόγω πρόγραμμα, το οποίο θα διατρέξει 8 συνολικά αιγυπτιακές επαρχίες, και συγκεκριμένα τις Giza, Minya, Qena, Aswan, New Valley, Sinai, Ismailia και Matrouh, πρόκειται να υλοποιηθεί σε 3 φάσεις. Στα τέλη του 2016, ο Αιγύπτιος Πρόεδρος ανακοίνωσε την άμεση εκποίηση των 500 χιλ.

στρεμμάτων της πρώτης φάσης, δια της εκχώρησης της γης σε ιδιώτες που σκοπεύουν να δραστηριοποιηθούν στην γεωργική της εκμετάλλευση, με ευνοϊκούς χρηματοδοτικούς όρους. Το πρόγραμμα, που υλοποιείται στο μεγαλύτερο μέρος του από τον Στρατό, προβλέπει την διάνοιξη περίπου 1.500 νέων φρεάτων ύδατος στην Δυτική Έρημο, με σκοπό την μετατροπή των ερημικών εκτάσεων σε αγροτική γη. Ανάλογο πρόγραμμα, εμπνεύσεως της εποχής Mubarak (1997) το οποίο έχει παραμείνει ανενεργό εδώ και αρκετά χρόνια, προτίθεται να υλοποιήσει η αιγυπτιακή κυβέρνηση και στα νότια, πλησίον των συνόρων με το Σουδάν (Toshka project). Υπολογίζεται ότι εφ' όσον υλοποιηθούν επιτυχώς τα προγράμματα ανάκτησης αγροτικής γης στα δυτικά και νότια της χώρας, θα προστεθούν εκτάσεις έως 3,5 εκατ. feddans στο δυναμικό της αγροτικής γης (αύξηση κατά 45% έναντι των τρεχουσών εκτάσεων).

Οι 2 κυριότερες σοδειές της Αιγύπτου είναι το βαμβάκι και το σιτάρι. Η εγχώρια παραγωγή βαμβακιού έχει μειωθεί διαχρονικά, από 975 χιλ. δεμάτια το 2006 σε 745 χιλ. το 2011, 525 χιλ. το 2015 και, σύμφωνα με εκτιμήσεις, σε μόλις 325 χιλ. το 2016. Για το 2017 εκτιμάται μικρή άνοδος σε 395 χιλ. δεμάτια. Η παραγωγή του σιταριού, φθάνοντας τους 9 εκατ. τόνους το 2015 (έναντι μέσου ετήσιου όρου 8,9 εκατ. τόνων την πενταετία 2011-2015) αντιπροσώπευε περίπου το ήμισυ της συνολικής παραγωγής δημητριακών το 2015. Την ίδια περίοδο η Αίγυπτος παρήγε επίσης 6 εκατ. τόνους καλαμποκιού και 5,9 τόνους ρυζιού, καθώς επίσης 815 χιλ. τόνους άλλων δημητριακών. Σε ό,τι αφορά στα σιτηρά γενικώς, το 2015 η Αίγυπτος παρήγε συνολικά 21,7 εκατ. τόνους, ελαφρώς πιο κάτω από τον μέσο ετήσιο όρο της πενταετίας 2011-2015 (22,1 εκατ. τόνους), σύμφωνα με στοιχεία του FAO.

Παρά το γεγονός ότι παράγει το προϊόν σε αξιόλογες ποσότητες, η Αίγυπτος αποτελεί τον μεγαλύτερο εισαγωγέα σιταριού παγκοσμίως. Η χώρα εισήγε 14,3 εκατ. τόνους σιτηρών το έτος 2012/13, 18,6 εκατ. τόνους το 2013/14, 19,2 εκατ. τόνους το 2014/15 και 20,5 εκατ. τόνους το 2015/16. Για την περίοδο 2016/17 οι συνολικές αιγυπτιακές εισαγωγές σιταριού εκτιμώνται σε 12 εκατ. τόνους, με τις συνολικές εισαγωγές σιτηρών στους 20,6 εκατ. τόνους. Σύμφωνα με το αιγυπτιακό Υπουργείο Προμηθειών, για το οικονομικό έτος 2017/18 σχεδιάζεται αύξηση των κρατικών εισαγωγών σε 7 εκατ., από 6,2 εκατ. τόνους το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Η Αίγυπτος αποτελεί επίσης σημαντικό παραγωγό φρούτων και λαχανικών, με κυριότερες καλλιέργειες που διοχετεύονται τόσο σε εξαγωγές όσο και σε εγχώρια κατανάλωση, τις τομάτες, πατάτες, ελιές, γλυκοπατάτες, κρεμμύδια, χουρμάδες, πορτοκάλια, σταφύλια, συμπύρηνα φρούτα (ροδάκινα, βερίκοκα κλπ.), καθώς και διαφόρων τύπων μούρα και εξωτικά φρούτα όπως μάνγκο, γκουάβα, μπανάνες κ.ά.. Οι ετήσιες αιγυπτιακές εξαγωγές λαχανικών κυμαίνονται σε αξία περί το 1 δισ. (\$949,5 εκατ. το 2016, \$1,12 δισ. το 2015), ενώ οι εξαγωγές φρούτων σε λίγο άνω του \$1 δισ. (\$1,17 δισ. το 2016, \$1,09 δισ. το 2015).

Η χώρα διαθέτει ακόμη αξιόλογη παραγωγή ζάχαρης, που έφθασε τους 2,2 εκατ. τόνους το 2015/16 (έναντι 1,1 εκατ. τόνων το 2013/14). Ωστόσο, λόγω ανεπάρκειας της παραγωγής για την εσωτερική αγορά, εισάγεται ποσότητα από το εξωτερικό.

Σημειωτέον ότι η ζάχαρη, όπως και άλλα βασικά αγαθά, εισάγονται στην Αίγυπτο μέσω του συστήματος κρατικών προμηθειών και τυγχάνουν επιδοτήσεων από το αιγυπτιακό κράτος, σε μία προσπάθεια εξασφάλισης της ομαλής τροφοδοσίας της αγοράς και συγκράτησης των τιμών τους σε χαμηλά επίπεδα. Η χώρα αντιμετώπισε το 2016 μια σοβαρή έλλειψη ζάχαρης που οδήγησε σε δημόσια κατακραυγή με συνέπεια η κυβέρνηση να προχωρήσει σε κατασχέσεις αποθεμάτων και προμηθειών επιχειρήσεων τις οποίες κατηγόρησε για συσσώρευση, καθώς αυξήθηκαν οι τιμές. Η Αίγυπτος καταναλώνει συνήθως 3 εκατ. τόνους ζάχαρης ετησίως, με το κενό μεταξύ παραγωγής και ζήτησης να καλύπτεται από κρατικές και ιδιωτικές εισαγωγές.

Το αιγυπτιακό κράτος υλοποιεί εδώ και μερικά χρόνια σε πιλοτική βάση, πρόγραμμα εγκατάστασης αγροτικών εκμεταλλεύσεων εκτός της χώρας, συγκεκριμένα σε 3 κράτη μέλη της COMESA (Τανζανία, Ζάμπια και Κονγκό), μεγέθους 500 έως 600 στρεμμάτων εκάστη, με παροχή αγροτικού εξοπλισμού, πολλαπλασιαστικού υλικού και τεχνογνωσίας, καθώς και εργατικού δυναμικού, με σκοπό την παραγωγή και επανεισαγωγή στην χώρα αγροτικών προϊόντων χαμηλότερου κόστους από ότι εάν είχαν παραχθεί στην Αίγυπτο. Οι φιλοξενούσες χώρες παρέχουν τις υποδομές, υδάτινους πόρους για την άρδευση των καλλιεργειών και εργατικό δυναμικό.

Η Ε.Ε. παραμένει ο κύριος προορισμός των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων της Αιγύπτου. Μετά την ουσιαστική απελευθέρωση των διμερών εμπορικών συναλλαγών από το 2010, οι αιγυπτιακές εξαγωγές γεωργικών προϊόντων στην Ε.Ε. έχουν αυξηθεί σημαντικά, και υπάρχει πεδίο για περαιτέρω ανάπτυξη δεδομένου ότι οι υφιστάμενες ποσοστώσεις, με την εξαίρεση των γλυκών πορτοκαλιών, παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ανεκπλήρωτες.

Υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά (SPS) μέτρα

Τα ανωτέρω μέτρα αποτελούν τα κύρια εμπόδια στο εμπόριο μεταξύ της Ε.Ε. και της Αιγύπτου. Η Αίγυπτος εξάγει πολύ λίγα προϊόντα ζωικής προέλευσης λόγω των περιορισμών στην παραγωγική της δυνατότητα, την μεγάλη εσωτερική αγορά και την αδυναμία των αρμόδιων Αρχών να προσαρμοστούν στα επίπεδα προστασίας της υγείας της Ε.Ε. Οι αιγυπτιακές εξαγωγές των προϊόντων φυτικής προέλευσης υπόκεινται σε ορισμένους περιορισμούς, π.χ. υποχρεωτική δοκιμή στο 10% του προϊόντος για υπολείμματα φυτοφαρμάκων για ορισμένα φρούτα και λαχανικά. Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές της Αιγύπτου ζώντων ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης από την Ε.Ε. υπόκεινται σε συστηματικούς και επιστημονικά αδικαιολόγητους περιορισμούς. Σιτάρι, πατάτες και βαμβάκι είναι τα σημαντικότερα γεωργικά προϊόντα που εξήγε η Ε.Ε., για τα οποία, με την εξαίρεση του βαμβακιού κατά την περίοδο 2013-14, το εμπόριο λαμβάνει χώρα χωρίς σημαντικά προβλήματα.

Χρήση υδάτινων πόρων του Νείλου

Η Αίγυπτος μαζί με το Σουδάν χρησιμοποιούν το 85% των υδάτων του Νείλου, ενώ 8 αφρικανικές χώρες πιέζουν για αναθεώρηση παλαιότερων συμφωνιών που ρυθμίζουν τα δικαιώματα χρήσης του ποταμού. Η Αίγυπτος ικανοποιεί το 95% των αναγκών της σε υδάτινους πόρους από το Νείλο, με την γεωργία να απορροφά το 86%. Ενώ οι

ανακτηθείσες γαίες στην έρημο χρησιμοποιούν το σύστημα «στάγδην», στην περιοχή του Δέλτα χρησιμοποιούν παλιά υδροβόρα αρδευτικά συστήματα. Σημειώνεται ότι η Αίγυπτος αντιμετωπίζει ετήσιο έλλειμμα υδάτινων πόρων της τάξεως των 25 δισ. κυβικών μέτρων. Ένεκα τούτου, η κυβέρνηση αποθαρρύνει χρήση υδροβόρων καλλιεργειών όπως ρυζιού.

Η συμφωνία του Entebbe, η οποία έχει υπογραφεί το 2010 από ορισμένες χώρες της Λεκάνης του Νείλου που βρίσκονται πλησιέστερα στις πηγές του ποταμού (μεταξύ των οποίων οι Αιθιοπία, Κένυα, Ουγκάντα, Ρουάντα και Τανζανία), επιχειρεί να αναδιανείμει τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων χωρών επί των υδάτινων πόρων του ποταμού. Σημειωτέον ότι η Αίγυπτος και το Σουδάν που κατέχουν περί το 85% των δικαιωμάτων χρήσης των υδάτων του ποταμού με βάση παλαιότερες συμφωνίες της εποχής της αποικιοκρατίας, πάγωσαν την συμμετοχή τους στην πρωτοβουλία κατά την πενταετία 2010-2015, αντιδρώντας στην αναδιανομή των δικαιωμάτων χρήσης, καθώς θεώρησαν ότι έτσι θίγονταν ζωτικής σημασίας κερτημένα τους δικαιώματα. Έκτοτε ωστόσο έχουν επανέλθει στις σχετικές διαβουλεύσεις.

Σημαντική πηγή ανησυχίας τόσο για την Αίγυπτο, όσο και για το γειτονικό Σουδάν, αποτελεί η κατασκευή του «Μεγάλου Φράγματος Αιθιοπικής Αναγέννησης» (“Grand Ethiopian Renaissance Dam”) στο Νείλο. Η κατασκευή του εν λόγω μεγάλου υδροηλεκτρικού φράγματος από την Αιθιοπία, η οποία ξεκίνησε το 2011, με προγραμματισμό συνολικής παραγωγικής δυναμικότητας στα 6.000 MW, έχει γεννήσει έντονο προβληματισμό στην αιγυπτιακή πλευρά αναφορικά με την ομαλή συνέχιση της υδάτινης ροής του ποταμού και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις του στην εισροή υδάτων του ποταμού στην Αίγυπτο, δεδομένου ότι τα νερά του Νείλου αποτελούν κινητήρια δύναμη των οικονομιών και της αγροτικής ανάπτυξης της χώρας. Σημειώνεται ότι στην παρούσα φάση, η Αίγυπτος, το Σουδάν και η Αιθιοπία διαβουλεύονται –με σημαντικές διαφωνίες- στο πλαίσιο ειδικής τριμερούς επιτροπής επί των αποτελεσμάτων προκαταρκτικής τεχνικής μελέτης επιπτώσεων του αιθιοπικού φράγματος στις λοιπές χώρες που βρέχονται από τα νερά του Νείλου, την οποία έχουν εκπονήσει γαλλικές μελετητικές εταιρείες.

Διαδικασία εισαγωγών σιταριού και άλλων βασικών ειδών διατροφής

Οι εισαγωγές σιταριού καθώς και άλλων βασικών ειδών διατροφής, όπως ζάχαρης, καλαμποκιού και σπορέλαιου ανήκουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Προμηθειών και πραγματοποιούνται μέσω μειοδοτικών διαγωνισμών. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν εξαγωγείς, τα κράτη προέλευσης των οποίων έχουν εγγραφεί σε σχετικό κατάλογο του Υπουργείου Προμηθειών. Για την εγγραφή στον εν λόγω κατάλογο, η αιγυπτιακή νομοθεσία προβλέπει μια διαδικασία την οποία ξεκινά κρατικός φορέας ή επαγγελματικός σύνδεσμος του ενδιαφερόμενου κράτους. Σύμφωνα με την διαδικασία αυτή, πρέπει να υποβληθούν στοιχεία σχετικά με την παραγωγή, την ποσότητα (55-60 τόνοι ελάχιστη ποσότητα εξαγωγής άπαξ), τα συστατικά, τους τρόπους καλλιέργειας (χρήση λιπασμάτων κλπ). Εν συνεχεία αποστέλλονται δείγματα και το Υπουργείο Προμηθειών προβαίνει στην εγγραφή της χώρας στον κατάλογο προμηθευτών.

Στα τέλη Αυγούστου 2016 η Αίγυπτος επέβαλε εξαιρετικά περιοριστικές προδιαγραφές στις εισαγωγές σίτου (μηδενική ανοχή σε περιεκτικότητα του παρασίτου ερυσίβη) πλήττοντας σοβαρά τις ρωσικές εξαγωγές, δεδομένου ότι η Ρωσία αποτελεί εκ των κορυφαίων προμηθευτών της αιγυπτιακής αγοράς με σιτάρι. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση, πιεζόμενη στην συνέχεια από απαγόρευση που επέβαλε η Ρωσία στα τέλη Σεπτεμβρίου στις εισαγωγές αιγυπτιακών φρούτων και λαχανικών, υπαναχώρησε και ήρε τους περιορισμούς στις εισαγωγές σίτου, επαναφέροντας το αποδεκτό επίπεδο περιεκτικότητας ανωτέρω μύκητα στο 0,05%. Τρεχόντως, παρατηρήθηκαν περιστατικά ανίχνευσης, εκ μέρους των αρμόδιων αιγυπτιακών αρχών, μη δικαιολογούμενων ευρημάτων σε φορτία ευρωπαϊκής προέλευσης (Ρουμανία, Γαλλία). Τα εν λόγω περιστατικά κρίνονται με καχυποψία, αν όχι δυσπιστία, από τους Ευρωπαίους εξαγωγείς, οι οποίοι τα αποδίδουν σε αθέμιτες πρακτικές περιορισμού των εισαγωγών σε βάρος της Ε.Ε. και υπέρ τρίτων - ανταγωνιστών της.

Ιχθυοκαλλιέργειες

Το Υπουργείο Γεωργίας έχει την γενική ευθύνη για την διαχείριση του τομέα αλιείας και υδατοκαλλιεργειών. Αρμόδια για τον σχεδιασμό, διαχείριση και εφαρμογή των τομεακών πολιτικών είναι η Αρχή για την Ανάπτυξη των Αλιευτικών Πόρων (General Authority for Fish Resources Development – GAFRD). Η Αρχή εδρεύει στο Κάιρο, με τρία παραρτήματα σε περιοχές όπου συγκεντρώνονται οι σχετικές δραστηριότητες.

Η ολοκληρωμένη υδατοκαλλιέργεια και γεωργία στην έρημο έχουν αναπτυχθεί σημαντικά από το έτος 2000. Σημαντική μερίδα ιδιοκτητών γης έχει δημιουργήσει ιχθυοτροφεία κάνοντας χρήση των υπόγειων υδάτων. Η υδατοκαλλιέργεια στην έρημο ξεκίνησε με την εκτροφή σε δεξαμενές που προορίζονταν για άρδευση. Ιδιωτικά εκκολαπτήρια τιλάπιας και κυπρίνου έχουν ήδη δημιουργηθεί για να καλύψουν την ζήτηση για γόνο. Επίσης, η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια θεωρείται ως σημαντική ευκαιρία για την αύξηση της παραγωγής, σε μία χώρα με περιορισμένο όγκο γλυκών υδάτων. Ο τομέας, ωστόσο, αντιμετωπίζει σημαντικά τεχνικά προβλήματα (κυρίως παραγωγή γόνου) και νομικούς περιορισμούς. Οι ιδιώτες επενδυτές αποθαρρύνονται από τα αυξημένο επενδυτικό κόστος και τους παρελκόμενους κινδύνους. Από την άλλη πλευρά, οι νομοθετικοί περιορισμοί πηγάζουν από την πολυπλοκότητα των διατάξεων εκμίσθωσης γης σε παράκτιες περιοχές και τον ανταγωνισμό για την χρήση γης, καθώς η τουριστική χρήση συνιστά βασική κυβερνητική προτεραιότητα.

Σημειώνεται ότι την άνοιξη του 2017 η Αίγυπτος ανέστειλε τις εξαγωγές ψαριών ύστερα από εξαιρετικά αυξημένες πωλήσεις στις ξένες αγορές μετά την υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος το Νοέμβριο του 2016, που είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση έλλειψης στην προσφορά σε τοπικό επίπεδο και άνοδο στις εγχώριες τιμές. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αιγυπτιακών εξαγωγών ψαριών κατευθύνεται στα κράτη του Κόλπου.

3.3 Βιομηχανία

Οι κυριότεροι βιομηχανικοί κλάδοι της χώρας είναι: κλωστοϋφαντουργία, μεταποίηση

τροφίμων, χημική βιομηχανία, φαρμακοβιομηχανία, κατασκευές, βιομηχανία μετάλλων, τσιμεντοβιομηχανία, αυτοκινητοβιομηχανία, ελαφρά βιομηχανία και κλάδος υδρογονανθράκων. Η Αίγυπτος είναι από τους μεγαλύτερους παραγωγούς τσιμέντου στην Αφρική και η δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγός χάλυβα. Λόγω της εγγύτητάς της σε σημαντικούς εξαγωγικούς προορισμούς, όπως η Ευρώπη και η Μέση Ανατολή, καθώς και της τεράστιας εγχώρια αγοράς της, η χώρα παραμένει ανταγωνιστική σε αρκετούς τομείς. Οι προοπτικές για την συνολική βιομηχανική παραγωγή θα εξαρτηθούν σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική ανάπτυξη σε βασικές εξαγωγικές αγορές όπως η Ευρώπη.

Ο κλάδος της μεταποίησης -συμπεριλαμβανομένου του κλάδου διύλισης πετρελαιοειδών- αντιπροσώπευε το 2015/16 το 26,06%, ενώ χωρίς τον κλάδο διύλισης αντιπροσώπευε το 18,6% του αιγυπτιακού ΑΕΠ. Στον σχεδιασμό της κυβέρνησης περιλαμβάνεται η δημιουργία 3 εκατ. θέσεων εργασίας και η περαιτέρω αύξηση της συνεισφοράς του βιομηχανικού κλάδου (άνευ κλάδου διύλισης) στο ΑΕΠ σε 25% έως το 2020, μέσω της ανάπτυξης νέων βιομηχανικών ζωνών. Η βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένου του υποκλάδου υδρογονανθράκων, μεγεθύνθηκε κατά μόλις 0,4% το οικονομικό έτος 2015/16, έναντι 3,1% το προηγούμενο. Μη συμπεριλαμβανομένων των υδρογονανθράκων, η αιγυπτιακή βιομηχανία συρρικνώθηκε ελαφρώς το 2015/16 κατά 0,3%. Ο κλάδος, και ιδιαίτερα ορισμένες βιομηχανίες όπως η κλωστοϋφαντουργία και η παραγωγή πλαστικών υλών, απασχολούν σημαντικό τμήμα του αιγυπτιακού εργατικού δυναμικού (κλωστοϋφαντουργία: περίπου 1,2 εκατ., πλαστικά: περίπου 500 χιλ. απασχολούμενοι).

Η μεταποίηση έχει τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίσει σημαντικά προβλήματα στην Αίγυπτο, ξεκινώντας από την έλλειψη ενεργειακών πόρων και κυρίως φυσικού αερίου, καθώς το κράτος διοχετεύει κατά προτεραιότητα το αέριο στην ηλεκτροπαραγωγή και στα νοικοκυριά, με αποτέλεσμα μεγάλοι βιομηχανικοί κλάδοι, όπως η τσιμεντοβιομηχανία, να αναγκαστούν να μετατρέψουν τον εξοπλισμό και τις παραγωγικές διεργασίες τους ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν εναλλακτικές πηγές ενέργειας και συγκεκριμένα λιθάνθρακα. Επιπλέον, ιδιαίτερα κατά την διετία 2015-2016, η μεταποίηση στην Αίγυπτο βρέθηκε αντιμέτωπη με το πρόσθετο πρόβλημα των σοβαρών ελλείψεων και του ακριβού συναλλάγματος, που της δημιούργησε δυσκολίες κυρίως στην εισαγωγή πρώτων υλών.

Ένα ακόμη πρόβλημα που αντιμετωπίζει η εγχώρια βιομηχανία είναι ότι, επειδή δεν είναι αρκετά ανταγωνιστική, δέχεται εξαιρετικά οξύ ανταγωνισμό από εισαγόμενα προϊόντα, συχνά καλύτερης ποιότητας και μερικές φορές φθηνότερα, δεδομένου ότι η Αίγυπτος έχει αναλάβει διεθνείς υποχρεώσεις απελευθέρωσης του εμπορίου αγαθών, κατάργησης δασμολογικών και μη δασμολογικών εμποδίων, όπως για παράδειγμα δια της συμφωνίας σύνδεσης με την Ε.Ε. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τον αυξανόμενο διεθνή ανταγωνισμό, το αιγυπτιακό κράτος έχει υιοθετήσει τα τελευταία χρόνια, όπου και όποτε μπορεί, σειρά μέτρων για τον περιορισμό των εισαγωγών, όπως η καθιέρωση υποχρέωσης επιθεώρησης και εγγραφής αλλοδαπών παραγωγικών μονάδων σε ειδικό

μητρώο, προκειμένου αυτές να δύνανται να εξάγουν στην Αίγυπτο (registration). Πάντως, το μακροπρόθεσμο επενδυτικό προφίλ της αιγυπτιακής βιομηχανίας στο σύνολό της παραμένει θετικό, δεδομένου του μεγάλου μεγέθους της εγχώριας αγοράς, του χαμηλού εργατικού κόστους και του γεγονότος ότι η χώρα αποτελεί πύλη εισόδου για τις αφρικανικές αγορές.

Το αιγυπτιακό Υπουργείο Εμπορίου & Βιομηχανίας, στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την ανάπτυξη των ανταγωνιστικών κλάδων της εγχώριας βιομηχανίας, υλοποιεί εκτεταμένο πρόγραμμα εγκαθίδρυσης βιομηχανικών ζωνών και διάθεσης γης για βιομηχανικά επενδυτικά σχέδια ανά την χώρα, μέσω της αρμόδιας Αρχής Βιομηχανικής Ανάπτυξης (IDA). Στο πλαίσιο αυτό, τον Μάιο 2017 η αιγυπτιακή κυβέρνηση εξέδωσε επί μακρόν αναμενόμενη νέα νομοθεσία η οποία απλοποιεί τις διαδικασίες χορήγησης αδειών για βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Από τον Απρίλιο 2017 έχει ξεκινήσει η δωρεάν διάθεση γαιών σε επενδυτές για βιομηχανικές χρήσεις στην Άνω Αίγυπτο, συγκεκριμένα στις περιοχές Sohag και Assiut, συνολικής έκτασης 33,57 χιλ. τετρ. μέτρων, για υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων στους κλάδους χημικής βιομηχανίας, βιομηχανίας τροφίμων και κατασκευών / βιομηχανίας δομικών υλικών, ενώ αναμένεται να διατεθούν στο άμεσο μέλλον επιπλέον βιομηχανικές εκτάσεις σε 8 περιφέρειες της Άνω Αιγύπτου (Assiut, Sohag, Qena, Luxor, Aswan, Minya, Beni Suef και Fayoum), με σκοπό την δημιουργία βιομηχανικών ζωνών.

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της Γενικής Αρχής Επενδύσεων (GAFI), στην Αίγυπτο λειτουργούν περί τις 75 συνολικά βιομηχανικές ζώνες, καθώς και 12 ζώνες βαριάς βιομηχανίας, πολλές εκ των οποίων βρίσκονται σε φάση εκσυγχρονισμού και επέκτασης. Υλοποιείται εξάλλου πρόγραμμα εγκαθίδρυσης ή επέκτασης 21 βιομηχανικών ζωνών σε υφιστάμενες ή υπό δημιουργία νέες πόλεις ανά την Αίγυπτο, και συγκεκριμένα στις περιοχές: Κάιρο, Γκίζα, Αλεξάνδρεια, Πορτ Σάιντ, Qalyubeya, Menofia, Sharqiya, Beheira, Δαμιέττη, Σουέζ, Fayoum, Beni Suef, Minya, Assiut, Sohag και Λούξορ.

3.3.1. Κλωστοϋφαντουργία

Η Αίγυπτος διαθέτει την μοναδική καθετοποιημένη κλωστοϋφαντουργική βιομηχανία στην περιοχή Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής, με τις δραστηριότητές της να ξεκινούν από την καλλιέργεια βαμβακιού, να προχωρούν στην κλώση και την ύφανση και να φθάνουν στην παραγωγή ετοίμων ενδυμάτων. Ο κλάδος απασχολεί, σύμφωνα με εκτιμήσεις, 1,2 εκατ. Αιγύπτιους και βρίσκεται κατά 90% στα χέρια του ιδιωτικού τομέα. Σύμφωνα με στοιχεία του GAFI, αρχών 2015, στον κλάδο δραστηριοποιούνται 4.594 επιχειρήσεις, 196 εκ των οποίων σε ελεύθερες, εξαγωγικού προσανατολισμού ζώνες. Οι 26 κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεις είναι θυγατρικές της Holding Company for Spinning, Weaving and Textile, απασχολούν περίπου 65.000 εργαζόμενους που παράγουν το 35% της παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων της Αιγύπτου. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις του κλάδου είναι κυρίως μικρού και μεσαίου μεγέθους και κατασκευάζουν ως επί το πλείστον ενδύματα. Η ισχύς του εγχώριου κλάδου κλωστοϋφαντουργίας έγκειται στην ποιότητα του αιγυπτιακού μακρόνιου βάμβακα,

που αποτελεί από τις πιο φημισμένες ποικιλίες διεθνώς.

Η κλωστοϋφαντουργική βιομηχανία αντιμετωπίζει πάντως σοβαρά προβλήματα και έχει συρρικνωθεί σημαντικά την τελευταία 30ετία. Ο κλάδος χρειάζεται εκσυγχρονισμό και χαρακτηρίζεται από υψηλό κόστος των πρώτων υλών, περιορισμένο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, υψηλούς μισθούς, υψηλή φορολογία και χρηματοοικονομικά έξοδα. Παρά το γεγονός ότι το κράτος επί σειρά ετών κατέβαλε στην βιομηχανία την διαφορά μεταξύ εγχώριων και διεθνών τιμών, η αιγυπτιακή κλωστοϋφαντουργία αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες λόγω φθίνουσας ζήτησης για τα προϊόντα της, καθώς η παγκόσμια βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας μετατόπισε την ζήτηση προς φθηνότερο μεσόινο και βραχύινο βαμβάκι, περιορίζοντας έτσι την ζήτηση αιγυπτιακού βάμβακος και νημάτων σε εξειδικευμένες αγορές και σε περιορισμένο αριθμό κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Οι εξαγωγές κλωστοϋφαντουργικών αντιστοιχούν στο 14% των μη πετρελαϊκών εξαγωγών της χώρας και κατευθύνονται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους προς τις ΗΠΑ, που αγοράζουν το 53,5% των αιγυπτιακών εξαγωγών ετοίμων ενδυμάτων. Το μεγαλύτερο μέρος των εν λόγω εξαγωγών προέρχεται από μονάδες εγκατεστημένες στις -15 περίπου στο αιγυπτιακό έδαφος- ελεύθερες «μεικτές» βιομηχανικές ζώνες Αιγύπτου-Ισραήλ – “Qualifying Industrial Zones” – QIZ. Οι εξαγωγές από τις εν λόγω ζώνες, οι οποίες στην Αίγυπτο απασχολούνται αποκλειστικά στην παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών, κυμαίνονται σε μεταξύ \$800 και \$850 εκατ. τα τελευταία έτη.

3.3.2 Φαρμακοβιομηχανία – Τομέας υγείας

Κλάδος φαρμακοβιομηχανίας: Σημαντικός κλάδος της αιγυπτιακής βιομηχανίας είναι η φαρμακοβιομηχανία, η απαρχή της οποίας ανατρέχει στο έτος 1939, ενώ σήμερα η Αίγυπτος αντιπροσωπεύει το 30% της συνολικής παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων σε ολόκληρη την περιοχή της Μ. Ανατολής & Β. Αφρικής και θεωρείται η μεγαλύτερη αγορά σε όρους προοπτικών μεγέθυνσης και επέκτασης κατά την προσεχή πενταετία.

Στον εγχώριο κλάδο φαρμακοβιομηχανίας και εμπορίου φαρμάκων δραστηριοποιούνται 1.458 όμιλοι, ενώ λειτουργούν 154 μονάδες παραγωγής φαρμάκων που καλύπτουν το 93% της εγχώριας ζήτησης, με ηγέτη της αγοράς την ιδιωτικών συμφερόντων Egyptian International Pharmaceuticals Industries Company (EIPICO) που κατέχει μερίδιο 10% της αγοράς. Η εγχώρια παραγωγή καλύπτει το 93% της ζήτησης. Τα γενόσημα φάρμακα αποτελούν σημαντικότερο τμήμα της εγχώριας παραγωγής, και κυρίως της κρατικής παραγωγής φαρμάκων, με την δημόσια εταιρεία Holdipharma να αντιπροσωπεύει πλησίον του 10% της αγοράς. Στην Αίγυπτο δραστηριοποιούνται επίσης αρκετοί πολυεθνικοί όμιλοι, με ηγέτη της αγοράς την GlaxoSmithKline, που κατέχει μερίδιο 9%. Δραστηριοποιούνται επίσης οι όμιλοι Novartis και Pfizer. Οι 4 μεγαλύτερες φαρμακευτικές που λειτουργούν στην Αίγυπτο, από απόψεως πωλήσεων στην διάρκεια του 2016, είναι οι Novartis Egypt Company, GlaxoSmithKline, Sanofi Aventis και Pharco Pharmaceuticals.

Η εγχώρια κατανάλωση φαρμακευτικών έχει σαφώς αυξηθεί με την πληθυσμιακή έκρηξη που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια. Οι συνολικές δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης το 2015 ανήλθαν σε \$14,21 δισ. έναντι \$13,88 δισ. το 2014. Μετάξύ του

1995 και του 2010, ο κλάδος φαρμακευτικών προϊόντων παρουσίασε μεγέθυνση πλησίον του 500%, ενώ στην συνέχεια μεγεθύνθηκε κατά 11,5% μεταξύ 2011 και 2012, και κατά 11,7% μεταξύ 2013 και 2014. Απασχολεί δε περίπου 39,5 χιλ. εργαζόμενους. Πρόσφατες εκτιμήσεις τοποθετούν την συνολική αξία της κατανάλωσης φαρμακευτικών προϊόντων στην Αίγυπτο στα \$1,4 δισ., που αποτελεί την υψηλότερη στον αραβικό κόσμο.

«Δύσκολο» σημείο για την εγχώρια αγορά φαρμάκων και σημείο τριβής μεταξύ κράτους, φαρμακοβιομηχανιών και φαρμακοποιών, αποτελεί η διατίμηση των φαρμάκων από το κράτος, δια χρήσης συνάρτησης βασισμένης στο κόστος παραγωγής τους, συν ένα κυμαινόμενο περιθώριο κέρδους. Ο προσδιορισμός των περιθωρίων κέρδους από το κράτος, έστω και αναπροσαρμοζόμενων, δεδομένων των αυξήσεων του κόστους παραγωγής ιδιαίτερα στην εποχή μετά την απελευθέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της λίρας και την συνακόλουθη υποτίμησή της, έχει δημιουργήσει σημαντικές δυσκολίες στον εγχώριο κλάδο φαρμακοβιομηχανίας, δεδομένου επίσης ότι περίπου 90% των πρώτων υλών που αυτή χρησιμοποιεί είναι εισαγόμενες. Οι δυσκολίες αυτές έγκεινται τόσο σε συμπίεση των πραγματικών περιθωρίων κέρδους, όσο και στην αδυναμία πρόσβασης σε συναλλαγματικούς πόρους προκειμένου να πληρωθούν οι εισαγωγές, με αποτέλεσμα να σημειώνονται ελλείψεις στην εγχώρια προσφορά φαρμάκων.

Σύμφωνα με κλαδικές εκτιμήσεις, η φαρμακοβιομηχανία στην Αίγυπτο διαθέτει αξιόλογες προοπτικές, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην έρευνα με σκοπό την ανάπτυξη νέων, καινοτόμων προϊόντων, όπως ήδη έγινε τα τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη επαναστατικού ενεργού συστατικού για την καταπολέμηση της ηπατίτιδας C.

Κλάδος υγείας: Οι κρατικές δαπάνες στον τομέα της δημόσιας υγείας στην Αίγυπτο είναι από τις χαμηλότερες σε διεθνές επίπεδο (2,2% του ΑΕΠ το 2014). Για το οικονομικό έτος 2016/17, το Υπουργείο Υγείας είχε δεσμεύσει κονδύλια ύψους EGP53,3 δισ. (περίπου \$3 δισ.) που αντιπροσώπευαν το 5,7% των συνολικών κονδυλίων του προϋπολογισμού (έναντι EGP49,3 δισ., ή \$2,77 δισ. το οικονομικό έτος 2015/16). Οι υψηλές ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης στην Αίγυπτο, οι οποίες δεν είναι δυνατό να καλυφθούν από το κράτος, έχουν οδηγήσει διαχρονικά σε αύξηση του μεριδίου που κατέχει ο ιδιωτικός τομέας. Αρκετά επενδυτικά σχέδια του ιδιωτικού τομέα, ορισμένα εκ των οποίων από ομίλους του εξωτερικού και δη από χώρες του Κόλπου, επικεντρώνουν τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον τους στην κατασκευή νέων ιδιωτικών νοσοκομειακών μονάδων (Qattameya International Hospital), ή επέκταση άλλων (Cleopatra Hospital Company). Όπως αναφέρουν πηγές της κτηματαγοράς, η Αίγυπτος θα χρειαστεί κατά την προσεχή δεκαετία περίπου 35.000 πρόσθετες νοσοκομειακές κλίνες, ενώ μόνο το Κάιρο θα χρειαστεί άλλες 7.000 κλίνες.

Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, το 72% των συνολικών δαπανών υγειονομικής περίθαλψης στην Αίγυπτο το 2015 προήλθε από ίδιους πόρους των νοσηλευόμενων, με την μέση αιγυπτιακή οικογένεια να ξοδεύει το 9,2% του ετήσιου εισοδήματός της στην υγεία (μέση δαπάνη EGP2.416 ή περίπου \$136). Ο κρατικός Οργανισμός Υγειονομικής Ασφάλισης (HIO) προσφέρει κάλυψη σε πλησίον του 58% του

πληθυσμού. Ως αποτέλεσμα της ελλιπούς υγειονομικής κάλυψης που παρέχει το κράτος, ιδιαίτερα δημοφιλής καθίσταται ολοένα και περισσότερο η ιδιωτική ασφάλιση, με το 30% του αιγυπτιακού πληθυσμού να διαθέτει κάποιου είδους ιδιωτική ασφαλιστική κάλυψη. Το 2016 η αιγυπτιακή κυβέρνηση προώθησε νέα νομοθεσία για την υγειονομική ασφάλιση, στοχεύοντας στην παροχή περίθαλψης σε χαμηλές εισοδηματικές ομάδες του πληθυσμού, με ταυτόχρονη εισαγωγή της χρήσης καρτών υγειονομικής ασφάλισης για οικογένειες, αξιοποιώντας, όπως σε αρκετές χώρες της Δύσης, το δίκτυο των τοπικών παρόχων υπηρεσιών υγείας σε οικογένειες.

3.3.3 Αυτοκινητοβιομηχανία

Η Αίγυπτος είναι η τρίτη μεγαλύτερη παραγωγός οχημάτων της Αφρικής, μετά την Ν. Αφρική και το Μαρόκο. Στην χώρα δραστηριοποιούνται αρκετές μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες (μεταξύ άλλων οι Hyundai, Daewoo, General Motors, Peugeot, Suzuki, Nissan, Citroen, Chrysler, Opel, Kia, Tofas), οι περισσότερες σε κοινοπραξία με Αιγυπτίους εταίρους, ενώ λειτουργούν και αιγυπτιακές εταιρείες (κρατικές και ιδιωτικές).

Η στενότητα συναλλαγματικών πόρων κατά την διετία 2015-16 οδήγησε σε αρκετές εγχώριες συζητήσεις αναφορικά με μεταρρυθμίσεις στον κλάδο αυτοκινητοβιομηχανίας, ο οποίος αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα τα τελευταία χρόνια. Την ανησυχία για τις προοπτικές του κλάδου ενίσχυσε η απόφαση της γερμανικής Mercedes-Benz να αποχωρήσει, τουλάχιστον μερικώς, από την Αίγυπτο, διατηρώντας μεν την επιτόπου παραγωγή ανταλλακτικών, ισχυριζόμενη ωστόσο ότι η συναρμολόγηση δεν ήταν πλέον οικονομικά βιώσιμη στην χώρα. Σημειώνεται πάντως ότι τον Σεπτέμβριο 2017, η γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία είχε συνομιλίες με την διοίκηση της Οικονομικής Ζώνης της Διώρυγας Σουέζ, με σκοπό την δημιουργία νέου κέντρου logistics και διανομής στην περιοχή Ain Sokhna.

Η διείσδυση των αυτοκινήτων οχημάτων στην αιγυπτιακή αγορά είναι –παρά το μέγεθος αυτής- αρκετά περιορισμένη, προσεγγίζοντας αναλογία 35 ανά 1.000 άτομα που κατέχουν αυτοκίνητο, εξαιτίας προφανώς του χαμηλού μέσου εισοδηματικού επιπέδου. Σήμερα, τα εγχωρίως κατασκευαζόμενα αυτοκίνητα καλύπτουν το 40% της συνολικής αγοράς. Συνολικά, η εγχώρια αυτοκινητοβιομηχανία απαρτίζεται από 15 εργοστάσια συναρμολόγησης και 75 υποστηρικτικές εγκαταστάσεις αποθήκευσης και κατασκευής ανταλλακτικών. Η παραγωγική δυναμικότητα του κλάδου ανέρχεται σε 300 χιλ. αυτοκίνητα και λεωφορεία ετησίως, ενώ ο κλάδος απασχολεί περίπου 75 χιλ. εργαζόμενους.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει εισάγει νομοσχέδιο με σκοπό την προστασία της εγχώριας αυτοκινητοβιομηχανίας το οποίο, ήδη από τον Αύγουστο 2016, συζητείται στο αιγυπτιακό κοινοβούλιο. Το νομοσχέδιο που αφορά «την ανάπτυξη της εγχώριας αυτοκινητοβιομηχανίας και των τροφοδοτριών της βιομηχανιών», αναμένεται να εισάγει υψηλότατο νέο φόρο για την χρηματοδότηση της ανάπτυξης του εγχώριου κλάδου. Ορισμένα κράτη μέλη της Ε.Ε. με μεγάλες εξαγωγές οχημάτων προς την Αίγυπτο έχουν εκφράσει ανησυχία για την εισαγωγή του νέου φόρου, που θα έχει εύρος διακύμανσης από 30% έως 135% ανάλογα με τον κυβισμό και αναμένεται να

πλήξει κυρίως τα εισαγόμενα οχήματα μεγάλου κυβισμού. Ταυτόχρονα, η νέα νομοθεσία προβλέπει φοροαπαλλαγές από 23% έως 57% για εγχωρίως παραγόμενα οχήματα, ανάλογα με το ποσοστό χρησιμοποίησης εγχωρίων μερών / εξαρτημάτων. Σύμφωνα με αιγυπτιακές κυβερνητικές πηγές, βασικό στόχο της νομοθεσίας αποτελεί η αύξηση του μέσου ποσοστού «εγχωρίων συστατικών» στα εγχωρίως παραγόμενα αυτοκίνητα, από το 40% που είναι σήμερα, στο 60% τουλάχιστον, με σκοπό την μείωση των συναλλαγματικών κινδύνων και την μεγέθυνση της παραγωγής του κλάδου και των εξαγωγών. Αν και μέχρι στιγμής η Ε.Ε. δεν έχει καταθέσει επίσημη διαμαρτυρία για την εν λόγω νομοθεσία, αντιμετωπίζει σοβαρά το ενδεχόμενο να φέρει το ζήτημα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, με το σκεπτικό ότι παραβιάζει το χρονοδιάγραμμα απελευθέρωσης των εισαγωγών οχημάτων με βάση την Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ε.-Αιγύπτου.

3.3.4 Τσιμεντοβιομηχανία

Η χώρα αποτελεί από τους μεγαλύτερους διεθνώς παραγωγούς τσιμέντου, με τρέχουσα δυναμικότητα 70 εκατ. τόνων τσιμέντου κλίνκερ ετησίως, η οποία σαφώς υπερκαλύπτει την εγχώρια ζήτηση. Η εγχώρια παραγωγή το 11μηνο του 2015 ανήλθε σε 44 εκατ. τόνους περίπου, ενώ το 2015 η αξία της παραγωγής του κλάδου ανήλθε σε περίπου \$3,2 δισ., συνεισφέροντας κατά 3,7% στην διαμόρφωση του ΑΕΠ. Η Αίγυπτος διαθέτει 20 παραγωγούς τσιμέντου που λειτουργούν 25 βιομηχανικές μονάδες. Ο μεγαλύτερος εγχώριος παραγωγός είναι η Suez Cement (δυναμικότητας άνω των 12 εκατ. τόνων), ενώ επίσης στην χώρα δραστηριοποιούνται ξένες τσιμεντοβιομηχανίες όπως η γαλλική Lafarge, η ιταλική Italcementi και η ελληνική TITAN.

Δεδομένου ότι ο κλάδος παραγωγής τσιμέντου είναι εξαιρετικά ενεργοβόρος, αντιπροσωπεύοντας στην Αίγυπτο το 59% της συνολικής πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας μεταξύ των βαριών βιομηχανιών και το 46% της κατανάλωσης φυσικού αερίου, η αιγυπτιακή τσιμεντοβιομηχανία αντιμετώπισε κατά τα πρόσφατα έτη σοβαρές ελλείψεις στην τροφοδοσία της με αέριο και αυξημένες τιμές προμήθειας αερίου, γεγονός που συμπίεσε σημαντικά τα περιθώρια κερδών του κλάδου. Σύμφωνα με στοιχεία της IDA (Μάιος 2015), το 90% των μονάδων παραγωγής τσιμέντου μετατρέπουν –ή σκοπεύουν να μετατρέψουν- τις εγκαταστάσεις τους προκειμένου να χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη τον άνθρακα.

3.3.5 Χαλυβουργία

Η αιγυπτιακή χαλυβουργία ήταν από τους κλάδους που επλήγησαν έντονα από την συναλλαγματική κρίση που εκδηλώθηκε από το δεύτερο ήμισυ του 2014 και κορυφώθηκε το 2016, υποχρεώνοντας αρκετές παραγωγικές μονάδες να αναστείλουν την λειτουργία τους και άλλες να την περιορίσουν σημαντικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι η παραγωγή μειώθηκε από το επίπεδο των 684 χιλ. τόνων τον Ιούνιο 2014 σε μόλις 330 χιλ. τόνους τον Ιούνιο 2015. Η έλλειψη συναλλάγματος δημιούργησε δυσκολία στην κάλυψη των αναγκών του κλάδου για εισαγωγές σιδηρομεταλλεύματος. Πρόσθετο πρόβλημα για τον κλάδο αποτέλεσε η έλλειψη επαρκών ποσοτήτων φυσικού αερίου ώστε να καλυφθούν οι ενεργειακές ανάγκες του, επίσης ενεργοβόρου, βιομηχανικού αυτού κλάδου. Προβλήματα αντιμετωπίζει η αιγυπτιακή χαλυβουργία και από αθρόες

εισαγωγές φθηνών προϊόντων, κυρίως από την Κίνα. Η κυβέρνηση λαμβάνει κατά καιρούς μέτρα προστασίας της εγχώριας χαλυβουργίας από φθηνές εισαγωγές, όταν αυτές πραγματοποιούνται σε τιμές ντάμπινγκ, χωρίς ωστόσο να έχει καταφέρει να περιορίσει επαρκώς και σε μόνιμη βάση το φαινόμενο.

Πάντως, όπως επίσης αναφέρουν πηγές της αγοράς, η αιγυπτιακή χαλυβουργία φαίνεται ότι απολαμβάνει ακόμη κάποιου πλεονεκτήματος έναντι των ξένων ανταγωνιστών της, δεδομένου ότι οι εγχώριοι αγοραστές εξακολουθούν να καλύπτουν το 80% των αναγκών τους σε χάλυβα με εγχωρίως παραγόμενο. Βασική κινητήρια δύναμη της αιγυπτιακής χαλυβουργίας αποτελεί ο ισχυρός και με προοπτικές περαιτέρω μεγέθυνσης εγχώριος κατασκευαστικός κλάδος, καθώς και οι ταχύτατα αναπτυσσόμενες αφρικανικές κατασκευαστικές αγορές που μπορούν να αποτελέσουν προορισμό για τον αιγυπτιακό χάλυβα.

3.4 Υπηρεσίες

Ο τριτογενής τομέας (Υπηρεσίες) συμβάλλει στο ΑΕΠ της χώρας με ποσοστό 52,62% και καταλαμβάνει την πρώτη θέση στη σύνθεση του εθνικού προϊόντος. Ωστόσο, υπολείπεται σημαντικά όσον αφορά το μέγεθος της συμμετοχής του σε σύγκριση με τις ανεπτυγμένες οικονομίες, παρά τη βαθμιαία βελτίωση της θέσης του. Παρακάτω παρουσιάζεται ο τουρισμός, ένας από τους δυναμικούς κλάδους του, ενώ άλλοι σοβαρής σημασίας για την εθνική οικονομία κλάδοι αναλύονται στο κεφάλαιο 7 του παρόντος.

3.4.1. Τουρισμός

Ο τουρισμός αποτελεί ιστορικά έναν από τους ισχυρότερους κλάδους της αιγυπτιακής οικονομίας και σημαντικότετη πηγή εισροών ξένου συναλλάγματος. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση, με την συνδρομή και χρηματοδότηση διεθνών και περιφερειακών οργανισμών, διαθέτει φιλόδοξα σχέδια ανάπτυξης της τουριστικής κίνησης και ανάδειξης της χώρας ως εκ των κορυφαίων προορισμών σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα χρόνια μετά το 2011 και την απαρχή της περιόδου πολιτικής αναταραχής, το τουριστικό ρεύμα προς την χώρα ανακόπηκε, χωρίς να έχει επανέλθει στα πρότερα του 2011 επίπεδα, παρά την αποκατάσταση της πολιτικής ομαλότητας από το 2013 και έπειτα. Ιδιαίτερα μάλιστα μετά τα τέλη του 2015 και ολόκληρο το 2016, η πτώση της εισερχόμενης τουριστικής κίνησης υπήρξε δραματική, με εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες στις συναλλαγματικές εισπράξεις της χώρας. Αιτία υπήρξε η συντριβή ρωσικού επιβατικού αεροσκάφους, στα τέλη Οκτωβρίου 2015 στο Σινά, που ώθησε την Ρωσία αλλά και πληθώρα ευρωπαϊκών χωρών να διακόψουν τις απ' ευθείας αεροπορικές τους συνδέσεις είτε με την χερσόνησο Σινά ή με ολόκληρη την χώρα. Η δραματική πτώση των τουριστικών εσόδων υπήρξε βασική αιτία της συναλλαγματικής κρίσης που ταλάνισε την Αίγυπτο το μεγαλύτερο διάστημα του 2016.

Η Αίγυπτος στην διάρκεια του 2016 επιδόθηκε σε συντονισμένη προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών ασφάλειας στα διεθνή της αεροδρόμια, προσλαμβάνοντας ειδικευμένες εταιρείες συμβούλων και αξιολόγησης διεθνούς φήμης, συνεργαζόμενη με ρωσικές και αμερικανικές κρατικές αρχές ασφάλειας, εκπαιδύοντας το προσωπικό ασφάλειας των αεροδρομίων, και ασφαλώς αγοράζοντας ειδικό εξοπλισμό ασφάλειας (κάμερες και

άλλα συστήματα εποπτείας και παρακολούθησης). Ως αποτέλεσμα της εν λόγω προσπάθειας, στις αρχές του 2017 η Γερμανία, αλλά και σειρά άλλων ευρωπαϊκών χωρών, ήραν τους περιορισμούς απ' ευθείας πτήσεων προς την Αίγυπτο και συγκεκριμένα προς την περιοχή Νοτίου Σινά. Η άρση των ταξιδιωτικών περιορισμών από τις εν λόγω χώρες, σε συνδυασμό με την πολυαναμενόμενη επανέναρξη πτήσεων ρωσικών αεροσκαφών προς την Αίγυπτο, έχουν γεννήσει προσδοκίες ανάκαμψης του εγχώριου τουριστικού κλάδου.

Κάνοντας μια αναδρομή, σημειώνουμε ότι το 2010, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, η χώρα υποδέχθηκε 14 εκατ. τουρίστες, ενώ το 2011 καταγράφηκε δραματική πτώση στους 9,5 εκατ. τουρίστες, το 2012 μικρή ανάκαμψη στους 11,2 εκατ., για να ξαναπέσουν στην συνέχεια οι αριθμοί στους 9,2 εκατ. και 9,6 εκατ. τουρίστες το 2013 και το 2014, αντιστοίχως. Το 2015 η Αίγυπτος υποδέχθηκε 9,3 εκατ. επισκέπτες, ωστόσο το 2016 η πτώση υπήρξε δραματική. Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της αιγυπτιακής στατιστικής υπηρεσίας (CAPMAS), το 2016 επισκέφθηκαν την χώρα κοντά στα 5,4 εκατ. ξένοι τουρίστες οι περισσότεροι από τους οποίους προήλθαν από χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής. Η υποτίμηση του τοπικού νομίσματος, ως αποτέλεσμα της θέσης του σε ελεύθερη διακύμανση στις αρχές Νοεμβρίου του 2016, αναμένεται να έχει περαιτέρω θετικό αντίκτυπο στον τουριστικό τομέα.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση υλοποιεί σειρά προγραμμάτων αποκατάστασης των τουριστικών εισροών στην χώρα, με κύριο το “6x6 Tourism Impact Plan” του Υπουργείου Τουρισμού, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις σε διάφορα επίπεδα, από την ανάπτυξη πρόσθετων αεροπορικών συνδέσεων για τον εθνικό αερομεταφορέα EgyptAir και αερογραμμές charter, ως την προσέλκυση καινοτόμων εγχώριων και ξένων επενδυτών στον τουριστικό κλάδο, αναβάθμιση τουριστικών υποδομών και ποιότητας υπηρεσιών και, κυρίως, αποκατάσταση της εικόνας της χώρας στο εξωτερικό.

Η χώρα προσπαθεί να προσελκύσει νέες, καινοτόμες μορφές “niche” τουρισμού, όπως ο οικολογικός τουρισμός, ο ιαματικός τουρισμός (με έμφαση στις καινοτόμες θεραπευτικές μεθόδους για την ηπατίτιδα C, για τις οποίες πραγματοποιήθηκε στην διάρκεια του 2017 ειδική ενημερωτική εκστρατεία με παρουσίες ξένων διασημοτήτων), ο πολιτιστικός τουρισμός, ο φεστιβαλικός τουρισμός κ.α.

Στο πλαίσιο της επιλεγείσης διαφοροποίησης, η Αίγυπτος σήμερα αρχίζει να επικεντρώνεται σε μικρότερες, δευτερεύουσες ευρωπαϊκές αγορές, όπως οι Ουγγαρία, Τσεχία, Ουκρανία, Αζερμπαϊτζάν και Γεωργία, καθώς βεβαίως και στις –παραδοσιακά ισχυρές πηγές τουρισμού για την χώρα- αγορές των χωρών του Κόλπου. Επίσης, αγορές-στόχους αποτελούν τα τελευταία χρόνια οι υπόλοιπες χώρες της Β. Αφρικής, κυρίως η Αλγερία και το Μαρόκο. Επιπλέον, η αιγυπτιακή κυβέρνηση υλοποιεί πρόγραμμα τόνωσης της τουριστικής κίνησης στην χώρα, δίνοντας έμφαση στην επικείμενη χειμερινή περίοδο, υπογράφοντας συμφωνίες με αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους και charter, αλλά και προσφέροντας χρηματοδοτικές «ανάσες» στις τουριστικές μονάδες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Συναφώς, η αιγυπτιακή

κυβέρνηση εργάζεται προς την κατεύθυνση ενίσχυσης του ρεύματος εισερχόμενου τουρισμού από ασιατικές χώρες, και δη την Κίνα. Τον Δεκέμβριο 2016, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Αιγύπτου ανακοίνωσε την σύσταση ειδικού αναπτυξιακού ταμείου για τον τουριστικό κλάδο, με συνολικό ύψος κεφαλαίων της τάξεως των EGP5 δισ.

Το 2015/16, ο τουρισμός αντιπροσώπευε ποσοστό 1,56% του αιγυπτιακού ΑΕΠ. Το 2015, ο κλάδος του τουρισμού απασχόλησε πάνω από 1,1 εκατ. εργαζόμενους, ήτοι ποσοστό 4,4% του εργατικού δυναμικού, ενώ οι επενδύσεις στον κλάδο το 2015/16 ανήλθαν σε EGP5,78 δισ. (περίπου \$326 εκατ.). Σύμφωνα με στοιχεία του World Travel & Tourism Council, το 2016 ο αιγυπτιακός τουριστικός κλάδος απασχόλησε άμεσα 773 χιλ. άτομα, ήτοι ποσοστό 2,9% του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Σύμφωνα με στοιχεία του αιγυπτιακού Υπουργείου Τουρισμού, κατά το επτάμηνο 2017 την χώρα επισκέφθηκαν περίπου 4,3 εκατ. τουρίστες, ενώ τα έσοδα από τον εισερχόμενο τουρισμό εκτιμώνται σε \$3,5 δισ., αυξημένα κατά 170% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2016. Ο αριθμός των εισερχόμενων τουριστών στην διάρκεια του επταμήνου 2017 αυξήθηκε κατά 54%, κυρίως εξαιτίας της ανόδου του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος από την Γερμανία και την Ουκρανία. Το 75% των τουριστικών αφίξεων από το εξωτερικό στο επτάμηνο 2017 προήλθε από την Ευρώπη, ενώ το 20% από αραβικές χώρες. Οι εκτιμήσεις της αιγυπτιακής κυβέρνησης για το σύνολο του 2017 τοποθετούν τον αριθμό των εισερχόμενων τουριστών σε πλησίον των 8 εκατ. Οι τουριστικές εισπράξεις στο σύνολο του οικονομικού έτους 2016/17 εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 16,2%, σε \$4,38 δισ.

Τον Ιούλιο 2017, το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχείων στο Κάιρο ανήλθε σε 63,6%. Σύμφωνα με στοιχεία της Αιγυπτιακής Ομοσπονδίας Ξενοδοχείων, η χώρα διαθέτει 348 ξενοδοχειακές μονάδες 5 αστέρων, 245 μονάδες 4 αστέρων και 429 μονάδες 2 και 3 αστέρων.

3.5 Πληθωρισμός

Ο ρυθμός πληθωρισμού στο τέλος του οικονομικού έτους 2015/16 διαμορφώθηκε σε 13,97% έναντι 11,39% το 2014/15 και 8,2% το 2013/14. Κύριοι οδηγοί των αυξήσεων είναι οι συνεχιζόμενες από το καλοκαίρι 2014 και εντεινόμενες τους τελευταίους μήνες περικοπές των επιδοτήσεων καυσίμων, ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και βασικών αγαθών διατροφής, καθώς και η επιβολή νέων φόρων, κυρίως δε η καθιέρωση ΦΠΑ από τον Σεπτέμβριο 2016 με συντελεστή 13%, ο οποίος από τις αρχές του νέου οικονομικού έτους (2017/18) αυξήθηκε σε 14%.

Σημειώνεται ότι την απελευθέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της λίρας το Νοέμβριο 2016 ακολούθησε η σοβαρότατη υποτίμησή της από τα επίπεδα των 8,88 λιρών ανά δολάριο σε λίγο κάτω των 18 λιρών ανά δολάριο (τον Αύγουστο 2017), καθώς και η άσκηση έντονων πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομία, με τον δείκτη πληθωρισμού να υπερβαίνει το 30%. Η Κεντρική Τράπεζα Αιγύπτου έχει προχωρήσει από το Νοέμβριο 2016 σε 3 αυξήσεις των επιτοκίων αναφοράς της, σε μία προσπάθεια τιθάσευσής του επιπέδου πληθωρισμού.

Σύμφωνα με στοιχεία της αιγυπτιακής Κεντρικής Τράπεζας, ο δείκτης πληθωρισμού σημείωσε τον Ιούλιο 2017 σημαντική άνοδο σε σύγκριση με τον Ιούνιο, ανερχόμενος σε 32,95% σε ετήσια βάση, έναντι 29,76% τον Ιούνιο, 29,71% τον Μάιο, 31,46% τον Απρίλιο και 30,91% τον Μάρτιο. Ο δομικός πληθωρισμός κατέγραψε επίσης μεγάλη άνοδο και ανήλθε τον Ιούλιο σε 35,26% σε ετήσια βάση, έναντι 31,95% τον Ιούνιο, 30,57% τον Μάιο και 32,06% τον Απρίλιο. Σύμφωνα με τον εγχώριο οικονομικό Τύπο, πρόκειται για τα υψηλότερα επίπεδα για τον μεν δείκτη πληθωρισμού από τον Ιούνιο 1986, για τον δε δομικό πληθωρισμό από το έτος 2005. Η άνοδος του πληθωρισμού ερμηνεύεται ως άμεσο αποτέλεσμα των περικοπών επιδοτήσεων και των αυξήσεων των τιμών καυσίμων και ηλεκτρικής ενέργειας που έλαβαν χώρα στα τέλη Ιουνίου και στις αρχές Ιουλίου 2017.

3.6 Απασχόληση - Ανεργία

Το **εργατικό δυναμικό** της χώρας ανερχόταν στο ξεκίνημα του οικονομικού έτους 2016/17 (Ιούλιος 2016) σε 28,9 εκατομμύρια άτομα. Από αυτούς ποσοστό 29,2% απασχολείται στον αγροτικό τομέα, 23,5% στη βιομηχανία και 47,3 στις υπηρεσίες.

Το **ποσοστό ανεργίας** βαίνει αυξανόμενο από την επανάσταση του 2011 και έπειτα. ενώ κατά την τελευταία τετραετία μειώνεται με μικρά αλλά σταθερά βήματα σε 13,2% το 2013, σε 13% το 2014, σε 12,8% το 2015 και σε 12,5% το 2016, λόγω της σχετικής βελτίωσης του οικονομικού και πολιτικού κλίματος. Κατά κόρον έχουν πληγεί ο τομέας του τουρισμού, κατεχοχήν κλάδος έντασης εργασίας, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η παύση λειτουργίας σειράς εργοστασίων ή η υπολειτουργία τους ίσως και λόγω ανεπάρκειας της παρεχόμενης ενέργειας. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της αιγυπτιακής στατιστικής υπηρεσίας (CAPMAS), κατά το 1^ο τρίμηνο 2017 ο δείκτης ανεργίας υποχώρησε στο 12%, έναντι 12,7% κατά το 1^ο τρίμηνο του 2016 και 12,4% κατά το 4ο τρίμηνο του 2016.

3.7 Εξωτερικό Εμπόριο

3.7.1 Διάρθρωση Εξωτερικού Εμπορίου

Κατά το 2015/16 οι αιγυπτιακές **εξαγωγές** μειώθηκαν κατά 15,87% ενώ οι **εισαγωγές** κατέγραψαν επίσης μείωση κατά 6,38%, με τον συνολικό **όγκο εμπορίου** να μειώνεται κατά 8,93% σε \$76,09 δισ. Το **ποσοστό κάλυψης** των εισαγωγών από τις εξαγωγές χειροτέρευσε πέφτοντας στο 32,6% έναντι 36,3% το προηγούμενο οικονομικό έτος.

(\$ δισ.)	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	Μεταβολή 2016/15
Εξαγωγές	25,07	26,99	26,02	22,24	18,71	-15,87%
Εισαγωγές	59,21	57,68	60,18	61,30	57,39	-6,38%
Ισοζύγιο	-34,14	-30,69	-34,16	-39,06	-38,68	-0,97%
Όγκος εμπορίου	84,28	84,67	86,20	83,55	76,09	-8,93%
Κάλυψη εξ/εισ.	42,3%	46,8%	43,2%	36,3%	32,6%	-10,19%

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Αιγύπτου

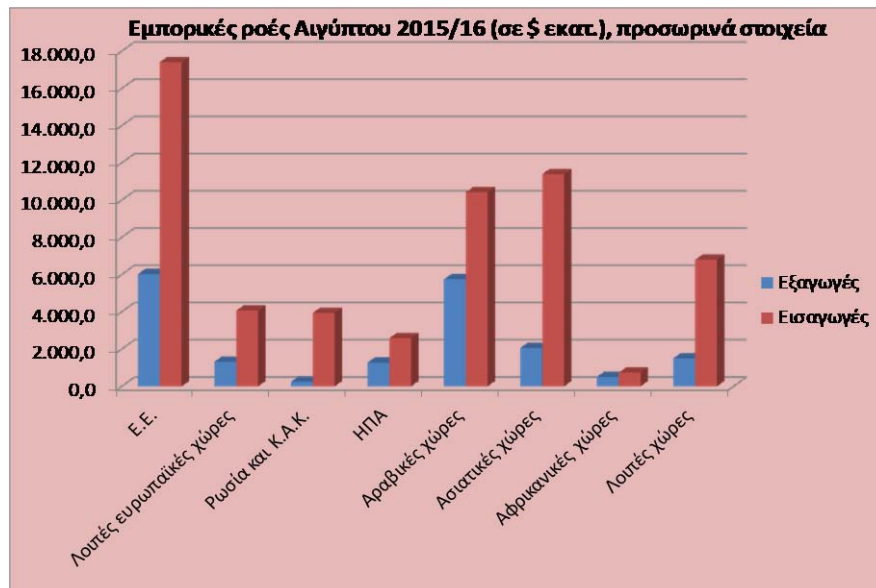
Το **εμπορικό ισοζύγιο** της Αιγύπτου είναι σταθερά ελλειμματικό, ωστόσο το οικονομικό έτος 2015/16 συρρικνώθηκε ελαφρότατα κατά 1% περίπου, σε \$38,68 δισ., έναντι \$39,06 δισ. το 2014/15. Κύριοι λόγοι για την πτώση των εισαγωγών και την ελαφρά συρρίκνωση του εμπορικού ελλείμματος το 2015/16 υπήρξαν αφ' ενός η εξαιρετικά μεγάλη στενότητα συναλλάγματος που παρεμπόδισε τις εισαγωγές αλλά και γενικότερα επέφερε δυσπραγία στο εξωτερικό εμπόριο, και αφ' ετέρου η σειρά μέτρων που έλαβε η αιγυπτιακή κυβέρνηση ακριβώς για να περιορίσει τις εισαγωγές, μεταξύ των οποίων η υποχρέωση αλλοδαπών παραγωγικών μονάδων σειράς καταναλωτικών αλλά και βιομηχανικών προϊόντων να επιθεωρούνται και εγγράφονται σε ειδικό μητρώο προκειμένου να μπορούν να εξάγουν στην Αίγυπτο (registration).

Σε ό,τι αφορά τις **εξαγωγές** της Αιγύπτου **κατά χώρα**, κυριότεροι πελάτες της Αιγύπτου το 2016 ήταν τα ΗΑΕ, η Σαουδική Αραβία και η Ιταλία, ενώ έπονται οι Τουρκία, Βρετανία και ΗΠΑ.

Αντίστοιχα, αναφορικά με τις **εισαγωγές κατά χώρα**, κυριότεροι προμηθευτές της Αιγύπτου είναι η Κίνα, η Γερμανία, οι ΗΠΑ, η Ιταλία, η Τουρκία, η Σ. Αραβία και η Ρωσία.

Λεπτομερέστερη κατάταξη κατά χώρα παρουσιάζεται στους πίνακες 1 και 2 του Παραρτήματος της παρούσης.

Σε όρους μείζονος γεωγραφικής περιφέρειας πάντως, **ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος είναι η Ε.Ε.**, η οποία καλύπτει 32,3% των εξαγωγών και 30,3% των εισαγωγών το 2015/16, ενώ οι Αραβικές χώρες καλύπτουν το 30,7% και το 18,2%, αντίστοιχα.

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας Αιγύπτου: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Τα **κυριότερα εξαγώγιμα αιγυπτιακά προϊόντα το 2016** ήταν: ακατέργαστος χρυσός, ακατέργαστο πετρέλαιο, κατεργασμένα έλαια πετρελαίου, λιπάσματα, μονωμένα καλώδια και ηλεκτρικοί αγωγοί, πορτοκάλια και δέκτες τηλεόρασης. Στο Παράρτημα

έχει αναρτηθεί αναλυτικός πίνακας των εξαγωγών της Αιγύπτου για την τριετία 2014-2016 (βλ. Πίνακα 3).

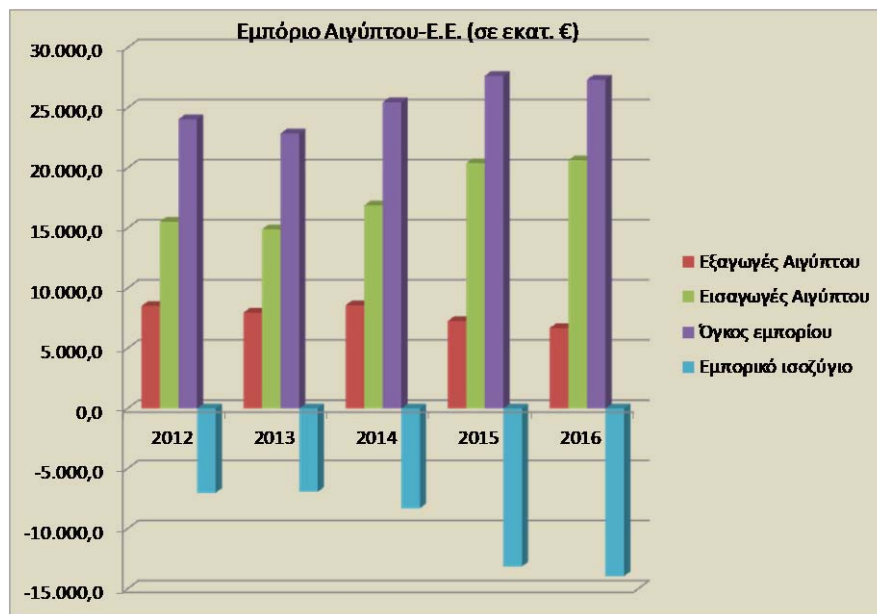
Αντίστοιχα, τα **σπουδαιότερα εισαγόμενα προϊόντα** είναι: κατεργασμένα έλαια πετρελαίου, φυσικό αέριο, μεταφορικά οχήματα, φαρμακευτικά προϊόντα, σιτάρι, καλαμπόκι και αργό πετρέλαιο. Στο Παράρτημα έχει αναρτηθεί αναλυτικός πίνακας των εισαγωγών της Αιγύπτου για την τριετία 2014-2016 (βλ. Πίνακα 4).

3.7.2. Διμερές εμπόριο Αιγύπτου – Ε.Ε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT, ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών της Αιγύπτου με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέγραψε μείωση το 2016 κατά 1,19%, φθάνοντας τα €27,34 δισ. Οι **ευρωπαϊκές εξαγωγές προς Αίγυπτο** αυξήθηκαν ελαφρώς κατά 1,18% και ανήλθαν σε €20,64 δισ. αφορούν δε κυρίως μηχανές-συσσκευές, χημικά και ορυκτά προϊόντα. Από την άλλη, οι **ευρωπαϊκές εισαγωγές από Αίγυπτο** μειώθηκαν κατά 7,83% και ανήλθαν σε €6,69 δισ., αφορούν δε κυρίως ορυκτά προϊόντα, υφαντικές ύλες και φρούτα-λαχανικά. Στο διάγραμμα και στους πίνακες που ακολουθούν απεικονίζονται αφ' ενός η εξέλιξη του διμερούς εμπορίου Αιγύπτου Ε.Ε κατά την περίοδο 2012-2016 και αφ' ετέρου η εικόνα του διμερούς εμπορίου Ε.Ε.-Αιγύπτου του έτους 2016, κατά κύριες ευρείες κατηγορίες αγαθών.

Εμπόριο Αιγύπτου-Ε.Ε. (σε εκατ. €)	2012	2013	2014	2015	2016	Μεταβολή 2016/15
Εξαγωγές Αιγύπτου	8.516,3	7.970,1	8.579,2	7.260,5	6.691,7	-7,83%
Εισαγωγές Αιγύπτου	15.537,0	14.899,2	16.881,3	20.403,5	20.644,2	1,18%
Όγκος εμπορίου	24.053,3	22.869,3	25.460,5	27.664,0	27.335,9	-1,19%
Εμπορικό ισοζύγιο	-7.020,7	-6.929,1	-8.302,1	-13.143,0	-13.952,5	6,16%

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων EUROSTAT: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων EUROSTAT: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Διμερές Εμπόριο Ε.Ε.-Αιγύπτου (€ εκατ.)

ΚΥΡΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ Ε.Ε. 2016			ΚΥΡΙΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ Ε.Ε. 2016		
Προϊόντα	Αξία	Μερίδιο	Προϊόντα	Αξία	Μερίδιο
ΟΡΥΚΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2.520,12	37,7%	ΜΗΧΑΝΕΣ-ΣΥΣΚΕΥΕΣ	6.110,05	29,6%
ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	836,86	12,5%	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2.683,66	13,0%
ΦΡΟΥΤΑ - ΛΑΧΑΝΙΚΑ	754,02	11,3%	ΟΡΥΚΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2.018,78	9,8%
ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	639,32	9,5%	ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1.696,63	8,2%
ΜΗΧΑΝΕΣ-ΣΥΣΚΕΥΕΣ	510,58	7,6%	ΜΕΤΑΛΛΑ	1.678,36	8,1%
ΜΕΤΑΛΛΑ	447,37	6,7%	ΦΡΟΥΤΑ-ΛΑΧΑΝΙΚΑ	894,37	4,3%
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	343,61	5,1%	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	809,96	3,9%

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων EUROSTAT: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Το διμερές εμπόριο μεταξύ Ε.Ε. και Αιγύπτου διέπεται από την Συμφωνία Σύνδεσης, η οποία ισχύει και εφαρμόζεται από το 2004. Η συμφωνία προβλέπει την εκατέρωθεν δασμολογική απελευθέρωση των **βιομηχανικών προϊόντων** (σταδιακή κατάργηση δασμών έως το 2019). Από τον Ιούνιο 2010 ετέθη σε ισχύ η εκατέρωθεν δασμολογική απελευθέρωση για την συντριπτική πλειονότητα των **αγροτικών προϊόντων**. Από την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας Σύνδεσης, το διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Αιγύπτου έχει υπερδιπλασιαστεί, περισσότερο προς όφελος των κρατών μελών της Ε.Ε..

4. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Το κοινοβούλιο της Αιγύπτου ψήφισε στις 4 Ιουλίου τρέχοντος έτους τον κρατικό προϋπολογισμό για το οικονομικό έτος 2017-18 που ξεκίνησε την 1^η Ιουλίου, διατηρώντας ένα οροθετημένο έλλειμμα 9,1%. Το δημοσιονομικό έλλειμμα της Αιγύπτου για το οικονομικό έτος 2016/17 εκτιμάται σε 10,9%. Ο προϋπολογισμός προβλέπει οικονομική ανάπτυξη της τάξης του 4,6%, υψηλότερη του 4,2% που αναμένεται για το έτος 2016/17. Ο προϋπολογισμός για την δημοσιονομική χρήση 2017-2018 προϋποθέτει μια μέση τιμή των 55 δολαρίων ανά βαρέλι πετρελαίου, θεωρώντας ότι είναι μια συντηρητική τιμή για να αποφευχθούν ενδεχόμενες μεταβολές των τιμών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν στα τέλη Μαΐου 2017 από το αιγυπτιακό Υπουργείο Οικονομικών, τα μεγέθη του προϋπολογισμού του οικονομικού έτους 2017 είναι τα εξής:

- (α) Κρατικές δαπάνες: EGP1,2 τρισ. έναντι EGP974,8 δισ. το 2016/17 (+23,7%),
- (β) δημόσια έσοδα: EGP834,6 δισ. έναντι EGP669,8 δισ. το 2016/17 (+24,6%),
- (γ) συνολικό έλλειμμα: EGP370 δισ. έναντι EGP319,5 δισ. το 2016/17 (+15,8) και
- (δ) συνολικό ύψος επιδοτήσεων: EGP310,6 δισ. έναντι EGP200,7 δισ. το 2016/17 (+54,8%).

Κατά τον Υφυπουργό Οικονομικών κ. Al-Monayer, ο δημοσιονομικός στόχος φορολογικών εσόδων για το προσεχές οικονομικό έτος ανέρχεται σε EGP603 δισ., συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων εσόδων, ύψους EGP12 δισ. (ή 0,3% του ΑΕΠ) που θα δημιουργήσει η αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ σε 14% από 1.7.2017.

Σύμφωνα με πλέον πρόσφατα στοιχεία του αιγυπτιακού Υπουργείου Οικονομικών, το δημοσιονομικό έλλειμμα του 11μηνου του οικονομικού έτους 2016/17 αντιπροσώπευε το 9,5% του ΑΕΠ, έναντι 11,5% κατά την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου οικονομικού έτους. Η μείωση του ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ οφείλεται, σύμφωνα με τα στοιχεία, στην ταχύτερη αύξηση των δημοσίων εσόδων (+28%), και ειδικότερα των φορολογικών εισπράξεων (+33,3%), από την αύξηση των κρατικών δαπανών (+22%). Το συνολικό ύψος των κονδυλίων για επιδοτήσεις που έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό του οικονομικού έτους 2017/18 ανέρχεται σε EGP330 δισ., εκ των οποίων EGP145 δισ. αφορούν επιδοτήσεις καυσίμων και EGP80 δισ. επιδοτήσεις ηλεκτρικής ενέργειας.

Στο τέλος Ιουνίου 2017, ο Αιγύπτιος Πρόεδρος κ. Al Sisi ανακοίνωσε επίσημα ενισχυμένο πακέτο μέτρων για την στήριξη των ευάλωτων οικονομικά κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού, συνολικού ύψους EGP75 δισ. κατά το δημοσιονομικό έτος 2017/18 (πλησίον των €3,75 δισ.). Μεταξύ των μέτρων που ανακοινώθηκαν περιλαμβάνονται αυξήσεις συντάξεων, ελαφρές αυξήσεις μισθών δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, αύξηση του ποσού κάλυψης της ατομικής κάρτας επιδοτήσεων σίτισης για βασικά τρόφιμα, παροχή φοροελαφρύνσεων σε χαμηλοεισοδηματίες και ιδιοκτήτες αγροτικών γαιών, καθώς και ενίσχυση των κοινωνικών προγραμμάτων “Takaful” και “Karama” και αύξηση του κοινωνικού επιδόματος που διανέμεται σε φτωχές οικογένειες. Επισημοποιήθηκε επίσης η αύξηση του ορίου του αφορολόγητου εισοδήματος από EGP6.500 σε EGP7.200 ετησίως.

Σημειώνεται ότι ο προϋπολογισμός του έτους 2017/18 προβλέπει αύξηση των συνολικών δημοσίων εσόδων κατά 24,6%, αλλά και ειδικότερα των φορολογικών εσόδων κατά 23,5%. Όπως αναφέρουν ωστόσο έγκυροι οικονομικοί αναλυτές, η σχεδιαζόμενη αύξηση των φορολογικών βαρών θα καταστήσει ακόμη περισσότερο δυσχερή την επίτευξη του κεντρικού ζητούμενου της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης Al Sisi, που είναι η ισχυρή οικονομική ανάπτυξη κατά τα προσεχή έτη, η οποία έχει ήδη τεθεί σε αμφιβολία λόγω των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων που δέχεται η οικονομία της Αιγύπτου. Σημειώνεται ότι το σκέλος των κρατικών δαπανών αναμένεται να αυξηθεί κατά 23,7% το οικονομικό έτος 2017/18 σε EGP1,2 τρισ. περίπου, με το 80,3% αυτών να κατευθύνονται προς εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους, κάθε είδους επιδοτήσεις και δαπάνες μισθοδοσίας.

5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

5.1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Α) Φορολογία

Ο βασικός νόμος που διέπει την φορολογία τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων στην Αίγυπτο είναι ο 91 του 2005 που τέθηκε σε ισχύ από τις 10 Ιουνίου 2005. Ο νόμος αυτός μείωσε σχεδόν κατά το ήμισυ τον ανώτατο φορολογικό συντελεστή που ανερχόταν προηγουμένως σε 40%, καταργώντας αρκετές από τις φορολογικές απαλλαγές που προβλέπονταν από τον επενδυτικό νόμο 8 του 1997.

Οι αιγυπτιακές εταιρείες φορολογούνται επί του συνόλου των κερδών τους (στην Αίγυπτο και το εξωτερικό), ενώ οι ξένες εταιρείες μόνον επί εκείνων που πραγματοποιούνται από τις δραστηριότητές τους στην Αίγυπτο. Υποκείμενες σε φορολογία εταιρείες είναι: (α) Οι ιδρυόμενες σύμφωνα με την αιγυπτιακή νομοθεσία, (β) όσες έχουν την έδρα στην Αίγυπτο και (γ) όσες το κράτος ή κρατικό νομικό πρόσωπο κατέχει άνω του 50 % του κεφαλαίου τους.

Ο γενικός συντελεστής του εταιρικού φόρου ανέρχεται σε 22,5% για τις περισσότερες επιχειρήσεις και σε 40,55% για όσες δραστηριοποιούνται στην έρευνα, άντληση και παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου. Με βάση τροποποιητική νομοθεσία του 2015, θεσπίσθηκε προσωρινή πρόσθετη ειδική εισφορά με συντελεστή 5%, τόσο για νομικά όσο και για φυσικά πρόσωπα, τα καθαρά κέρδη των οποίων υπερβαίνουν το EGP1 εκατ. κατ' έτος. Εταιρικοί φόροι που καταβάλλονται σε άλλη χώρα αφαιρούνται από την φορολογητέα βάση στην Αίγυπτο, το εξαιρούμενο εντούτοις ποσό δεν μπορεί να υπερβεί το ύψος του συνολικού καταβλητέου φόρου. Εταιρείες συσταθείσες σύμφωνα με τον Επενδυτικό Νόμο υποχρεούνται να διανέμουν ποσοστό 10% των κερδών στους εργαζομένους. Από την εταιρική φορολογία εξαιρούνται οι δραστηριότητες που σχετίζονται με κρατικές αρχές και υπηρεσίες, ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, ορισμένα κέρδη ιδιωτικών ασφαλιστικών επενδυτικών ταμείων, οργανισμοί και οντότητες που διέπονται από το διεθνές δίκαιο, καθώς και κέρδη επενδυτικών ταμείων που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο του νόμου για την κεφαλαιαγορά του 1992, μερίσματα ομολόγων και μερίσματα αιγυπτιακών νομικών προσώπων από επενδύσεις τους σε μετοχές του Χρηματιστηρίου Αιγύπτου, μερίσματα αιγυπτιακών νομικών προσώπων από τίτλους έκδοσης της Κεντρικής Τράπεζας Αιγύπτου, διανομές μερισμάτων από αιγυπτιακά νομικά πρόσωπα σε άλλα αιγυπτιακά νομικά πρόσωπα, κέρδη από επενδυτικά σχέδια ανάκτησης εκτάσεων γης επί περίοδο δεκαετίας και τέλος κέρδη από εκτροφή ζώων, πτηνών και ιχθυηρών, επίσης για περίοδο δεκαετίας. Οι ζημίες προηγούμενων χρήσεων μπορούν να μεταφέρονται σε επόμενες, για διάστημα έως και 5 έτη, μειώνοντας τα φορολογητέα εταιρικά κέρδη.

Οι πληρωμές τόκων, τελών για παροχή υπηρεσιών και royalties που πραγματοποιούνται από αιγυπτιακά φυσικά ή νομικά πρόσωπα προς αλλοδαπά πρόσωπα που διαθέτουν ωστόσο μόνιμη εγκατάσταση στην Αίγυπτο, υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου με συντελεστή 20% (withholding tax), ο οποίος ενδεχομένως να μειώνεται με βάση υφιστάμενες συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συνάψει η Αίγυπτος με ξένες χώρες. Επισημαίνουμε ότι η Ελλάδα έχει συνάψει σχετική σύμβαση με την Αίγυπτο το 2006 (με έναρξη ισχύος από 1.1.2007). Ορισμένες εξαιρέσεις από την εν λόγω φορολόγηση παρέχονται σε πληρωμές τόκων επί δανείων ή πιστωτικών διευκολύνσεων κρατικών φορέων, καθώς και δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων (για τις τελευταίες, στην περίπτωση που η διάρκεια του δανείου ή πιστωτικής διευκόλυνσης υπερβαίνει τα 3 έτη). Επίσης, εταιρικός φορολογικός συντελεστής (22,5%) εφαρμόζεται επί των κεφαλαιακών κερδών από πωλήσεις μετοχών μη εισηγμένων εταιρειών. Τα μερίσματα που διανέμονται σε εγχώριους ή ξένους μετόχους επιβαρύνονται με φορολογική παρακράτηση 5% έως 10%.

Από τις αρχές του καλοκαιριού 2017 ξεκίνησε η εφαρμογή τέλους χαρτοσήμου στις χρηματιστηριακές συναλλαγές, με συντελεστές 0,125% στο πρώτο έτος εφαρμογής του, 0,15% και του 0,175% κατά το δεύτερο και τρίτο έτος εφαρμογής του, αντίστοιχα. Επιπλέον, αποφασίστηκε η επιβολή τέλους της τάξεως του 0,30% για χρηματιστηριακούς επενδυτές που αγοράζουν ή πωλούν μερίδιο άνω του ενός τρίτου του μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών. Η εισαγωγή του τέλους χαρτοσήμου εμπίπτει στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της Αιγύπτου προς το ΔΝΤ, έναντι της από πλευράς του παροχής εκτεταμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης προς την χώρα.

Φόρος Πωλήσεων (General Sales Tax) – Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Value Added Tax)

Στην Αίγυπτο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2016 δεν εφαρμοζόταν Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), αλλά Γενικός Φόρος Πωλήσεων (General Sales Tax), με γενικό συντελεστή 10%, και ορισμένες διακυμάνσεις ανάλογα με τις διαφορετικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών που αφορούσε. Στα τέλη Αυγούστου 2016, το αιγυπτιακό κοινοβούλιο ενέκρινε νομοθεσία περί εισαγωγής Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 8 Σεπτεμβρίου 2016, καταργώντας τον παλαιότερο νόμο (11/1991) περί Γενικού Φόρου Πωλήσεων. Το νέο αιγυπτιακό καθεστώς ΦΠΑ έχει επίσημα τεθεί σε εφαρμογή από τις αρχές Σεπτεμβρίου 2016. Ο γενικός συντελεστής του ΦΠΑ ανερχόταν σε 13% κατά το φορολογικό έτος 2016/2017, ενώ από 1.7.2017 έχει αυξηθεί σε 14%. Το αιγυπτιακό Υπ. Οικονομικών έχει εξαιρέσει 56 κατηγορίες βασικών αγαθών και υπηρεσιών από τον ΦΠΑ, μεταξύ των οποίων όλα τα βασικά προϊόντα διατροφής και τα φαρμακευτικά προϊόντα.

Β) Προβλήματα δημόσιας διοίκησης που δυσκολεύουν ή αποτρέπουν την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών

Τέτοια εμπόδια και παρεμβάσεις των αρχών δεν είναι σπάνια, ιδίως σε επίπεδο αποκεντρωμένων υπηρεσιών. Η γραφειοκρατία, η διαφθορά, οι αργοί ρυθμοί διεκπεραίωσης διοικητικών πράξεων, η απροθυμία μεσαίων και κατώτερων στελεχών προς ανάληψη ευθύνης και οι σχοινοτενείς τελωνειακές διαδικασίες συνιστούν τα σημαντικότερα εμπόδια σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης.

Γ) Δασμολογικά και μη δασμολογικά εμπόδια

Περισσότερο παρατηρούνται μη δασμολογικά εμπόδια, όπως τα μέτρα που έλαβε η αιγυπτιακή κυβέρνηση προς περιορισμό των εισαγωγών, κυρίως δε η καθιέρωση νέου καθεστώτος προ-πιστοποίησης και υποχρεωτικής εγγραφής ξένων παραγωγικών εγκαταστάσεων και προϊόντων σε ειδικό μητρώο του Υπουργείου Εμπορίου (registration). Το εν λόγω καθεστώς, που εφαρμόζεται από το 2016 για συγκεκριμένες κατηγορίες εισαγόμενων αγαθών, θεσπίζει ειδική διαδικασία πιστοποίησης και εγγραφής των μονάδων της αλλοδαπής που τα παράγουν σε ως άνω ειδικό μητρώο, καθώς και επιθεώρησης των αγαθών πριν την φόρτωση. Η εγγραφή της παραγωγικής μονάδας στο ως άνω ειδικό μητρώο (Διάταγμα Υπ. Εμπορίου 43/2016) αποτελεί την πρώτη ενέργεια στη σειρά των διαδικασιών οι οποίες προβλέπονται προκειμένου να επιτραπεί η εισαγωγή των παραγόμενων από αυτή προϊόντων στην Αίγυπτο. Πέραν των καθυστερήσεων που δημιουργεί το εν λόγω καθεστώς στους ξένους εξαγωγείς, τους επιβαρύνει επίσης με πρόσθετα σημαντικά κόστη, τα οποία συνεπάγεται η διαδικασία προ-πιστοποίησης.

Αναλυτικές πληροφορίες και παραπομπές περιέχονται στον Οδηγό Γραφείου ΟΕΥ Καΐρου “Doing Business” για την Αίγυπτο (αναρτημένος στην κόμβο επιχειρηματικής πληροφόρησης του ΥΠ.ΕΞ. “Agora”: <http://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/811>).

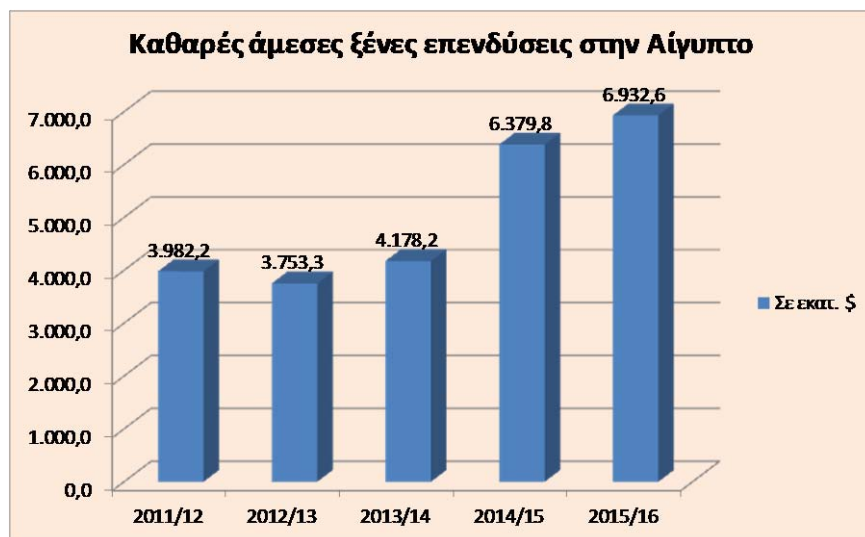
5.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

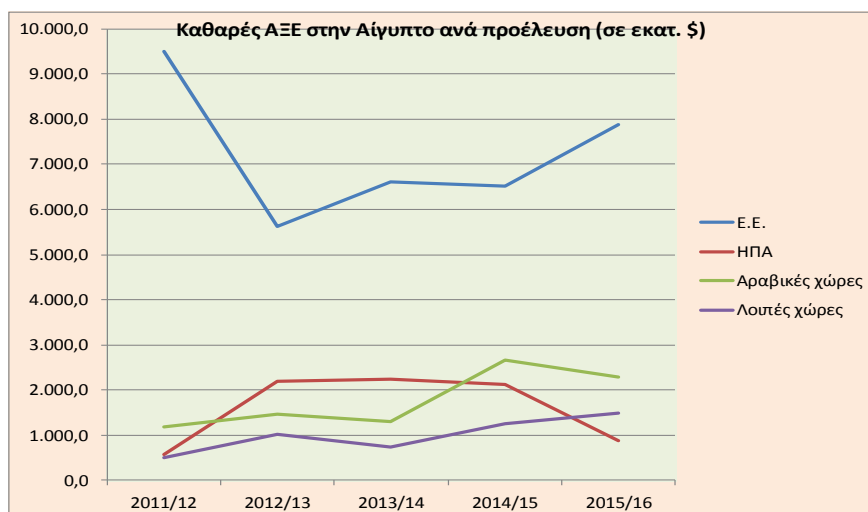
Άμεσες ξένες επενδύσεις

Η μετεπαναστατική επιδείνωση του επιχειρηματικού κλίματος, σε συνδυασμό με το διευρυνόμενο δημοσιονομικό έλλειμμα και την εκτεταμένη έκδοση κρατικών ομολόγων, είχαν σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στην επενδυτική εμπιστοσύνη, τουλάχιστον ως το δημοσιονομικό έτος 2012/13. Κατά τα επόμενα έτη, ωστόσο, καταγράφηκε ανάκαμψη των καθαρών άμεσων ξένων επενδύσεων και σταθεροποίηση περί τα \$4 δισ. ετησίως και το 2014/15 αυξήθηκαν σε απόλυτα μεγέθη κατά 53%, γεγονός που αντανακλά την σχετική βελτίωση του πολιτικού και οικονομικού περιβάλλοντος, με τις καθαρές ΑΞΕ να ανέρχονται σε \$6,38 δισ. Το οικονομικό έτος 2015/16 οι καθαρές άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν ελαφρώς περαιτέρω κατά 9%, ανερχόμενες σε \$6,93 δισ. Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία του Υπουργείου

Επενδύσεων & Διεθνούς Συνεργασίας στις αρχές Αυγούστου 2017, το ύψος των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Αίγυπτο κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους 2016/17 εκτιμάται ότι ανήλθε σε \$8,7 δισ. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση εκτιμά ότι ο νέος επενδυτικός νόμος, τα εκτελεστικά διατάγματα του οποίου αναμένονται εναγωνίως να δημοσιευτούν εντός των προσεχών εβδομάδων, πρόκειται με τα σημαντικά φορολογικά και λοιπά κίνητρα που παρέχει να προσελκύσει τα εγχώρια και –κυρίως- ξένα επενδυτικά κεφάλαια που απαιτούνται ώστε η οικονομία της χώρας να περάσει σε ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η Αίγυπτος είναι ο πρώτος αποδέκτης άμεσων ξένων επενδύσεων στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και η Ε.Ε. από το 2007, όταν και υποσκέλισε τις ΗΠΑ, είναι η κύρια πηγή προέλευσης.

Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Καθαρές ΑΞΕ στην Αίγυπτο ανά προέλευση (σε εκατ. \$)

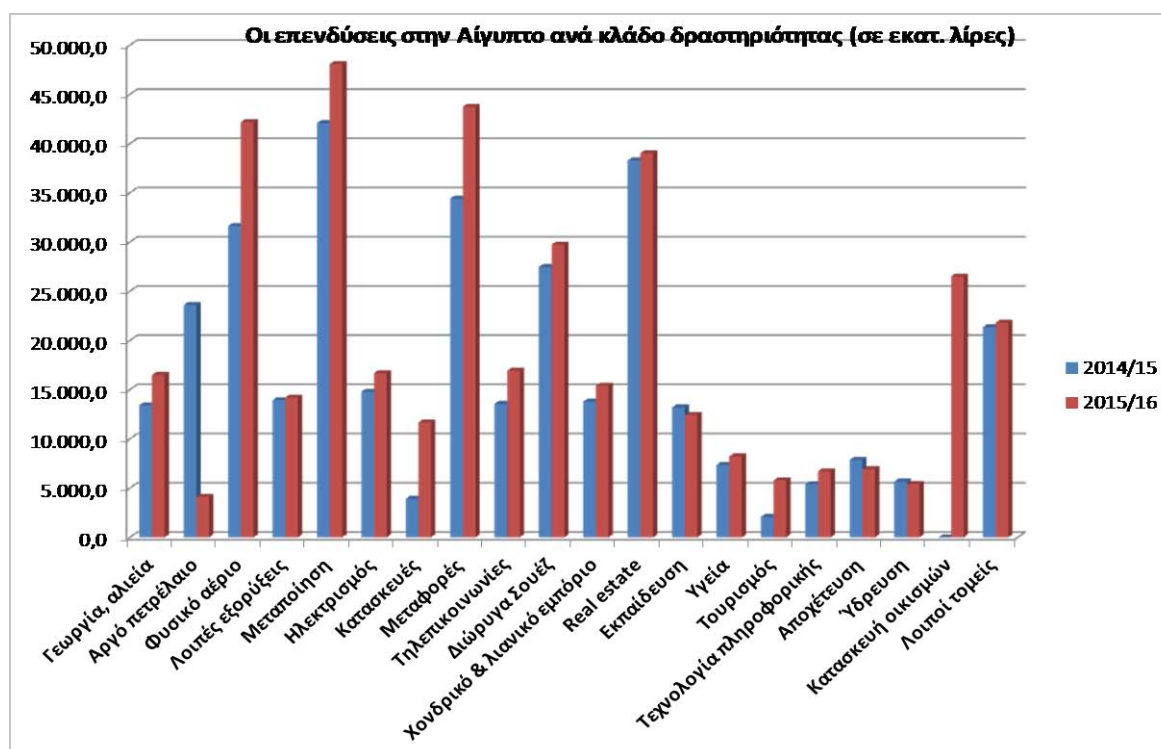
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Ε.Ε.	9,510.4	5,624.6	6,610.0	6,522.5	7,876.7
ΗΠΑ	577.6	2,182.9	2,230.3	2,115.8	883.0
Αραβικές χώρες	1,185.7	1,456.4	1,290.1	2,667.5	2,277.7
Λοιπές χώρες	494.4	1,009.7	725.4	1,240.4	1,491.3

ΠΗΓΗ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (CBE)

Σε συνολικές εισροές \$12,53 δισ. κορυφαίοι επενδυτές στην Αίγυπτο για το 2015/16 ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο με \$5,94 δισ. (μερίδιο 47,4%, αύξηση 19,1%), τα ΗΑΕ με \$1,33 δισ. (μερίδιο 10,6%, μείωση 3,9%), οι ΗΠΑ με \$883 εκατ. (μερίδιο 7%, μείωση 58,3%), το Βέλγιο με \$678,2 εκατ. (μερίδιο 5,4%, αύξηση 2,2%) και η Σ. Αραβία με \$313 εκατ. (μερίδιο 2,5%, μείωση 51,8%). Ακολούθησαν οι Γαλλία με \$251,2 εκατ. (μερίδιο 2%, αύξηση 9,1%), Ολλανδία με \$245,6 εκατ. (μερίδιο 2%, αύξηση 35,2%) και Κορέα με \$224,1 εκατ. (μερίδιο 1,8%, αύξηση 37,1%).

Επενδύσεις ανά κλάδο 2015/16

Οι επενδύσεις οικονομικών ετών 2014/15 και 2015/16 ανά κλάδο δραστηριότητας αποτυπώνονται στο παρακάτω πίνακα, με τους τομείς της μεταποίησης, φυσικού αερίου, μεταφορών και αγοράς ακινήτων, να βρίσκονται στην κορυφή της κατάταξης.

Επεξεργασία στοιχείων Κεντρικής Τράπεζας: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Η Κυβέρνηση της χώρας έχει υπογράψει διμερείς επενδυτικές συμφωνίες με αρκετές χώρες και έχει θέσει σε ισχύ αντίστοιχες συμφωνίες με όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της

Ε.Ε. Οι συμφωνίες με τα Κ/Μ δεν περιέχουν σημαντικές δεσμεύσεις για απελευθέρωση των ξένων επενδύσεων, εν αντιθέσει με την επενδυτική συμφωνία μεταξύ Αίγυπτου και ΗΠΑ, η οποία χορηγεί σημαντικές διευκολύνσεις σε Αμερικανούς επενδυτές.

Κύριος ρυθμιστής και εκτελεστής της επενδυτικής πολιτικής της Αιγύπτου είναι η Γενική Αρχή Επενδύσεων (GAFI), όπου λειτουργεί και το “one-stop-shop” για επενδυτές. Σειρά κινήτρων (αλλά όχι επιχορηγήσεις ή επιδοτήσεις) ισχύουν για την προσέλκυση επενδυτών, ιδίως για τις Ελεύθερες Οικονομικές Ζώνες και Επενδυτικές Ζώνες. Σε γενικές γραμμές η Αίγυπτος προσφέρει ευνοϊκές συνθήκες για ξένες επενδύσεις και η νομοθεσία δεν διαχωρίζει μεταξύ ξένων και Αιγυπτίων επενδυτών, με εξαίρεση ένα περιορισμένο αριθμό (ως επί το πλείστον τομεακών) περιορισμών, όπως π.χ. εξορύξεις και ανάπτυξη κοιτασμάτων όπου απαιτείται ο σχηματισμός κοινοπραξιών. Επιπλέον, σε ορισμένους τομείς η ξένη συμμετοχή επιτρέπεται από το νόμο, αλλά στην πράξη η πρόσβαση στους τομείς αυτούς είναι δυσχερής.

Τα σημαντικότερα εμπόδια στην υλοποίηση επενδύσεων είναι οι καθυστερήσεις στις μεταφορές συναλλάγματος, το ανώτατο όριο (πλαφόν) 10% στις προσλήψεις αλλοδαπών εργατών, η έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, η γραφειοκρατία και η νομοθετική πολυπλοκότητα, η αδιαφάνεια στην διαδικασία λήψης αποφάσεων, η επικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφορετικών επιπέδων της διοίκησης, καθώς και μη δασμολογικά εμπόδια.

Ο βασικός επενδυτικός νόμος της Αιγύπτου ήταν μέχρι τον Μάιο 2017 ο Ν. 8/1997, ο οποίος ρύθμιζε το καθεστώς των επενδύσεων σε 16 τομείς, με τους επενδυτές να επωφελούνται ειδικών μεταχειρίσεων και κινήτρων σε κλάδους όπως η μεταποίηση και οι υποδομές. Ο εν λόγω νόμος εγγυάτο επίσης τον επαναπατρισμό των κεφαλαίων, το δικαίωμα κατοχής λογαριασμών ξένου συναλλάγματος και ισότιμη μεταχείριση μεταξύ εγχώριων και αλλοδαπών επενδυτών. Η αιγυπτιακή επενδυτική νομοθεσία εγγυάται στους επενδυτές την μη απαλλοτρίωση και εθνικοποίηση των επενδύσεών τους από το κράτος, ενώ προστατεύει τους επενδυτές από ενδεχόμενες αυθαιρεσίες των κρατικών φορέων, όπως προβλέποντας ότι κανένα διοικητικό όργανο δεν μπορεί να ανακαλέσει ή αναστείλει άδειες λειτουργίας χωρίς να υπάρχει παραβίαση των όρων χορήγησης των εν λόγω αδειών. Επίσης, κατοχυρώνεται η μη ανάμειξη των κρατικών αρχών σε ζητήματα προσδιορισμού τιμών και περιθωρίων κέρδους. Ο κλασικός επενδυτικός νόμος προέβλεπε επίσης δικαίωμα ιδιοκτησίας κτιρίων και γης, καθώς και επέκτασης της ακίνητης περιουσίας επενδυτικών εταιρειών, χωρίς διάκριση σχετική με την εθνικότητα ή τον τρόπο διαμονής των εταίρων (με την εξαίρεση των ιδιοκτησιακών περιορισμών που υφίστανται για την Χερσόνησο του Σινά, καθώς και άλλες παραμεθόριες περιοχές). Κύριος ρυθμιστής και εκτελεστής της επενδυτικής πολιτικής της Αιγύπτου είναι η Γενική Αρχή επενδύσεων (GAFI), που λειτουργεί ως “one-stop-shop” για επενδυτές.

Ο επενδυτικός νόμος του 1997 έχει υποβληθεί έκτοτε σε αρκετές πρόσθετες τροποποιήσεις. Τον Μάρτιο 2015, στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος οικονομικών μεταρρυθμίσεων της αιγυπτιακής κυβέρνησης, θεσπίσθηκε νέος

επενδυτικός νόμος (Προεδρικό Διάταγμα 17/2015), ο οποίος επέφερε αρκετές τροποποιήσεις στον βασικό επενδυτικό νόμο, και παρείχε πρόσθετα κίνητρα και εγγυήσεις προς τους ξένους επενδυτές, σε μία προσπάθεια να καταστεί η χώρα ελκυστικότερος επενδυτικός προορισμός. Ο επενδυτικός νόμος του 2015 μείωσε κάπως τον αριθμό εμποδίων στις επενδύσεις, μείωσε ακόμη περισσότερο τους εισαγωγικούς δασμούς για μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για την πραγματοποίηση της επένδυσης, από 5% σε 2%, ενώ ταυτόχρονα βελτίωσε την προστασία των επενδυτών από την γραφειοκρατία και την διαφθορά και επιτάχυνε τις διαδικασίες έγκρισης επενδυτικών σχεδίων και λήψης των σχετικών αδειών. Επίσης, καθιέρωσε ευνοϊκούς όρους για την διάθεση κρατικής γης με σκοπό την διενέργεια επενδύσεων και βελτίωσε το σύστημα επίλυσης επενδυτικών διαφορών.

Ο ΝΕΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2017

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση προώθησε με εντατικούς ρυθμούς, ιδιαίτερα από τα τέλη του 2016, νέο επενδυτικό νόμο με σκοπό την προσέλκυση κυρίως άμεσων ξένων επενδύσεων, που θεωρούνται απαραίτητες για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης και την απομάκρυνση του κινδύνου νέας συναλλαγματικής κρίσης. Τον Οκτώβριο 2016 ο Πρόεδρος της χώρας Al Sisi εξέδωσε διάταγμα δια του οποίου δημιουργήθηκε Ανώτατο Συμβούλιο Επενδύσεων, που κατά την πρώτη συνεδρίαση, την 1^η Νοεμβρίου 2016, καθόρισε συγκεκριμένα μέτρα για την βελτίωση του επενδυτικού κλίματος. Μεταξύ αυτών το Συμβούλιο προέβλεψε δωρεάν παραχώρηση βιομηχανικών εκτάσεων στην Άνω Αίγυπτο, πενταετή φοροαπαλλαγή νέων γεωργικών και βιομηχανικών επενδύσεων στην Άνω Αίγυπτο, πενταετή φοροαπαλλαγή νέων επιχειρήσεων παραγωγής στρατηγικών προϊόντων που υποκαθιστούν εισαγωγές ή προορίζονται για εξαγωγές, τριετή παράταση της απαλλαγής μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αιγύπτου από φόρους επί των μερισμάτων και των κεφαλαιακών κερδών, παροχή κινήτρων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για φορολογική τακτοποίηση, επιτάχυνση διαδικασιών έκδοσης αδειών λειτουργίας επιχειρήσεων μέσω της έκδοσης προσωρινών αδειών, διάθεση γαιών στις υπό δημιουργία νέες πόλεις με 25% έκπτωση, ενθάρρυνση επενδυτικών σχεδίων με την σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και βελτίωση του σχετικού θεσμικού πλαισίου, καθώς και επίλυση επενδυτικών διαφορών εντός περιόδου 15 ημερών.

Στα τέλη Δεκεμβρίου 2016, το αιγυπτιακό υπουργικό συμβούλιο ενέκρινε το νομοσχέδιο που εισάγει τη νέα επενδυτική νομοθεσία, και το προώθησε για νομοτεχνική επεξεργασία στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, προτού αυτό κατατεθεί για συζήτηση και ψήφιση στο κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο της Αιγύπτου ενέκρινε στις 7 Μαΐου 2017 **το νέο επενδυτικό νόμο (72/2017)**, το κείμενο του οποίου βασίζεται σε εκείνο του επενδυτικού νόμου του Μαρτίου 2015, διέπεται δε από την αυτή λογική, ήτοι της παροχής κινήτρων, σε ποικίλες πτυχές και στάδια επενδυτικής δραστηριότητας. Την 31^η Μαΐου τρέχοντος έτους, ο Αιγύπτιος Πρόεδρος κ. Al Sisi κύρωσε δια διατάγματος το νέο επενδυτικό νόμο της χώρας, ο οποίος δημοσιεύθηκε την ίδια ημέρα στην επίσημη εφημερίδα. **Ο νέος επενδυτικός νόμος αντικατέστησε τον επενδυτικό νόμο 8 του 1997.**

Ο νέος επενδυτικός νόμος εισάγει σειρά νέων κινήτρων –επαναφέροντας και τα φορολογικά κίνητρα- ανάλογα με την γεωγραφική τοποθεσία και τον κλάδο των επενδυτικών σχεδίων. Αυτά καταγράφονται συνοπτικά ως εξής:

- ❖ Φορολογικές εκπτώσεις επταετούς διάρκειας, της τάξεως του 50% για επενδύσεις σε γεωγραφικές ζώνες που παρουσιάζουν επείγουσες αναπτυξιακές ανάγκες και του 30% για επενδύσεις στην υπόλοιπη επικράτεια, σε κλάδους εντάσεως εργασίας, σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σε στρατηγικού χαρακτήρα επενδυτικά σχέδια στον τουρισμό, στην παραγωγή και διανομή ηλεκτρισμού, σε εξαγωγικούς κλάδους, στην αυτοκινητοβιομηχανία, στις βιομηχανίες ξύλου, επίπλων, εκτυπώσεων, συσκευασίας, πετροχημικών προϊόντων, φαρμακευτικών, δερμάτων, αγρο-βιομηχανίας και παραγωγής ορυκτών.
- ❖ Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, επιστροφές του 50% του κόστους αγοράς γης για βιομηχανικά σχέδια (projects) στους επενδυτές, εφ' όσον η παραγωγή ξεκινήσει εντός περιόδου 2 ετών.
- ❖ Πληρωμή από το κράτος του κόστους σύνδεσης των νέων επενδυτικών σχεδίων (projects) με παροχές κοινής ωφέλειας.
- ❖ Μείωση γραφειοκρατίας, μέσω ενίσχυσης του ρόλου του GAFI ως επενδυτικού “one stop shop”.
- ❖ Παροχή δυνατότητας στον Π/Θ να χορηγεί κατά περίπτωση πρόσθετα επενδυτικά κίνητρα, μεταξύ των οποίων την δωρεάν διάθεση γαιών για στρατηγικού χαρακτήρα οικονομικές δραστηριότητες.
- ❖ Παροχή δυνατότητας στους επενδυτές να απασχολούν ξένους εργαζόμενους σε ποσοστό έως 20% του συνολικού προσωπικού.
- ❖ Επαναφορά του καθεστώτος των ιδιωτικών ελευθέρων ζωνών, οι δραστηριότητες εντός των οποίων απαλλάσσονται από φόρους και δασμούς.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση βρίσκεται ακόμη, στα τέλη Σεπτεμβρίου 2017, σε διαδικασία σύνταξης και οριστικοποίησης των εκτελεστικών διαταγμάτων του νέου επενδυτικού νόμου, που προέκυψαν από διαδικασία διαβούλευσης του Υπουργείου Επενδύσεων με τα λοιπά συναρμόδια υπουργεία, δημόσιες υπηρεσίες και ιδιωτικούς φορείς, στο πλαίσιο ειδικής κυβερνητικής επιτροπής που συστάθηκε για τον σκοπό αυτό (Executive Regulations Drafting Committee). Τα εκτελεστικά διατάγματα αναμένεται να συγκεκριμενοποιήσουν τα κίνητρα και τις ακριβείς προϋποθέσεις υπαγωγής στις ευεργετικές διατάξεις του επενδυτικού νόμου. Τα κείμενα των διαταγμάτων έχουν εγκριθεί από το υπουργικό συμβούλιο και προωθηθεί στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για νομοτεχνική επεξεργασία. Έως τα τέλη του 2017 αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία ηλεκτρονικός επενδυτικός χάρτης της Αιγύπτου, ο οποίος θα παρέχει ολοκληρωμένη πληροφόρηση σχετικά με τα προσφερόμενα επενδυτικά κίνητρα ανά γεωγραφική περιοχή της χώρας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων, την εταιρική και εργασιακή νομοθεσία, τον τραπεζικό τομέα κ.ο.κ. περιέχονται στον οδηγό «Doing Business» του Γραφείου ΟΕΥ Καΐρου, αναρτημένου στο: <http://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/811>.

6. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο τραπεζικός τομέας συνιστά θεμελιώδη παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της Αιγύπτου, επιδεικνύοντας σημαντικές αντοχές από την επανάσταση του 2011 και έπειτα. Η ανθεκτικότητα του τομέα βασίζεται στην συντηρητική πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας και στις μεταρρυθμίσεις της τελευταίας δεκαετίας σε σχέση, κυρίως, με την ενίσχυση της εποπτείας του τραπεζικού συστήματος και την αναμόρφωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Κατά την διάρκεια της κρίσης διαδραμάτισε κομβικό ρόλο στην ανάπτυξη της αιγυπτιακής οικονομίας συνιστώντας τον κύριο δανειστή της κυβέρνησης.

Δεδομένων της αυξανόμενης ανεργίας, των υψηλών ρυθμών πληθωρισμού, της ύφεσης βασικών τομέων οικονομίας και της διεύρυνσης του δημοσιονομικού ελλείμματος, η αιγυπτιακή κυβέρνηση προβαίνει επανειλημμένως σε εγχώριες εκδόσεις ομολόγων και εντόκων γραμματίων, δανειζόμενη κυρίως από τις εγχώριες τράπεζες. Στο τέλος του οικονομικού έτους 2015/16 (Ιούνιος 2016), οι εγχώριες τράπεζες κατείχαν το μεγαλύτερο μέρος των εντόκων γραμματίων του αιγυπτιακού δημοσίου, ύψους EGP496,3 δισ. (μερίδιο 75,6% του συνόλου, περίπου \$27,5 δισ. με τρέχουσες ισοτιμίες), ενώ τον Μάιο 2017 κατείχαν έντοκα γραμμάτια ύψους EGP529,8 δισ. (μερίδιο 64,8% του συνόλου, \$29,4 δισ. με τρέχουσες ισοτιμίες).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αρκετά έντονο πρόβλημα αντιμετώπισε το αιγυπτιακό τραπεζικό σύστημα σε ολόκληρη την διάρκεια του 2016, όταν η χώρα επλήγη από σοβαρή έλλειψη συναλλάγματος. Η κατάσταση φαίνεται να βελτιώνεται σταδιακά μετά την απελευθέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του εγχώριου νομίσματος το Νοέμβριο 2016, με την εισροή συναλλάγματος στο τραπεζικό σύστημα και την εξαφάνιση σχεδόν της «παράλληλης» αγοράς συναλλάγματος. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας, από την απελευθέρωση της ισοτιμίας της λίρας έως τα τέλη Μαΐου 2017 έχουν εισρεύσει στο τραπεζικό σύστημα της χώρας κεφάλαια σε συνάλλαγμα συνολικού ύψους \$25 δισ.

Στις 14.6.2017, η Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου (CBE) ανακοίνωσε την άρση του επιβληθέντος τον Φεβρουάριο 2011 ανώτατου ορίου στις διατραπεζικές μεταφορές κεφαλαίων φυσικών προσώπων σε συνάλλαγμα στο εξωτερικό, ύψους \$100.000 ετησίως, στο πλαίσιο της κυβερνητικής προσπάθειας για προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην χώρα. Η άρση του ανωτέρω περιορισμού, καθώς και η –ακόμη σχεδιαζόμενη- άρση του ορίου στην τήρηση λογαριασμών σε συνάλλαγμα και την μεταφορά κεφαλαίων σε συνάλλαγμα στο εξωτερικό για την χρηματοδότηση εισαγωγών μη βασικών αγαθών, ύψους \$50.000 μηνιαίως που έχει πλήξει σοβαρά το εισαγωγικό εμπόριο, εμπίπτουν στις δεσμεύσεις της Αιγύπτου έναντι του ΔΝΤ, στο πλαίσιο συμφωνίας για παροχή από το Ταμείο εκτεταμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης ύψους \$12 δισ. προς την χώρα.

Η Κεντρική Τράπεζα, από την δεκαετία του 1990, βλέποντας ότι σημειωνόταν «υπερμεγέθυνση» του τραπεζικού τομέα στην χώρα και συνακόλουθα χαλάρωση των πρακτικών χορήγησης πιστώσεων, επιδόθηκε σε υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στον κλάδο, καταφέροντας να μειώσει σταδιακά τον αριθμό των τραπεζικών ιδρυμάτων από 61 το 2004 σε 40 το 2016. Οι 40 αδειοδοτημένες τράπεζες, κρατικές και ιδιωτικές,

λειτουργούν συνολικά 3.977 υποκαταστήματα (στοιχεία Μαρ. 2017). Παρά την σταθερή αύξηση των υποκαταστημάτων ετησίως, η τραπεζική διείσδυση σε σχέση με τον πληθυσμό παραμένει χαμηλή, με σημαντικές προοπτικές επέκτασης. Από την έναρξη της μεταρρύθμισης του τραπεζικού συστήματος η κυβέρνηση έχει αποσύρει την συμμετοχή της από πολλές τράπεζες και το 2008 ιδιωτικοποίησε την κρατική Bank of Alexandria. Η Κεντρική Τράπεζα έχει εξαγγείλει την άμεση έναρξη διαδικασιών ιδιωτικοποίησης 2 κρατικών τραπεζικών ιδρυμάτων, συγκεκριμένα των Banque du Caire και Arab African International Bank, δια της διάθεσης μεριδίων 20% και 40% των μετοχικών τους κεφαλαίων αντίστοιχα.

Οι μεγαλύτερες κρατικές τράπεζες είναι οι National Bank of Egypt (ενεργητικό \$36,82 δισ. με βάση τρέχουσες ισοτιμίες, που αντιπροσωπεύει ηγετικό μερίδιο 17,75% του συνολικού ενεργητικού του αιγυπτιακού τραπεζικού συστήματος), Banque Misr (ενεργητικό \$22,52 δισ., μερίδιο 10,86%), και Banque du Caire (ενεργητικό \$3,7 δισ., βασισμένο σε παλαιότερα στοιχεία, μη δημοσιευθέντα από την Κεντρική Τράπεζα Αιγύπτου) και, αντιστοίχως, ιδιωτικές (συνολικά 26) είναι η Commercial International Bank (ενεργητικό \$13,81 δισ.), και η Qatar National Bank-QNB Al Ahly (ενεργητικό \$10 δισ.). Οι μεγαλύτερες ξένες είναι η HSBC, με παρουσία στην Αίγυπτο από το 1982, ενεργητικό \$4,59 δισ. και άνω των 100 υποκαταστήματα, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί «κύμα» εισόδου τραπεζών από χώρες του Κόλπου, συνήθως δια της εξαγοράς υποκαταστημάτων ευρωπαϊκών ιδρυμάτων που είχαν παρουσία στην χώρα. Συγκεκριμένα, η τράπεζα Emirates NBD από το Ντουμπάι, η οποία εξαγόρασε στα τέλη του 2012 το μερίδιο (95,2%) της γαλλικής BNP Paribas στην BNP Paribas Egypt και τα 69 υποκαταστήματά της, η προαναφερθείσα QNB Al Ahly του Κατάρ που εξαγόρασε τον Μάρτιο 2013 την γαλλική National Société Générale Bank (NSGB) και τα 160 υποκαταστήματά της, καθώς και τράπεζα Al Ahli από το Κουβέιτ που εξαγόρασε τον Αύγουστο 2015 το μερίδιο (98,5%) της Τράπεζας Πειραιώς στην αιγυπτιακή θυγατρική της, έναντι \$150 εκατ. Σημειώνεται ότι η εδώ θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς διέθετε 39 υποκαταστήματα και συνολικό ενεργητικό περίπου \$530 εκατ. Επισημαίνεται ότι η ξένη τράπεζα με την αρχαιότερη παρουσία στην Αίγυπτο (από το 1864), η Barclays, τον Οκτώβριο 2016 πώλησε το δίκτυο υποκαταστημάτων της (άνω των 50) στην μαροκινή Attijariwafa Bank και αποχώρησε από την χώρα. Παράλληλα στην τοπική αγορά λειτουργούν περισσότερα από 20 Γραφεία Αντιπροσώπευσης ξένων τραπεζών (μεταξύ των οποίων και της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος), συμπεριλαμβανόμενων αυτών της JP Morgan Chase, Credit Suisse, Standard Chartered, Royal Bank of Scotland και State Bank of India.

Στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζουμε την κατάταξη των 7 μεγαλύτερων τραπεζών που λειτουργούν στην Αίγυπτο, με βάση το ενεργητικό και την κεφαλαιακή τους βάση, καθώς και τα μερίδια αγοράς τους με βάση τις χορηγήσεις, τις καταθέσεις και το συνολικό ενεργητικό τους.

Τράπεζα	Ενεργητικό (σε χιλ. €)	Κεφαλαιακή βάση (σε χιλ. €)	Μερίδιο (%) χορηγήσεων	Μερίδιο (%) καταθέσεων	Μερίδιο (%) ενεργητικού
National Bank of Egypt	36.822.995	785.324	22,02%	20,65%	17,75%
Banque Misr	22.523.275	785.324	12,79%	1,52%	10,86%
Commercial International Bank	13.813.955	604.106	8,58%	8,42%	6,66%
QNB Al Ahli	9.996.254	720.613	9,22%	5,74%	4,82%
HSBC	4.588.115	309.764	2,95%	2,56%	2,21%
Alex Bank	3.288.527	41.884	2,99%	1,87%	1,59%
National Bank of Kuwait	2.828.331	176.493	2,49%	1,38%	1,36%
Ahli United Bank	2.217.445	130.887	1,93%	1,23%	1,07%

ΠΗΓΗ: Στοιχεία Κεντρικής Τράπεζας Αιγύπτου, τέλος Δεκεμβρίου 2016

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει πρόσφατα συστήσει Εθνικό Συμβούλιο Πληρωμών, το οποίο στοχεύει στον περιορισμό της χρήσης χαρτονομισμάτων εκτός τραπεζικού συστήματος, κυρίως δια της στήριξης της ανάπτυξης των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Με βάση στοιχεία Δεκεμβρίου 2016, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του αιγυπτιακού τραπεζικού τομέα βρισκόταν στο 13,7%, σαφώς ανώτερος από τον κατώτατο απαιτούμενο με βάση τη νομοθεσία (10%), ενώ οι αιγυπτιακές τράπεζες από το 2011 και έπειτα βελτίωσαν σταδιακά την ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού τους, μειώνοντας για παράδειγμα την αναλογία των μη εξυπηρετούμενων δανείων προς το σύνολο των χορηγήσεων από το επίπεδο του 10,5% στο 6,8% τον Δεκέμβριο του 2015. Σημειώνεται ότι στα τέλη του 2015 (τέλη Νοεμβρίου), εποχή κατά την οποία είχε αρχίσει να εντείνεται το νομισματικό / συναλλαγματικό πρόβλημα της Αιγύπτου, οι εγχώριες τράπεζες είχαν κατορθώσει να αυξήσουν κατά 31% σε ετήσια βάση τα στοιχεία ενεργητικού τους, ανεβάζοντάς τα στα \$45,3 δισ. Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις του συνόλου του αιγυπτιακού τραπεζικού τομέα, της τάξεως του 41,5% (στοιχεία 2015), είναι από τους χαμηλότερους της περιοχής Β. Αφρικής και Μέσης Ανατολής και εμφανίζει σημαντικά περιθώρια πιστωτικής επέκτασης ιδιαίτερα προς τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, και δη τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη τραπεζικών δανειακών χρηματοδοτικών κεφαλαίων. Τον Μάρτιο 2017, η Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου (CBE) διοχέτευσε κεφάλαια ύψους \$420 εκατ. στον εγχώριο τραπεζικό τομέα, προκειμένου να στηρίξει την προσπάθεια αναδιάρθρωσης των χρεών επιχειρήσεων που οφείλονται στην ελεύθερη διακύμανση της ισοτιμίας της λίρας από τις αρχές Νοεμβρίου 2016. Στα τέλη Μαΐου 2017, η Κεντρική Τράπεζα Αιγύπτου ανακοίνωσε την εκκίνηση πρωτοβουλίας, συνολικού ύψους χρηματοδοτήσεων προς τον εγχώριο τραπεζικό τομέα της τάξεως των EGP30 δισ., με στόχο την κεφαλαιακή ενίσχυση των τραπεζών προκειμένου να χρηματοδοτούν μικροεπιχειρήσεις.

7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ (ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ – ΤΠΕ)

7.1 Ενέργεια

7.1.1 Γενικά, παραγωγή, κατανάλωση και αποθέματα υδρογονανθράκων

Η χώρα διαθέτει διαφοροποιημένες ενεργειακές πηγές πετρελαίου και φυσικού αερίου, σταθμούς υδροηλεκτρισμού και μεγάλες δυνατότητες παραγωγής αιολικής και ηλιακής ενέργειας. Οι ανάγκες της Αιγύπτου σε ενέργεια καλύπτονται κατά 87% από φυσικό αέριο και πετρέλαιο και κατά το υπόλοιπο από υδροηλεκτρικά έργα και αιολική ενέργεια. Ο ενεργειακός κλάδος αποτελούσε το οικονομικό έτος 2013/14 το 18% του αιγυπτιακού ΑΕΠ. Έκτοτε, η μεγέθυνση του υποκλάδου εξορύξεων και αξιοποίησης κοιτασμάτων υδρογονανθράκων υπολείπεται της ζήτησης, ενώ η παραγωγή τόσο πετρελαίου όσο και αερίου είναι κατώτερες των ιστορικά υψηλών τους επιπέδων.

Ο κλάδος του φυσικού αερίου θεωρείται περισσότερο υποσχόμενος, δεδομένου ότι το γιγαντιαίο υπεράκτιο κοιτάσμα **Zohr** που ανακάλυψε ο ιταλικός ενεργειακός όμιλος ENI στις βόρειες ακτές της χώρας, και αναμένεται να ξεκινήσει την παραγωγή του στο τέλος του 2017, καθώς και τα υπεράκτια κοιτάσματα του Δυτικού Δέλτα, βορείως της Αλεξάνδρειας, της British Petroleum (BP), εκτιμάται ότι θα αυξήσουν την εγχώρια παραγωγή αερίου κατά 50% τα αμέσως προσεχή χρόνια.

Τα αιγυπτιακά κοιτάσματα πετρελαίου βρίσκονται σε ωριμότερη φάση ανάπτυξης, και κατά κανόνα τα νέα κοιτάσματα είναι μικρότερα και περισσότερο σπάνια. Τα αποδεδειγμένα αποθέματα της Αιγύπτου ανέρχονται σε μεταξύ 4 και 4,4 δισ. βαρέλια, ενώ τα αποθέματα αερίου εκτιμώνται σε 77 τρισ. κ.π. (και σε 65,2 τρισ. κ.π. με βάση συντηρητικότερες εκτιμήσεις). Η μέση ημερήσια παραγωγή ανερχόταν σε λίγο άνω των 700 χιλ. βαρέλια το 2014 και σε 495 χιλ. βαρέλια το δεκάμηνο 2016, έναντι 513 χιλ. βαρελιών το 2015 και 540 χιλ. βαρελιών που είναι η μέση τιμή της τελευταίας δεκαετίας, και μέσης ημερήσιας παραγωγής άνω των 900 χιλ. βαρελιών στην διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Η Αίγυπτος είναι η 5^η μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγός χώρα της Αφρικής, πίσω από τις Νιγηρία, Αλγερία, Αγκόλα και Λιβύη.

Όσον αφορά το αέριο, η παραγωγή ανερχόταν σε 48,7 δισ. κ.μ. το 2014, έναντι ιστορικά υψηλής παραγωγής 62,7 δισ. κ.μ. το 2009. Τα χρόνια μετά το 2010 και έως το 2013 η παραγωγή μειωνόταν κατά 3% κατά μέσο όρο ανά έτος, ενώ από το 2014 και έπειτα η χώρα αντιμετωπίζει ελλείψεις στην τροφοδότησή της με φυσικό αέριο. Η εγχώρια παραγωγή φυσικού αερίου αυξήθηκε σε 5,1 δισ. κ.π. ημερησίως στην διάρκεια του 2017, από 4,4 δισ. κ.π. το 2016, με την έναρξη της παραγωγής από την πρώτη φάση ανάπτυξης των κοιτασμάτων αερίου της British Petroleum βορείως των ακτών της Αλεξάνδρειας. Η Αίγυπτος αποτελεί τον 3^ο μεγαλύτερο παραγωγό φυσικού αερίου στην Αφρική.

Η χώρα κατέχει στρατηγική σημασία στο διεθνές πετρελαϊκό εμπόριο, δεδομένης της διαχείρισης και λειτουργίας της Διώρυγας του Σουέζ. Αποτελεί διαμετακομιστικό κόμβο για το διεθνές εμπόριο υδρογονανθράκων, μέσω αφ' ενός της Διώρυγας Σουέζ και αφ'

ετέρου του αγωγού “SuMed”, που αποτελούν τις μοναδικές εναλλακτικές μεταφορές αργού πετρελαίου από τον Ινδικό Ωκεανό στην Μεσόγειο χωρίς περίπλοκο της Αφρικής. Η ενεργειακή υποδομή της Αιγύπτου περιλαμβάνει περίπου 7.000 χλμ. αγωγών πετρελαίου, φυσικού αερίου και υποπροϊόντων υδρογονανθράκων. Οι αγωγοί φυσικού αερίου στην χώρα ανήκουν είτε στην κρατική εταιρεία πετρελαίου (EGPC) ή στην κρατική εταιρεία αερίου (EGAS), εκτός από τον αγωγό “SuMed”, ο οποίος ανήκει σε κοινοπραξία των EGPC (50%), Saudi Aramco, International Petroleum Investment (HAE) και 3 κουβεϊτιανών ομίλων (από 15%), καθώς και Qatar Petroleum (5%).

Η Αίγυπτος διαθέτει επίσης την μεγαλύτερη δυναμικότητα διύλισης αργού πετρελαίου στην Αφρική, η οποία βαίνει ωστόσο φθίνουσα και οι υφιστάμενες υποδομές υποχρησιμοποιούνται. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΠΕΚ, το ποσοστό χρήσης της παραγωγικής δυναμικότητας βρίσκεται σήμερα πλησίον του 63%, στα 445 χιλ. βαρέλια ημερησίως. Από την άλλη, η δυναμικότητα επεξεργασίας φυσικού αερίου κυμαίνεται περί τα 5 δισ. κ.μ. ημερησίως. Η συνολική πρωτογενής εγχώρια κατανάλωση υδρογονανθράκων έφθασε το 2015 τους 86,2 εκατ. τόνους ισοδυνάμων πετρελαίου, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της BP, κατά 0,8% αυξημένη έναντι του 2013 και κατά 45% έναντι του 2004, με κύρια αιτία την εκρηκτική αύξηση του αιγυπτιακού πληθυσμού και των αναγκών του. Σύμφωνα με στοιχεία της EGAS, η εγχώρια κατανάλωση αερίου το οικονομικό έτος 2014/15 ανήλθε σε 1,66 τρισ. κ.π.

Το αέριο που εισάγεται από το κράτος διοχετεύεται κατ’ αρχάς στον κλάδο ηλεκτροπαραγωγής –μέσω της εταιρείας Αιγυπτιακού Φυσικού Αερίου (GASCO)- και τα νοικοκυριά, και σε δεύτερη φάση στους βιομηχανικούς χρήστες. Κατά το οικονομικό έτος 2014/15 η εγχώρια παραγωγή αερίου κάλυψε το 63% της εγχώριας ζήτησης. Σύμφωνα με στοιχεία της EGAS, τον Ιούνιο 2015 στο αιγυπτιακό δίκτυο φυσικού αερίου ήταν συνδεδεμένα 6,9 εκατ. νοικοκυριά, 14.500 εμπορικοί χρήστες και 2.300 βιομηχανικοί χρήστες. Η GASCO καλύπτει το 60% των αναγκών αερίου σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής μέσω των ποσοτήτων που εισφέρει στο εθνικό δίκτυο.

Βασικό λόγο για την ύπαρξη υπερβολικής ζήτησης και κατανάλωσης καυσίμων και φυσικού αερίου αποτελεί, πέραν του υπερπληθυσμού, η επιδότηση από το κράτος των τιμών τόσο των καυσίμων, όσο και της ηλεκτρικής ενέργειας, με το συνολικό ύψος των επιδοτήσεων να αντιπροσωπεύουν περίπου το 30% των δημοσίων δαπανών. Η κυβέρνηση Al Sisi, βάσει δεσμεύσεων που έχει αναλάβει έναντι του ΔΝΤ στο πλαίσιο οικονομικών μεταρρυθμίσεων που υλοποιεί, στοχεύει σε δραστικό περιορισμό των επιδοτήσεων, έχοντας ήδη από τα τέλη του 2016 εντατικοποιήσει τις περικοπές τους και τις προσπάθειές της για εξορθολογισμό του όλου συστήματος επιδοτήσεων. Ωστόσο, τουλάχιστον προς το παρόν, οι κρατικές δαπάνες για επιδοτήσεις στο πλαίσιο του προϋπολογισμού δεν φαίνεται να μειώνονται, βασικά λόγω της απελευθέρωσης της ισοτιμίας της λίρας, η οποία δημιούργησε έντονες πληθωριστικές πιέσεις και αυξητική επίδραση στις εγχώριες τιμές.

7.1.2 Θεσμικό πλαίσιο, κρατικοί φορείς αρμόδιοι για τον ενεργειακό κλάδο

Οι κύριοι εποπτικοί φορείς του κλάδου είναι τα υπουργεία Πετρελαίου, καθώς και Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ. Η EGPC είναι η κρατική εταιρεία πετρελαίου, η οποία δεν διαχειρίζεται ωστόσο απ' ευθείας κοιτάσματα, παρά συστήνει κοινοπραξίες με ξένους επενδυτές για έρευνα και εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων. Η EGAS συστάθηκε το 2001 με την άνοδο της σημαντικότητας του φυσικού αερίου, και μοιράζεται αρμοδιότητες με την EGPC όσον αφορά την εποπτεία της έρευνας και παραγωγής αερίου, με την EGPC να είναι αρμόδια για τα παλαιότερα κοιτάσματα (Ερυθράς Θάλασσας, Δυτικής Ερήμου) και την EGAS για τα νέα κοιτάσματα (υπεράκτια κοιτάσματα Μεσογείου, κοιτάσματα Δέλτα Νείλου). Οι 2 εταιρείες προβαίνουν σε τακτικούς διαγωνισμούς για την προμήθεια υδρογονανθράκων, καθώς είναι αποκλειστικά υπεύθυνες για την αγορά αυτών με σκοπό τον εφοδιασμό της εγχώριας αγοράς, ενώ είναι επίσης ιδιοκτήτριες και διαχειρίστριες των σχετικών υποδομών και υπεύθυνες για την διανομή και την πώληση υδρογονανθράκων στην αιγυπτιακή αγορά. Η Αίγυπτος εισάγει υδροποιημένο φυσικό αέριο μέσω διεθνούς διαγωνιστικής διαδικασίας που ξεκίνησε το 2014 και υλοποιείται μέσω της κρατικής εταιρείας EGAS. Πέραν των ανωτέρω κύριων κρατικών φορέων, άλλοι σημαντικοί δημόσιοι φορείς στον αιγυπτιακό ενεργειακό τομέα περιλαμβάνουν την Ganoub El Wadi Petroleum Holding Company (Ganore) που διαχειρίζεται τα κοιτάσματα της Άνω Αιγύπτου, την Egyptian Mineral Resources Authority που είναι υπεύθυνη για τις εξορύξεις στερεών ορυκτών, την Egyptian Petrochemicals Holding Company που δημιουργήθηκε το 2002 με σκοπό την διαχείριση και ανάπτυξη της πετροχημικής βιομηχανίας, ενώ, στον υποκλάδο ηλεκτρικής ενέργειας, η Egyptian Electricity Holding Company είναι αρμόδια για την παραγωγή και διανομή ηλεκτρισμού και η Egyptian Utility & Consumer Protection Regulatory Agency είναι η αρμόδια ρυθμιστική αρχή.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει προωθήσει νομοθεσία για τον κλάδο φυσικού αερίου (Ν. 196/2017), που θα επιτρέπει σε εμπορικές εταιρείες, κατόπιν λήψης έγκρισης από τις κρατικές αρχές, να εισάγουν και να διανέμουν αέριο σε μη οικιακούς χρήστες, κάνοντας χρήση των υφιστάμενων κρατικών υποδομών. Η κίνηση αυτή κατάργησης του κρατικού μονοπωλίου στην εισαγωγή και διανομή αερίου και ανοίγματος της αγοράς στον ανταγωνισμό, ερμηνεύεται ως προσπάθεια προσέλκυσης ιδιωτικών συμφερόντων και επενδύσεων στον κλάδο, με πρώτιστο στόχο να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις της αγοράς σε αέριο. Η νομοθεσία συστήνει επίσης νέα ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή (Gas Regulatory Authority), η οποία θα αναλάβει αρμοδιότητες αδειοδότησης, εποπτείας, προστασίας των καταναλωτών και προσδιορισμού των τιμών.

Σύμφωνα με κλαδικές εκτιμήσεις, το νέο πλαίσιο ουσιαστικά ανοίγει τον δρόμο για πραγματοποίηση εισαγωγών αερίου από τα κοιτάσματα του Ισραήλ από τον ιδιωτικό τομέα και παρέχει στην Αίγυπτο την δυνατότητα να πλησιάσει τον στόχο της κάλυψης των αναγκών της ζήτησης και της αυτάρκειας, καθώς και συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι χωρών όπως η Τουρκία και η Κύπρος, όσον αφορά την φιλοδοξία να καταστεί περιφερειακός διαμετακομιστικός κόμβος για το φυσικό αέριο.

7.1.3 Συνεργασία με διεθνείς πετρελαϊκούς ομίλους, Συμβάσεις για έρευνα και αξιοποίηση κοιτασμάτων, νέες ανακαλύψεις

Όσον αφορά την έρευνα και εκμετάλλευση κοιτασμάτων, παλαιότερα η Αίγυπτος χρησιμοποιούσε συμβάσεις παραχώρησης στα σχήματα συνεργασίας της με τους ξένους ενεργειακούς ομίλους. Αργότερα, και κατ' εξοχήν για τον κλάδο του αερίου, χρησιμοποιούνται συμβάσεις κοινής χρήσης της παραγωγής ("production-sharing") με ευέλικτους τιμολογιακούς όρους, με το αιγυπτιακό κράτος να αγοράζει τις πλεονάζουσες ποσότητες φυσικού αερίου. Στον κλάδο πετρελαίου, σε περίπτωση ανακάλυψης εμπορικά εκμεταλλεύσιμου κοιτάσματος, συστήνεται κοινοπραξία μεταξύ του ξένου ενεργειακού ομίλου και της EGPC, με 25ετή χρονικό ορίζοντα ανάπτυξης, και συμμετοχή συνήθως 50%-50% όσον αφορά το κεφάλαιο και 60%-40% ή 70%-30% όσον αφορά τα κέρδη.

Ιστορικά, και ακριβώς εξαιτίας του τρόπου λειτουργίας του συστήματος και της παραπάνω σχέσης του αιγυπτιακού κράτους με τις ξένες πετρελαϊκές εταιρείες, η Αίγυπτος συσώρευσε σταδιακά, και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια που αντιμετώπισε συναλλαγματικές δυσκολίες, χρέη προς αυτές, τα οποία τον Ιούλιο 2016 ανέρχονταν σε \$3,5 δισ. περίπου. Επισημαίνεται ότι από τις αρχές του 2017 και ιδιαίτερα προς τα μέσα του έτους, οπότε και η κατάσταση των συναλλαγματικών αποθεμάτων της χώρας έχει βελτιωθεί, η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει υιοθετήσει πολιτική ταχείας απομείωσης των οφειλών της προς τους ξένους ενεργειακούς ομίλους. Σύμφωνα με πρόσφατες ανακοινώσεις της κυβέρνησης, η Αίγυπτος σε διάστημα τριών εβδομάδων (μέσα Μαΐου έως αρχές Ιουνίου 2017) προχώρησε σε αποζημιώσεις συνολικού ύψους άνω του \$1,5 δισ. προς τους διεθνείς πετρελαϊκούς ομίλους, φέρνοντας τις οφειλές προς αυτούς σε επίπεδα πλησίον των \$2 δισ., που είναι τα χαμηλότερα από το έτος 2013.

Οι 3 μεγαλύτεροι διεθνείς πετρελαϊκοί όμιλοι που παράγουν στην Αίγυπτο είναι οι British Petroleum (BP), ENI (Ιταλία), British Gas και Apache Corporation (ΗΠΑ). Οι 3 πρώτοι επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους έρευνας και ανάπτυξης σε υπεράκτια κοιτάσματα, ενώ η Apache επικεντρώνεται στα κοιτάσματα της Δυτικής Ερήμου. Τα τελευταία χρόνια, μετά το 2011, οι ενεργειακές συνεργασίες της Αιγύπτου έχουν επεκταθεί τόσο στον χώρο της Μ. Ανατολής, όσο και της ευρύτερης Ασίας. Συγκεκριμένα, η χώρα έχει λάβει αξιόλογη οικονομική βοήθεια κυρίως από την Σ. Αραβία αλλά και άλλες χώρες, μέρος της οποίας υπό μορφή πετρελαϊκών προϊόντων.

Τον Αύγουστο 2015, η ENI ανακοίνωσε την ανακάλυψη σημαντικού κοιτάσματος φυσικού αερίου σε υπεράκτια περιοχή της Μεσογείου, βορείως της Δαμιέττης. Το κοιτάσμα υπολογίζεται ότι περιέχει 30 τρισ. κ.π. φυσικού αερίου, ανακαλύφθηκε στο «πηγάδι Zohr 1X NFW» στο οικόπεδο 9 (Shorouk) το οποίο εφάπτεται της κυπριακής ΑΟΖ, καλύπτει έκταση περίπου 100 τετραγωνικών χιλιομέτρων και βρίσκεται σε βάθος 1.450 μ. Πρόκειται για την μεγαλύτερη ανακάλυψη φυσικού αερίου που έγινε ποτέ στην Αίγυπτο και στην Μεσόγειο Θάλασσα. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση επείγεται για την ταχεία ολοκλήρωση των υποδομών, προκειμένου η παραγωγή από το κοιτάσμα Zohr να ξεκινήσει πριν το τέλος του 2017, ώστε να καλυφθεί η διαφορά που υπάρχει μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και να περικοπούν οι δαπανηρές εισαγωγές υδρογονανθράκων.

φυσικού αερίου (LNG). Σημειώνεται ότι το συνολικό επενδυτικό κόστος ανάπτυξης του κοιτάσματος Zohr εκτιμάται σε μεταξύ \$12 και \$15 δισ., με προοπτική την ημερήσια παραγωγή 500-800 εκατ. κ.π. στο τέλος του 2017, που θα αυξηθούν σε 2,6-2,7 δισ. κ.π. έως το 2019. Σύμφωνα με στοιχεία Αυγούστου 2017, μέχρι τώρα έχει ολοκληρωθεί το 83,5% των έργων ανάπτυξης του εν λόγω κοιτάσματος.

Επιπλέον, εντός του 2017 αναμένεται η παραγωγή 1,2 δισ. κ.π. από 2 κοιτάσματα της BP στο Δυτικό Δέλτα (Taurus & Libra), η άντληση από τα οποία ξεκίνησε στα τέλη Μαρτίου 2017. Το επενδυτικό project στα βόρεια της Αλεξάνδρειας περιλαμβάνει την ανάπτυξη συνολικά 5 κοιτασμάτων, ξεκινώντας σε πρώτη φάση από τα 2 προαναφερθέντα και την σύνδεσή τους με τις μονάδες κατεργασίας στην περιοχή Burullus εντός του 2^{ου} τριμήνου 2017. Σημειώνεται ότι τα αποδεδειγμένα αποθέματα των κοιτασμάτων στα ανοικτά βορείως της Αλεξάνδρειας εκτιμώνται σε 5 τρισ. κ.π. αερίου και 55 εκατ. βαρέλια συμπυκνωμάτων αερίου. Τα εν λόγω κοιτάσματα προβλέπεται ότι θα καλύψουν –όταν ολοκληρωθούν όλες οι φάσεις ανάπτυξής τους– πλησίον του 25% των αναγκών της χώρας σε αέριο.

Αξιόλογου μεγέθους υπεράκτια κοιτάσματα φυσικού αερίου έχουν επίσης εντοπιστεί στην ευρύτερη περιοχή Nooros, στα ανοικτά της Δαμιέττης. Το κοιτάσμα αερίου και συμπυκνωμάτων πετρελαίου στο Nooros βρίσκεται σε αβαθή νερά στα ανοικτά του Δέλτα του Νείλου, περίπου 120 χλμ. βορειοανατολικά της Αλεξάνδρειας. Ανακαλύφθηκε τον Ιούλιο 2015 και αποτελεί μέρος του οικοπέδου Abu Madi West. Το 75% των δικαιωμάτων στο εν λόγω οικόπεδο κατέχει ο ιταλικός ενεργειακός όμιλος ENI, ενώ η βρετανική BP κατέχει το υπόλοιπο 25%. Η παραγωγή από το κοιτάσμα Nooros ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο 2015. Το δυναμικό των κοιτασμάτων της ευρύτερης περιοχής Nooros εκτιμάται σε μεταξύ 70 και 80 δισ. κυβικά μέτρα. Στα τέλη του 2016 η ημερήσια παραγωγή από το κοιτάσμα Nooros ανερχόταν στα 900 εκατ. κ.π. με προοπτική τα 1,2 δισ. κ.π. ημερησίως, έως τα μέσα του τρέχοντος έτους.

Δεδηλωμένο στόχο της αιγυπτιακής κυβέρνησης αποτελεί η επίτευξη ενεργειακής αυτάρκειας έως το έτος 2020, και η μετατροπή της χώρας από εισαγωγέα LNG που είναι σήμερα σε εξαγωγέα. Σύμφωνα με τον Αιγύπτιο Υπουργό Πετρελαίου κ. El Molla, οι ανακαλύψεις θα συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγής φυσικού αερίου στο 50% των αναγκών του έθνους το 2018 και το 100% το 2020. Με τη βοήθεια των πρόσφατων ανακαλύψεων, η Αίγυπτος φιλοδοξεί να αποτελέσει διεθνή διανομέα φυσικού αερίου και πετρελαίου τα επόμενα χρόνια, παύοντας τις εισαγωγές μέχρι το 2019.

7.1.4 Εισαγωγές υδρογονανθράκων, κάλυψη του ελλείμματος της εγχώριας ζήτησης

Η χώρα διαθέτει 2 μονάδες κατεργασίας LNG, στην Δαμιέττη και στο Idku, με συνδυασμένη παραγωγική δυναμικότητα 610 δισ. κ.π. κατ' έτος. Οι 2 μονάδες αυτές στο παρελθόν επεξεργάζονταν αέριο κυρίως για εξαγωγές, ωστόσο από το 2012 ατόνησαν, με την μονάδα της Δαμιέττης να αδρανοποιείται μάλιστα, καθώς το αέριο χρειαζόταν πλέον για κάλυψη της εγχώριας ζήτησης και όχι για εξαγωγές. Προς το παρόν, το φυσικό αέριο διοχετεύεται στις μονάδες κατεργασίας και εν συνεχεία κυρίως

στις 49 θερμοηλεκτρικές μονάδες της χώρας, που αποτελούν τον μεγαλύτερο καταναλωτή αερίου. Σημειώνεται εξάλλου ότι πλησίον του λιμένα της Ain Sokhna στην περιοχή του Σουέζ έχουν εγκατασταθεί από το 2015 δύο πλωτές μονάδες αποθήκευσης και επαναεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου, που συνολικά προμηθεύουν την αγορά με 1,1 δισ. κ.π. ημερησίως, ενώ αναμένεται η προσθήκη άλλης μίας πλωτής πλατφόρμας εντός του 2017, με στόχο η ημερήσια δυναμικότητα των 3 μονάδων να φθάσει τα 1,95 δισ. κ.π. ημερησίως.

Τον Απρίλιο 2016 η Αίγυπτος συμφώνησε με την Σ. Αραβία την παράδοση 700 χιλ. τόνων κατεργασμένων προϊόντων πετρελαίου για περίοδο 5 ετών σε ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής. Η εκτέλεση της εν λόγω συμφωνίας αναστάλη προσωρινά από σαουδαραβικής πλευράς στο διάστημα Οκτωβρίου 2016-Απριλίου 2017 εξαιτίας πολιτικών εντάσεων μεταξύ των 2 χωρών, έκτοτε όμως οι φορτώσεις έχουν επανεκκινήσει. Με την διακοπή των φορτώσεων πετρελαιοειδών από την Σ. Αραβία, η Αίγυπτος ξεκίνησε προσπάθεια εντοπισμού νέων, εναλλακτικών πηγών προμήθειας. Στο πλαίσιο αυτό, στις αρχές 2017 η Αίγυπτος σύναψε συμφωνία με το Ιράκ για την εισαγωγή 12 εκατ. βαρελιών ακατέργαστου πετρελαίου από το Ιράκ σε ετήσια βάση, με κατά μέσο όρο επίπεδο μηνιαίων εισαγωγών στα 1 εκατ. βαρέλια. Οι παραδόσεις του ιρακινού πετρελαίου ξεκίνησαν τον Μάιο τρέχοντος έτους.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση σχεδιάζει την μείωση των φορτίων εισαγόμενου υγροποιημένου φυσικού αερίου που θα δεχθεί στην διάρκεια του οικονομικού έτους 2017/18 σε 80 (μείωση 32,2% έναντι του έτους 2016/17). Στόχος της κυβέρνησης είναι η αύξηση της εγχώριας παραγωγής φυσικού αερίου από τα τρέχοντα επίπεδα των 5,2 δισ. κ.π. ημερησίως, στα 6,2 δισ. κ.π.

7.1.5 Κλάδος ηλεκτρικής ενέργειας

Οι βασικοί κρατικοί φορείς που ρυθμίζουν την λειτουργία του κλάδου ηλεκτροπαραγωγής στην Αίγυπτο είναι το Υπουργείο Ηλεκτρισμού και ΑΠΕ και η Egyptian Electricity Holding Company (EEHC). Επιπλέον, σημαντικό ρόλο στις εξελίξεις του κλάδου ηλεκτροπαραγωγής διαδραματίζουν οι ακόλουθοι κρατικοί φορείς: η ρυθμιστική αρχή (Egypt ERA), η Egyptian Electricity Transmission Company (EETC) που διαχειρίζεται το δίκτυο, η New & Renewable Energy Authority (NREA) που είναι αρμόδια για τις ΑΠΕ, καθώς και η Nuclear Power Plants Authority.

Τα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και τα δίκτυα διανομής αυτής είναι κρατικά στην Αίγυπτο. Εν τούτοις, δια νομοθεσίας του 2015 για την απελευθέρωση του κλάδου ηλεκτρικής ενέργειας (Ν. 87/2015), καταργείται σταδιακά – εντός περιόδου οκταετίας- το μονοπώλιο του κράτους στον ενεργειακό τομέα και εγκαθιδρύονται 2 παράλληλες αγορές, μία για τους τελικούς καταναλωτές, ρυθμιζόμενη από το κράτος, και μία σε όρους ανταγωνισμού για τους ιδιώτες επενδυτές που θα μπορούν να πωλούν ενεργειακά προϊόντα μέσω των τοπικών δικτύων σε διαπραγματεύσιμες τιμές. Σύμφωνα με το Υπουργείο Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ, τα σχέδια του αιγυπτιακού κράτους περιλαμβάνουν δαπάνες πλησίον των \$7 δισ. για την προσθήκη ηλεκτροπαραγωγικής δυναμικότητας άνω των 8 GW ως το οικονομικό έτος 2016/17 και ακόμη 13,9 GW ως το έτος 2018/19. Δεδομένου ότι οι πρόσθετες

ανάγκες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εκτιμώνται γύρω στα 54 GW ως το 2022, είναι φανερό ότι το αιγυπτιακό κράτος θα προσπαθήσει με ολοένα εντατικότερους ρυθμούς να προσελκύσει ιδιωτικό επενδυτικό ενδιαφέρον στον κλάδο ηλεκτροπαραγωγής. Προς το παρόν, οι 6 εταιρείες παραγωγής και οι 9 διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ανήκουν στην Egyptian Electricity Holding Company (EEHC). Η συνολική ηλεκτροπαραγωγική δυναμικότητα ανερχόταν σε 32,02 GW το οικονομικό έτος 2013/14, σύμφωνα με τα στοιχεία της EEHC.

Οι θερμοηλεκτρικές μονάδες της EEHC χρησιμοποιούσαν το 2014 φυσικό αέριο και πετρέλαιο για την παραγωγή του 90,5% της συνολικής παραγωγικής δυναμικότητας. Ένα 8,2% της παραγωγικής δυναμικότητας προέρχεται από υδροηλεκτρικές πηγές. Το υπόλοιπο 1,3% της συνολικής παραγωγικής δυναμικότητας της EEHC προέρχεται από αιολικές και ηλιακές πηγές. Σύμφωνα εξάλλου με στοιχεία της EGAS, το 2014 και το 2015 ο κλάδος ηλεκτροπαραγωγής απορρόφησε το 63% της συνολικής κατανάλωσης αερίου στην Αίγυπτο. Ο κλάδος της βιομηχανίας απορρόφησε το 23%, ο κλάδος πετρελαίου και πετροχημικών το 9% και τα νοικοκυριά το 4%. Στόχος της αιγυπτιακής κυβέρνησης είναι η μείωση του μεριδίου του αερίου και του πετρελαίου στο ενεργειακό μείγμα της χώρας στο 57% έως το 2022, με ενίσχυση του μεριδίου της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας στο 25%, μείωση του μεριδίου της υδροηλεκτρικής ενέργειας στο 3% (καθώς δεν υπάρχουν σχέδια αύξησης της δυναμικότητας) και η διατήρηση του μεριδίου της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα στο 15%.

Τον Ιούνιο 2015 το αιγυπτιακό κράτος υπέγραψε σύμβαση με τον μεγάλο γερμανικό όμιλο Siemens για την κατασκευή 3 νέων μεγάλων θερμοηλεκτρικών μονάδων συνδυασμένου κύκλου με βάση το αέριο, στις περιοχές Beni Suef, Burullus και Νέας Διοικητικής Πρωτεύουσας, δυναμικότητας 4,8 GW εκάστη, καθώς και 12 αιολικών πάρκων με 600 ανεμογεννήτριες, συνολικής δυναμικότητας 2 GW. Το συνολικό επενδυτικό κόστος της σύμβασης ανέρχεται σε \$9 δισ. και η συνολική πρόσθετη παραγωγική δυναμικότητα όταν τα έργα ολοκληρωθούν σε 16,4 GW. Ήδη, στην διάρκεια του τρέχοντος έτους, η Siemens έχει ολοκληρώσει –ταχύτερα από το χρονοδιάγραμμα- την πρώτη φάση υλοποίησης των έργων.

Αναφορικά με το μεγάλο έργο ηλεκτρικής διασύνδεσης Αιγύπτου-Σ. Αραβίας, σύμφωνα με πηγές της αιγυπτιακής εταιρείας διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (EETC), η διασύνδεση αναμένεται να ξεκινήσει να λειτουργεί δοκιμαστικά εντός του 2019, ενώ το συνολικό επενδυτικό κόστος του έργου ανέρχεται σε \$1,6 δισ., από το οποίο \$600 εκατ. χρηματοδοτεί η αιγυπτιακή πλευρά (EETC), ενώ στην χρηματοδότηση του υπολοίπου θα συνεισφέρουν κονδύλια του Αραβικού Ταμείου Οικονομικής & Κοινωνικής Ανάπτυξης (AFESD), της Ισλαμικής Τράπεζας Ανάπτυξης (IDB) και του Κουβεϊτιανού Ταμείου για την Αραβική Οικονομική Ανάπτυξη (KFAED).

Τον Αύγουστο 2016 και τον Αύγουστο 2017, το Υπουργείο Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ προχώρησε σε 2 διαδοχικές αυξήσεις τιμών κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, ανάλογα με το επίπεδο κατανάλωσης των χρηστών, που έφθασαν για ορισμένα κλιμάκια κατανάλωσης το 35%-40%. Στον σχεδιασμό του Υπουργείου βρίσκεται η

πλήρης κατάργηση της επιδότησης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2018, στόχος που κατά πάσα πιθανότητα θα μετατεθεί χρονικά έως το έτος 2022.

7.1.6 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Στόχο της αιγυπτιακής κυβέρνησης αποτελεί εδώ και μερικά χρόνια η αύξηση του μεριδίου της παραγόμενης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο 20% του ενεργειακού μείγματος έως το έτος 2020 (ήδη έχει μετατεθεί στο 2022), δεδομένου ότι η χώρα είναι εξαιρετικά προικισμένη σε ηλιακές και αιολικές πηγές ενέργειας. Η κυβέρνηση έχει προσπαθήσει, ήδη από το 2014, να διαμορφώσει ένα θεσμικό πλαίσιο ικανό να προσελκύσει ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια στην ανάπτυξη των ΑΠΕ στην χώρα. Ο βασικός μηχανισμός για να επιτευχθεί αυτό, είναι η εγκαθίδρυση, μέσω προεδρικού διατάγματος, από τον Σεπτέμβριο 2014 ενός συστήματος πληρωμής από το κράτος της παραγόμενης ενέργειας στους ιδιώτες, σε εγγυημένες τιμές (“Feed-in Tariff program”). Στόχος του συστήματος είναι η εγκατάσταση αιολικών και ηλιακών ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων συνολικής ισχύος 4,3 GW. Η πρώτη πρόσκληση ενδιαφέροντος προσέλυσε έως τον Ιανουάριο 2015 110 ιδιώτες επενδυτές. Στην συνέχεια ωστόσο, και από τον Ιούλιο του 2016, οπότε πλησίαζε η προθεσμία που είχε δοθεί στους υποψήφιους επενδυτές να οριστικοποιήσουν τους οικονομικούς όρους των προσφορών τους και να ξεκινήσουν την κατασκευή των μονάδων (τον Οκτώβριο 2016), σημειώθηκαν αντιδράσεις και καθυστερήσεις κυρίως λόγω ανησυχίας των επιχειρηματικών ομίλων για το γεγονός ότι η αιγυπτιακή κυβέρνηση είχε αποκλείσει την υπαγωγή σε διεθνή διαιτησία από τους όρους επίλυσης διαφορών με τους επενδυτές, καθώς και δευτερευόντως λόγω έλλειψης επαρκών χρηματοδοτικών πόρων. Σημειώνεται ότι το αρμόδιο Υπουργείο Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ, τον Σεπτέμβριο 2016 δέχθηκε τελικώς την αναπροσαρμογή των οικονομικών όρων και αποδέχθηκε την διεθνή διαιτησία για τον 2^ο γύρο του προγράμματος “Feed-in tariff”.

Με βάση στοιχεία Ιουλίου 2017, 40 συνολικά επενδυτικοί όμιλοι έχουν προκριθεί για να συμμετάσχουν στην 2^η φάση του προγράμματος εγγυημένων τιμών, ενώ 10 εξ αυτών, εγχώριοι και ξένοι όμιλοι, έχουν υπογράψει οικονομικές συμφωνίες με την EETC για την αγορά της παραγόμενης ενέργειας από τις ηλιακές και αιολικές μονάδες που θα κατασκευαστούν. Σύμφωνα με πηγές του Υπουργείου Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ, οι 10 ως άνω όμιλοι θα ασχοληθούν με την κατασκευή μονάδων ηλιακής ενέργειας, συνολικής δυναμικότητας 500 MW. Μέρος της χρηματοδότησης των εν λόγω projects θα προέλθει από την International Finance Corporation (IFC) του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, η οποία ενέκρινε νωρίτερα το καλοκαίρι 2017 χρηματοδοτήσεις συνολικού ύψους \$660 εκατ. για υλοποίηση 13 επενδυτικών projects ηλιακής ενέργειας (φωτοβολταϊκά) στην περιοχή του ηλιακού συγκροτήματος Benban στην Άνω Αίγυπτο, στο πλαίσιο του “Feed-in-Tariff” Program. Τον Σεπτέμβριο 2017 ο θυγατρικός της Παγκόσμιας Τράπεζας «Πολυμερής Οργανισμός Εγγύησης Επενδύσεων» (MIGA) ενέκρινε την παροχή επενδυτικών εγγυήσεων συνολικού ύψους \$210 εκατ. προς διεθνείς ομίλους που συμμετέχουν στο μεγάλο έργο ηλιακής ενέργειας στην περιοχή του Aswan (Benban), το οποίο θα συγχρηματοδοτηθεί επίσης από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης & Ανάπτυξης (EBRD).

Η Αίγυπτος προσπαθεί να προσελκύσει επενδύσεις στον κλάδο ΑΠΕ και πέραν του ανωτέρω προγράμματος, δια της σύναψης συμφωνιών απ' ευθείας με τον ιδιωτικό τομέα. Τον Μάιο 2016, το Υπουργείο Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ ανακοίνωσε συμφωνία με διεθνή κοινοπραξία αποτελούμενη από τους ομίλους Toyota, Engie και Orascom για την κατασκευή αιολικού πάρκου ισχύος 250 MW στην περιοχή του Σουέζ. Το έργο χρηματοδοτείται από την κοινοπραξία και απολαμβάνει των εγγυήσεων του αιγυπτιακού Υπ. Οικονομικών.

Όσον αφορά την αιολική ενέργεια, η Αίγυπτος πέρασε τα τελευταία χρόνια από την λογική των μικρών πιλοτικών αιολικών επενδυτικών σχεδίων, στην υλοποίηση μεγάλης κλίμακας έργων ανάπτυξης αιολικών μονάδων, συνδεδεμένων με το ηλεκτρικό δίκτυο. Μεγάλα αιολικά πάρκα της χώρας είναι αυτά της Zafarana στην περιοχή του Κόλπου Σουέζ, δυναμικότητας 305 MW που κατασκευάστηκε την περίοδο 2001-2007, καθώς και εκείνο του El Zayt στο οποίο προστέθηκε δυναμικότητα 200 MW στα τέλη του 2015 για να φθάσει τα 320 MW. Στα σχέδια της αιγυπτιακής ρυθμιστικής αρχής των ΑΠΕ (NREA) βρίσκεται πληθώρα πρόσθετων επενδυτικών σχεδίων κατασκευής αιολικών πάρκων ανά την χώρα, συνολικής παραγωγικής ισχύος 2.370 MW, αρκετά από τα οποία με την συνεργασία και την συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. και κρατών μελών της, καθώς και της Ιαπωνίας, αλλά και με συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (PPP) με προσέλκυση διεθνών επενδυτικών ομίλων.

Σχεδιασμός ανάπτυξης έργων ΑΠΕ 2012-2020

1. ΚΡΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ	
Τόπος	Δυναμικότητα (MW)
Α. Αιολική ενέργεια	
Κόλπος του Σουέζ (υπό κατασκευή)	200
Κόλπος του Σουέζ (El-Zayt, ολοκληρώθηκε το 2014)	220
Κόλπος του Σουέζ (El-Zayt, ολοκληρώθηκε το 2013)	120
Κόλπος του Σουέζ	180
Κόλπος του Σουέζ (ολοκληρώθηκε το 2013)	200
Κόλπος του Σουέζ (Masder Company, Abu Dhabi)	200
Δυτικός Νείλος (υπό διαπραγμάτευση)	200
Δυτικός Νείλος (υπό διαπραγμάτευση)	500 (200+300)
Β. Ηλιοθερμική ενέργεια	
Kom Ombo	100
Γ. Φωτοβολταϊκά	
PV Hurghada	20
PV Kom Ombo	20
Ηλιακό συγκρότημα Benban (Aswan)	500
Δ. Υδροηλεκτρική ενέργεια	
Assiut (υπό κατασκευή)	32
2. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ	
Τόπος	Δυναμικότητα (MW)
Αιολική ενέργεια	
Κόλπος του Σουέζ (Italgel, IPP)	120
Κόλπος του Σουέζ (BOO)	250
Κόλπος του Σουέζ	250
Κόλπος του Σουέζ (BOO)	1.000 (2x500)

ΠΗΓΗ: EGYPTIAN NEW & RENEWABLE ENERGY AUTHORITY

Στην διάρκεια του 2017, η αιγυπτιακή εταιρεία Elsewedy Electric, σε συνεργασία με τον ιαπωνικό όμιλο Marubeni Corporation, υπέγραψε μνημόνιο κατανόησης με την EETC για την κατασκευή ηλεκτροπαραγωγικής μονάδας αιολικής ενέργειας, δυναμικότητας 500 MW στον Κόλπο του Σουέζ (βορείως της Hurghada), με την σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επί τη βάσει σχήματος “BOO” (“Build-Own-Operate”).

Σύμφωνα με πηγές του αιγυπτιακού κρατικού φορέα για τις ΑΠΕ (NREA) στις αρχές Αυγούστου 2017, 4 διεθνείς όμιλοι πρόκειται να συμμετάσχουν σε διαγωνισμό για την ανάληψη του έργου κατασκευής αιολικού πάρκου στον Κόλπο Σουέζ, παραγωγικής ισχύος 250 MW. Οι εν λόγω πηγές ανέφεραν τα ονόματα των ομίλων Vestas, Siemens, Enercon και Ray Power. Σημειώνεται ότι στα τέλη Μαρτίου 2017 η Αίγυπτος υπέγραψε δανειακή σύμβαση με την ΕΤΕπ, αξίας €115 εκατ., για την χρηματοδότηση της κατασκευής του αιολικού πάρκου, το οποίο αναμένεται να χρηματοδοτηθεί επίσης από κονδύλια της Agence Française de Développement (AFD), της Ε.Ε., της γερμανικής αναπτυξιακής τράπεζας (KfW), καθώς και της NREA.

Από πλευράς ηλιακής ενέργειας, στα μέσα Ιουνίου 2017 το εκτελεστικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης & Ανάπτυξης (EBRD) ενέκρινε την χρηματοδότηση, με κονδύλια ύψους \$205 εκατ., της κατασκευής 9 ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων ηλιακής ενέργειας στην Αίγυπτο, από τους ομίλους Scatec, Access, EREN και EDF Energy. Τα έργα κατασκευής των ηλιακών μονάδων που θα χρηματοδοτήσει η Τράπεζα αναμένεται να ξεκινήσουν πριν το τέλος του 2017.

Σύμφωνα εξάλλου με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Αύγουστο 2017, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης & Ανάπτυξης (EBRD) και το Πράσινο Ταμείο για το Κλίμα (Green Climate Fund - GCF) ενώνουν τις δυνάμεις τους με σκοπό την παροχή χρηματοδοτήσεων συνολικού ύψους \$1 δισ. για ανάπτυξη νέων επενδύσεων στον κλάδο ανανεώσιμων πηγών στην Αίγυπτο. Οι απ' ευθείας συνεισφορές των 2 φορέων ανέρχονται σε \$352,3 εκατ. όσον αφορά την EBRD και σε \$154,7 όσον αφορά το GCF, ενώ αναμένεται να αντληθεί πρόσθετη χρηματοδότηση από ιδιωτικά κυρίως κεφάλαια, με σκοπό τα συνολικά κονδύλια να φθάσουν το \$1 δισ.

7.1.7 Πυρηνική ενέργεια

Η Αίγυπτος σκέπτεται εδώ και αρκετά χρόνια να εμπλουτίσει το ενεργειακό της μείγμα προσθέτοντας και την πυρηνική ενέργεια, ωστόσο μέχρι σήμερα δεν έχει πραγματοποιήσει το εν λόγω βήμα, κυρίως εξαιτίας πυρηνικών ατυχημάτων και διαρροών που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια σε διάφορες περιοχές του πλανήτη. Στον σχεδιασμό του Υπουργείου Ηλεκτρισμού & ΑΠΕ περιλαμβάνεται η ένταξη της πυρηνικής ενέργειας στο μείγμα, με παραγωγική δυναμικότητα 4 GW. Τον Μάιο 2016, η αιγυπτιακή κυβέρνηση επισήμοποίησε -δια της δημοσίευσής της στην επίσημη εφημερίδα- συμφωνία λήψης δανείου με ευνοϊκούς όρους, ύψους \$25 δισ., από την Ρωσία για την χρηματοδότηση της κατασκευής μονάδας πυρηνικής ενέργειας από τον ρωσικό κρατικό όμιλο Rosatom, στην περιοχή Dabaa, πλησίον των βορείων ακτών της χώρας, στα ανατολικά της Αλεξάνδρειας. Η συμφωνία περιλαμβάνει την κατασκευή 2 πυρηνικών αντιδραστήρων με την δυνατότητα προσθήκης ακόμη 2. Οι

τεχνικές και οικονομικές διαπραγματεύσεις με την ρωσική πλευρά, αν και σχεδόν ολοκληρωμένες από τα τέλη του 2016, φαίνεται ότι ακόμη δεν έχουν καταλήξει στην ρύθμιση όλων των εκκρεμών ζητημάτων, κάτι που σύμφωνα με εκατέρωθεν ανακοινώσεις ελπίζεται ότι θα γίνει πριν το τέλος του 2017. Η πυρηνική ηλεκτροπαραγωγική μονάδα της Dabaα αναμένεται να λειτουργήσει ως το 2022, ενώ το ρωσικό δάνειο έχει περίοδο αποπληρωμής 22 έτη (σε 43 δόσεις), ξεκινώντας από το έτος 2029, με ετήσιο επιτόκιο 3%.

7.2 Μεταφορές

Η Αίγυπτος ιστορικά υπήρξε σημαντικός διεθνής κόμβος μεταφορών. Κατέχει κομβικό σημείο στις εμπορικές οδούς μεταξύ της Ασίας, Αφρικής και Ευρώπης ενώ μέσω της Διώρυγας του Σουέζ διακινείται το 10% του συνολικού όγκου του παγκόσμιου εμπορίου. Η Κυβέρνηση με σειρά έργων, δεσπόζοντας του “φαραωνικού” έργου διάνοιξης νέου παράλληλου προς τον υφιστάμενο διαδρόμου στην Διώρυγα του Σουέζ, έχει δημιουργήσει μια νέα δυναμική στον τομέα των μεταφορών. Όραμα της αιγυπτιακής ηγεσίας είναι να καταστεί η χώρα κόμβος στις θαλάσσιες και εναέριες μεταφορές.

Ο κλάδος μεταφορών και logistics αντιπροσώπευσε το 4,12% του αιγυπτιακού ΑΕΠ το οικονομικό έτος 2015/16. Η Διώρυγα Σουέζ αποτελεί σαφώς την σημαντικότερη από πλευράς γεωστρατηγικής μεταφορική υποδομή της χώρας, ωστόσο η Αίγυπτος διαθέτει επίσης 108,8 χιλ. χλμ. ασφαλτοστρωμένων δρόμων, 9.570 χλμ. σιδηροδρομικών γραμμών, 20 αεροδρόμια, 15 θαλάσσιους λιμένες και ένα δίκτυο ποτάμιων λιμένων. Με βάση την ποιότητα ωστόσο των μεταφορικών υποδομών της, η Αίγυπτος κατατάσσεται, σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας του 2015, 118^η μεταξύ 148 κρατών, ενώ με βάση την ποιότητα του οδικού της δικτύου, 122^η.

7.2.1 Οδικές μεταφορές

Η Αίγυπτος διαθέτει 108,8 χιλ. χλμ. ασφαλτοστρωμένων δρόμων. Το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των εγχώριων εμπορευματικών μεταφορών πραγματοποιείται οδικώς, με το μερίδιο των οδικών μεταφορών να ανέρχεται σε μεταξύ 93% και 98%. Η επέκταση των οδικών υποδομών αποτελεί κεντρική προτεραιότητα για την αιγυπτιακή κυβέρνηση. Ο κρατικός φορέας που διαχειρίζεται το οδικό σύστημα είναι η General Authority for Roads, Bridges & Land Transport. Πρόσφατα ολοκληρωθέντα οδικά projects περιλαμβάνουν την ανακαίνιση του αυτοκινητοδρόμου Καΐρου-Αλεξάνδρειας, την επέκταση του αυτοκινητοδρόμου Καΐρου-Ισμαηλίας, την κατασκευή παραθαλάσσιας οδού από τα ανατολικά του Port Said, μέσω Αλεξάνδρειας, έως τις δυτικές ακτές της χώρας, στα σύνορα με την Λιβύη, καθώς και την κατασκευή αυτοκινητοδρόμου Καΐρου-Ασουάν στην Άνω Αίγυπτο. Το κατασκευαστικό πρόγραμμα της κυβέρνησης περιλαμβάνει κονδύλια EGP36 δισ. (περίπου \$2 δισ.) για την διάνοιξη 4.400 χλμ. νέων δρόμων, με έμφαση στην σύνδεση απομακρυσμένων περιοχών (Άνω Αιγύπτου, Χερσονήσου Σινά, Δυτικής Ερήμου) με το κυρίως εθνικό δίκτυο. Σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, σχεδιάζονται βελτιώσεις του οδικού δικτύου δια επενδύσεων ύψους \$8 δισ. εντός των επομένων 8 έως 10 ετών, ωστόσο παράγοντες της αγοράς αναφέρουν ότι τα ως άνω κονδύλια ενδεχομένως δεν είναι επαρκή, καθώς

υπάρχουν αρκετά πολύ μεγάλα projects σχεδιάζεται να υλοποιηθούν. Ορισμένα μεγάλα έργα υλοποιούνται ήδη, όπως η διενεργούμενη διάνοιξη πρόσθετων σιδηροδρόμων κάτω από την Διώρυγα Σουέζ που θα βελτιώσει την σύνδεση του Σινά με την ηπειρωτική χώρα. Επίσης, σχεδιάζεται η κατασκευή γέφυρας πάνω από την Ερυθρά Θάλασσα που θα ενώνει την Αίγυπτο με την Σ. Αραβία. Επισημαίνεται ότι κεντρικό ρόλο σε πολλά από τα κατασκευαστικά έργα που αφορούν το οδικό δίκτυο στην Αίγυπτο παίζουν οι υπηρεσίες του Στρατού, και συγκεκριμένα η Engineering Authority of the Armed Forces.

7.2.2 Σιδηροδρομικές μεταφορές, μετρό Καΐρου

Η σιδηροδρομική γραμμή που συνδέει το Κάιρο με την Αλεξάνδρεια εγκαινιάστηκε το 1856, ενώ σήμερα το αιγυπτιακό σιδηροδρομικό δίκτυο περιλαμβάνει 9.570 χλμ. γραμμών και 705 σταθμούς. Ποσοστό 30,6% του μήκους των γραμμών είναι διπλής κατεύθυνσης. Το αιγυπτιακό σιδηροδρομικό δίκτυο δεν εξυπηρετεί ιδιαίτερα τις εμπορευματικές μεταφορές, οι οποίες διενεργούνται κυρίως οδικώς, μεταφέρει ωστόσο σε ετήσια βάση περίπου 500 εκατ. επιβάτες. Μεταφέρει επίσης 6 εκατ. τόνους αγαθών ετησίως περίπου. Φορέας διαχείρισης του σιδηροδρομικού δικτύου είναι η Egyptian National Railways (ENR), με την οποία συνεργάζεται στενά τα τελευταία χρόνια η Παγκόσμια Τράπεζα, με σκοπό την αναδιοργάνωση των σιδηροδρομικών μεταφορών, την βελτίωση της ασφάλειας και της αξιοπιστίας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σημαντικές επενδύσεις πραγματοποιούνται για την επισκευή και αποκατάσταση του συστήματος σηματοδότησης, το 85% του οποίου είναι σήμερα μηχανοκίνητο. Το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων διοχετεύεται στην σιδηροδρομική γραμμή Καΐρου-Αλεξάνδρειας, με την Παγκόσμια Τράπεζα να χρηματοδοτεί το 2013 την ανακαίνιση της σηματοδότησης στην εν λόγω μήκους 208 χλμ. γραμμή. Επίσης, ο γερμανικός όμιλος Siemens έχει αναλάβει ανάλογα έργα αποκατάστασης της σηματοδότησης σε άλλα σημεία του σιδηροδρομικού δικτύου.

Το σιδηροδρομικό υλικό της ENR περιλαμβάνει 820 αμαξοστοιχίες και 3.500 επιβατικά βαγόνια, ενώ τον Μάιο 2016 παρελήφθησαν ακόμη 100 συρμοί από τον αμερικανικό όμιλο General Electric και τον Ιούνιο 2017 υπεγράφη σύμβαση προμήθειας ακόμη 100 νέων αμαξοστοιχιών πολλαπλών χρήσεων, αξίας \$575 εκατ., από τον ίδιο αμερικανικό όμιλο. Τον Ιούνιο 2017 υπογράφηκε χρηματοδοτικό πρωτόκολλο μεταξύ των Αιγυπτιακών Σιδηροδρόμων (ENR) και της EBRD, για την παροχή δανειακής διευκόλυνσης ύψους €290 εκατ. που θα χρησιμοποιηθεί για την αγορά 100 μηχανών σιδηροδρομικών συρμών, κατά πάσα πιθανότητα γαλλικής προέλευσης.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση σχεδιάζει σε μακροπρόθεσμη βάση, την υλοποίηση μεγάλου έργου δημιουργίας σιδηροδρομικού άξονα υψηλής ταχύτητας, μήκους 1.087 χλμ., που θα συνδέει την Αλεξάνδρεια με το Ασουάν, μέσω Καΐρου και εκτιμώμενο επενδυτικό κόστος \$10 δισ. Οι λεπτομέρειες του έργου δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί, ούτε και οι πηγές χρηματοδότησής του, φημολογείται ωστόσο ότι η κυβέρνηση σκοπεύει να προβεί κάποια στιγμή σε δημόσιο δανεισμό –όπως έπραξε με το έργο διαπλάτυνσης της Διώρυγας Σουέζ, προκειμένου να χρηματοδοτήσει το έργο.

Πέραν του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας, βασική μέριμνα της Αιγύπτου αποτελεί η επέκταση των υφιστάμενων υποδομών του Καΐρου, και ειδικότερα του δικτύου μετρό. Το μετρό του Καΐρου εγκαινιάστηκε το 1990 και στα μέσα του 2016, λειτουργούσαν 2 γραμμές (1 & 2) συνολικού μήκους 78 χλμ. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της αρμόδιας Εθνικής Αρχής Σηράγγων της χώρας (National Authority for Tunnels), άνω των 3,5 εκατ. κατοίκων του μείζονος Καΐρου βασίζονται στο μετρό για τις καθημερινές μετακινήσεις, εν μέρει λόγω του χαμηλού κόστους τους. Σύμφωνα με τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς, έως το 2020 το Κάιρο θα διαθέτει 6 γραμμές μετρό και θα εξυπηρετεί 26 εκατ. επιβάτες από 4 εκατ. σήμερα.

Μία πρόσθετη 3^η γραμμή λειτουργεί μερικώς και βρίσκεται ακόμη υπό κατασκευή. Το κατασκευαστικό μέρος του έργου για την 2^η φάση της 3^{ης} γραμμής του μετρό Καΐρου, μήκους 40 χλμ., η οποία άρχισε να κατασκευάζεται το 2009, ανέλαβαν οι εταιρείες VINCI, Bouygues Travaux Publics, Orascom και Arab Contractors. Τον Απρίλιο 2016 η αρμόδια για τα έργα του μετρό Εθνική Αρχή Σηράγγων ανέθεσε σε κοινοπραξία αποτελούμενη από τις γαλλικές VINCI, Bouygues Travaux Publics, την αιγυπτιακή Orascom και την εμιρατινή Arabco Construction, πενταετή σύμβαση ύψους \$1,1 δισ. για την 3^η φάση της 3^{ης} γραμμής, που αναμένεται να αυξήσει την δυνατότητα εξυπηρέτησης κατά 1,5 εκατ. επιβάτες από το 2022 που υπολογίζεται ότι θα έχει ολοκληρωθεί. Το συνολικό κόστος κατασκευής της 3^{ης} γραμμής υπολογίζεται σε \$6,5 δισ. και η ολοκλήρωσή της θα αυξήσει την δυνατότητα εξυπηρέτησης από 2,5 εκατ. σε 4,5 εκατ. επιβάτες, ημερησίως. Τον Ιούνιο 2016 ανατέθηκε η επανεκκίνηση της 4^{ης} φάσης κατασκευής της γραμμής, κόστους EGP6 δισ. (περίπου \$338 εκατ.) στους κατασκευαστικούς όμιλους Arab Contractors και Orascom.

Οι 3 γραμμές που βρίσκονται σε φάση σχεδιασμού (4, 5 & 6) αναμένεται να προσθέσουν δυναμικότητα 5 εκατ. επιβατών ημερησίως όταν ολοκληρωθούν, το έτος 2020 (σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα). Σημειώνεται ότι η ιαπωνική υπηρεσία αναπτυξιακής συνεργασίας (JICA) έχει παράσχει χρηματοδότηση \$1,2 δισ. για την 1^η φάση της γραμμής 4, ενώ έχει εκφράσει ενδιαφέρον να συμμετάσχει και στις υπόλοιπες μελλοντικές νέες γραμμές. Άλλες σημαντικές πηγές χρηματοδότησης για την επέκταση του μετρό Καΐρου και για αναβαθμίσεις υφιστάμενων γραμμών αποτελούν οι EBRD, ΕΤΕπ και Agence Française de Développement, ενώ η Εθνική Αρχή Σηράγγων (National Authority of Tunnels) είχε το καλοκαίρι 2017 διαπραγματεύσεις με τον ιαπωνικό όμιλο Taisei Corporation για την παροχή δανείου ύψους \$2 δισ. για την κατασκευή της 5^{ης} γραμμής του μετρό. Σύμβουλος του έργου είναι η ιαπωνική εταιρεία NCC. Επιπλέον, ο όμιλος Taisei παρουσίασε στην Αρχή την τεχνική προσφορά του για την κατασκευή της 1^{ης} φάσης της 4^{ης} γραμμής του μετρό. Τον Ιούλιο 2017 η Αίγυπτος υπέγραψε συμφωνία με την канаδική εταιρεία Bombardier για την χρηματοδότηση και κατασκευή της γραμμής 6 του μετρό του Μείζονος Καΐρου. Η συμφωνία υπογράφηκε μεταξύ της Αιγυπτιακής Εταιρείας Διαχείρισης και Λειτουργίας Μετρό (ECMMO) και της Bombardier. Η νέα διαδρομή θα έχει μήκος 20 χιλιόμετρα, με συνολικά 24 σταθμούς, εκ των οποίων 12 υπόγειοι, με αρχική εκτίμηση κόστους ύψους \$4 δισ. Η γραμμή 6, όταν λειτουργήσει, θα εξυπηρετεί περίπου 500 χιλ.

επιβάτες ημερησίως. Σύμβουλος του έργου είναι η λιβανέζικη εταιρεία Khatib Al Alami.

7.2.3 Αεροπορικές μεταφορές

Η Αίγυπτος διαθέτει 20 αεροδρόμια που διακίνησαν το 2014 λίγο πάνω από 9 εκατ. επιβάτες, έναντι 10,1 εκατ. επιβατών το 2013 (-10,8%). Η χώρα, από την εποχή των πολιτικών αναταραχών που ξέσπασαν το 2011, αντιμετωπίζει ραγδαία πτώση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος, η οποία κατέστη ακόμη εντονότερη από τα τέλη του 2015, όταν ρωσικό επιβατικό αεροσκάφος συνετρίβη στα τέλη Οκτωβρίου στην έρημο του Σινά, γεγονός που ώθησε αρκετές χώρες, κυρίως ευρωπαϊκές, να διακόψουν τις πτήσεις τους προς την Αίγυπτο. Στην διάρκεια του 2017, ως αποτέλεσμα των έντονων προσπάθειών που καταβάλλει η Αίγυπτος για την βελτίωση των συστημάτων και των διαδικασιών ασφαλείας στα αεροδρόμιά της, αρκετές ήταν οι χώρες που ήταν τους ανωτέρω περιορισμούς, εκκρεμεί ακόμη ωστόσο η άρση του εμπάργκο πτήσεων της Ρωσίας, η οποία αποτελούσε την κυριότερη χώρα προέλευσης τουριστικών εισροών στην Αίγυπτο. Σημειώνεται ότι από τον Δεκέμβριο 2015, η αιγυπτιακή κυβέρνηση συνεργάζεται με βρετανικό όμιλο για την αναδιοργάνωση των διαδικασιών ασφαλείας στα αεροδρόμιά της.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση υλοποιεί πολυάριθμα προγράμματα επέκτασης και αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών, με σημαντικότερο το έργο ανακαίνισης του τερματικού σταθμού 2 του αεροδρομίου Καΐρου που ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2016 και διπλασίασε την ετήσια δυναμικότητα εξυπηρέτησης από τον συγκεκριμένο σταθμό στους 7,5 εκατ. επιβάτες και στους 26 εκατ. επιβάτες συνολικά για το αεροδρόμιο Καΐρου. Η υλοποίηση του έργου απαίτησε επενδύσεις \$436 εκατ., εκ των οποίων \$280 εκατ. προήλθαν από κονδύλια της Παγκόσμιας Τράπεζας. Πρόγραμμα επέκτασης υποδομών, επενδυτικού κόστους \$370 εκατ., υλοποιείται επίσης στο σημαντικό για τον τουρισμό περιφερειακό αεροδρόμιο του Sharm El Sheikh στο Σινά (3^ο περισσότερο πολυσύχναστο της Αιγύπτου), με σκοπό την αύξηση της ετήσιας δυναμικότητάς του από 8 σε 18 εκατ. επιβάτες. Πρόσφατα εξάλλου υλοποιήθηκε πρόγραμμα επέκτασης των υποδομών στο αεροδρόμιο της Hurghada, σημαντικού τουριστικού θέρετρου στα νότια της Αιγύπτου, αυξάνοντας την ετήσια δυναμικότητά του σε 13 εκατ. Μακρόπνοο σχέδιο της αιγυπτιακής κυβέρνησης αποτελεί εξάλλου η μετατροπή του διεθνούς αεροδρομίου Καΐρου σε κόμβο διαμετακομιστικού εμπορίου, εγκαταστάσεων και υπηρεσιών logistics, συμπληρωματικών προς το εμπόριο υπηρεσιών, καθώς και μονάδων μεταποίησης. Μέρος του εν λόγω σχεδίου αποτελεί η κατασκευή του “Cairo Cargo City” με ετήσια δυναμικότητα 290 χιλ. τόνων, το οποίο θα διαχειρίζεται εξαγωγές και εισαγωγές εμπορευματικών φορτίων, καθώς και σταθμό της εταιρείας ταχυμεταφορών (courier) DHL. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση προσβλέπει επίσης στην δημιουργία νέου, μεγάλου, υψηλών διεθνών προδιαγραφών αεροδρομίου, πλησίον της –υπό κατασκευή- νέας διοικητικής πρωτεύουσας.

7.2.4 Θαλάσσιες μεταφορές

Περίπου το 90% του εξωτερικού εμπορίου της Αιγύπτου διενεργείται μέσω των 15

εμπορικών λιμένων της χώρας. Η Αίγυπτος διαθέτει 6 λιμένες στην Μεσόγειο και 9 λιμένες στην Ερυθρά Θάλασσα, τους οποίους διαχειρίζονται οι Λιμενικές Αρχές Αλεξάνδρειας, Port Said, Δαμιέττης και Ερυθράς Θαλάσσης. Λειτουργούν ακόμη 44 μικρότεροι λιμένες ειδικών χρήσεων, που εξυπηρετούν τον τουρισμό, τις βιομηχανίες πετρελαίου, φυσικού αερίου και εξορύξεων, καθώς και την αλιεία. Η Αλεξάνδρεια αποτελεί τον βασικότερο εμπορικό λιμένα της χώρας, καθώς διαχειρίζεται το 60% του αιγυπτιακού εξωτερικού εμπορίου. Ο λιμένας της Δαμιέττης είναι το κύριο σημείο διαχείρισης εμπορευματοκιβωτίων (containers). Το Port Said είναι ο περιφερειακός κόμβος διαμετακόμισης εμπορευματοκιβωτίων (containers), ενώ ο λιμένας του Σουέζ δραστηριοποιείται τόσο στη διαχείριση φορτίων όσο και σε transit δραστηριότητες της διώρυγας.

Η Αίγυπτος, προκειμένου να ανταποκριθεί στις αυξημένες εμπορικές ροές με προορισμό την ίδια όσο και τις διερχόμενες μέσω της διώρυγας του Suez, έχει θέσει σε εφαρμογή πρόγραμμα ανάπτυξης των λιμένων, στοχεύοντας βασικά στην αύξηση του συνολικού τονάζ που αυτοί μπορούν να διαχειριστούν από τα τρέχοντα επίπεδα των 120 εκατ. τόνων ετησίως, στους 600 εκατ. τόνους, με χρονικό ορίζοντα υλοποίησης τα 35 έτη και εκτιμώμενο ύψος προϋπολογισμού \$13,4 δισ. Στο πλαίσιο του κρατικού σχεδίου, υλοποιείται έργο επέκτασης στον λιμένα του Ανατολικού Port Said, με σκοπό την αύξηση της δυναμικότητας διαχείρισης εμπορευματοκιβωτίων από τα 4 στα 7 εκατ., με απώτερο στόχο τα 11 εκατ. containers εντός περιόδου τετραετίας.

Έργα επέκτασης προγραμματίζονται επίσης στον βιομηχανικό λιμένα της Safaga στην Ερυθρά Θάλασσα, με την προσθήκη εγκαταστάσεων και δυναμικότητας διαχείρισης φωσφορούχων ορυκτών και υγρών, ζωντανών ζώων, καθώς και επεξεργασίας κρεάτων και σιτηρών, με απώτερο σκοπό την μετατροπή του λιμένα σε διαμετακομιστικό κόμβο και κέντρο logistics εντός των προσεχών ετών. Επίσης, προγραμματίζεται η κατασκευή νέου εμπορικού λιμένα στο Port Tawfik, στο νότιο άκρο της Διώρυγας, σε έκταση 250 χιλ. τετρ. μέτρων, που θα προσθέσει δυναμικότητα 1,5 εκατ. τόνων στις υπάρχουσες εγκαταστάσεις και αναμένεται να δημιουργήσει περίπου 2.000 θέσεις εργασίας.

Στο λιμάνι Ανατολικού Port Said που διακινεί περίπου 90% των διερχόμενων εμπορευματοκιβωτίων (transit) πρόκειται να κατασκευαστούν 2 νέοι τερματικοί σταθμοί, με σκοπό τη μετατροπή του σε βασικό κόμβο της Μεσογείου. Το ευρύτερο πρόγραμμα αναμόρφωσης προβλέπει την δημιουργία βιομηχανικής ζώνης, νέων τερματικών σταθμών υγρού και στερεού φορτίου, χώρων αποθήκευσης, κέντρου επιμελητείας μεταφορών (εκτιμώμενο κόστος \$ 1,11 δισ.).

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση προγραμματίζει εξάλλου στο άμεσο μέλλον την ανάθεση έργων κατασκευής ή επέκτασης “χερσαίων λιμένων” (τελωνειακών σημείων εισόδου-εξόδου και κέντρων logistics) στον ιδιωτικό τομέα. Μεταξύ των επενδυτικών σχεδίων ανάπτυξης εν λόγω λιμένων σε συνοριακά σημεία της Αιγύπτου περιλαμβάνονται η κατασκευή εξαγωγικού κέντρου στο Al-Saloum (σύνορα Αιγύπτου-Λιβύης) έκτασης 131 χιλ. τετρ. μέτρων, η δημιουργία σφαγείου και κέντρου ζωικής καραντίνας στα σύνορα Αιγύπτου-Σουδάν έκτασης 15 feddans, καθώς επίσης και η κατασκευή κόμβου logistics / συνδυασμένων μεταφορών (“dry port”) στην περιοχή 6th of October στα περίχωρα

του Καΐρου, έκτασης 400 feddans, ενώ σε μεταγενέστερη φάση ανάλογοι κόμβοι αναμένεται να δημιουργηθούν στις περιοχές Sadat και Beni Suef. Στην διάρκεια του οικονομικού έτους 2016/17 επενδύθηκαν συνολικά κεφάλαια EGP48 εκατ. προς αναβάθμιση των χερσαίων λιμένων στις περιοχές Taba και Al-Saloum, ενώ στις αρχές του 2017 εγκαινιάστηκε από τον Αιγύπτιο Πρόεδρο ο χερσαίος λιμένας στην περιοχή Arqin (πλησίον των συνόρων Αιγύπτου-Σουδάν) που θεωρείται ότι θα μετεξελιχθεί σε σημαντικό διεθνές κέντρο logistics και τμήμα του εμπορικού άξονα σύνδεσης της Αιγύπτου με τις χώρες της Λεκάνης του Νείλου και τη Ν. Αφρική.

7.2.5 Διώρυγα Σουέζ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Σύνολο πλοίων	17.993	17.799	17.224	16.596	17.148	17.483	16.833
Πετρελαιοφόρα	3.550	3.509	3.639	3.593	4.053	4.316	4.292
συνολικό καθαρό φορτίο (εκ. τον.)	846,4	928,9	928,5	915,5	962,7	998,6	974,2
πετρελαιοφόρα (εκ. τον.)	113,7	115,1	140,8	145	163	177,8	174
έσοδα (\$ δισ..)	4,8	5,2	5,1	5,2	5,3	5,2	5,0

Πηγή : Αρχή Διαχείρισης Διώρυγας Σουέζ

Η Διώρυγα του Σουέζ αντιστοιχεί περίπου στο 10% του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου και αποτελεί την 3^η μεγαλύτερη πηγή εισοδήματος της Αιγύπτου μετά τον τουρισμό και τα μεταναστευτικά εμβάσματα, συμβάλλοντας με περισσότερα από \$5 δισ. ετησίως στον προϋπολογισμό. Σύμφωνα με στοιχεία των αρχών τρέχοντος έτους, τα συνολικά έσοδα της Διώρυγας το 2016 εκτιμώνται σε \$5,005 δισ., μειωμένα κατά 3,2% έναντι των εσόδων του 2015 (\$5,175 δισ.). Σημειώνεται ότι με βάση τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Αιγύπτου για το ισοζύγιο πληρωμών, κατά το οικονομικό έτος 2016/17 τα έσοδα της Διώρυγας ανήλθαν σε \$4,94 δισ., μειωμένα κατά 3,4% έναντι των εσόδων του έτους 2015/16 (\$5,12 δισ.).

Το μεγάλο έργο αναβάθμισης της Διώρυγας του Σουέζ, το οποίο ξεκίνησε τον Αύγουστο 2014 και υλοποιήθηκε σε εξαιρετικά σύντομο χρόνο, μόλις ενός έτους, πρόσθεσε 72 χλμ. πλωτής οδού στην παλαιά Διώρυγα, αφ' ενός προσθέτοντας παράλληλο τμήμα μήκους 35 χλμ. και αφ' ετέρου επιτρέποντας την κίνηση πλοίων σε διπλή κατεύθυνση διαπλατώνοντας τμήμα 37 χλμ. της παλαιάς Διώρυγας. Επίσης, το έργο περιέλαβε την εκβάθυνση της Διώρυγας, με σκοπό την δυνατότητα υποδοχής και εξυπηρέτησης πλοίων μεγάλης χωρητικότητας, καθώς και την διάνοιξη νέου καναλιού σύνδεσης της Διώρυγας με τις εγκαταστάσεις container του λιμένα Suez Canal Container Terminal στο ανατολικό Port Said. Για την χρηματοδότηση του έργου, προϋπολογισμού EGP64 δισ., συγκεντρώθηκαν άνω των \$6 δισ. μετά από «πανεθνική» εκστρατεία στην οποία ανταποκρίθηκαν οι Αιγύπτιοι αποταμιευτές.

Ο κύριος εμπορευματικός σταθμός της διώρυγας είναι ο Suez Canal Container Terminal, κοινοπραξία της δανέζικης APM Terminals (55%), της κινεζικής COSCO Pacific (20%), της κρατικής Suez Canal Authority (10%), της National Bank of Egypt (5%) και Αιγυπτίων ιδιωτών (10%).

Παρ' ότι η αναβάθμιση της Διώρυγας βελτίωσε κατά πολύ τους χρόνους διέλευσης και τα σχετικά κόστη, οι αισιόδοξες εκτιμήσεις της αιγυπτιακής κυβέρνησης περί ραγδαίας αύξησης των εσόδων από την Διώρυγα ώστε αυτές να φθάσουν τα \$13,2 δισ. ως τα τέλη του 2023 δεν φαίνεται προς το παρόν να δικαιώνονται, κατά πάσα πιθανότητα λόγω της γενικότερης στασιμότητας που επικρατεί στις διεθνείς αγορές εμπορευματικών φορτίων. Η διοίκηση της Διώρυγας, ήδη από το 2016, έχει εισάγει στοχευμένες εκπτώσεις τελών προς διεθνείς μεταφορείς, ώστε να προσελκύσει πρόσθετη κίνηση.

Η Οικονομική Ζώνη Διώρυγας Σουέζ: Η Ζώνη ιδρύθηκε δια προεδρικού διατάγματος τον Αύγουστο 2015, αμέσως μετά την εγκαινίαση της Νέας Διώρυγας, και έχει στόχο να κεφαλαιοποιήσει και αξιοποιήσει τις νέες υποδομές της Διώρυγας, προσφέροντας κίνητρα και προσελκύοντας επενδύσεις για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων βιομηχανικών κλάδων, εμπορίου και logistics. Το μεγάλο έργο του «Αναπτυξιακού Διαδρόμου του Σουέζ» περιλαμβάνει επεκτάσεις λιμένων και δημιουργία ναυπηγείων σε συνεργασία κυρίως με τον Στρατό, καθώς και βιομηχανικών ζωνών που εκτιμάται πως θα προσελκύσουν ξένες επενδύσεις.

Η Οικονομική Ζώνη Σουέζ προσφέρει στους επενδυτές υποδομές και δυνατότητες εγκατάστασης και καθετοποίησης των παραγωγικών ή εφοδιαστικών τους γραμμών, παρέχοντάς τους πρόσβαση σε οικονομίες κλίμακας αλλά κυρίως σε περισσότερο ευέλικτες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Η Ζώνη εκτείνεται σε 461 τετρ. χλμ. από τις δύο πλευρές της Διώρυγας, θα περιλαμβάνει δε 4 ελεύθερες ζώνες και είναι εφοδιασμένη με 6 λιμένες, οι οποίοι βρίσκονται σε διαδικασία αναβάθμισης. Οι Ζώνες τοποθετούνται στις περιοχές Ain Sokhna, East Port Said, Qantara West και East Ismailia, ενώ στα λιμάνια περιλαμβάνονται εκείνα του Ανατολικού και του Δυτικού Port Said, της Ain Sokhna, της Abadiya, του Al Tor και του Al Arish. Στόχος είναι η δημιουργία μεγάλου διαμετακομιστικού κόμβου πλησίον της Διώρυγας, με πρόσβαση στις αγορές της Ασίας, της Ευρώπης, της Αφρικής και της Μ. Ανατολής. Η Αρχή της Οικονομικής Ζώνης της Διώρυγας Σουέζ αποφάσισε τον Αύγουστο 2017 την παροχή εκπτώσεων έως 50%, ανάλογα με τον όγκο των φορτίων, σε ναυτιλιακές γραμμές τα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων των οποίων διέρχονται από τους ως άνω λιμένες της Οικονομικής Ζώνης της Διώρυγας. Στόχο των παρεχόμενων εκπτώσεων αποτελεί, σύμφωνα με την Αρχή, η προσέλκυση πρόσθετης διερχόμενης (transit) διεθνούς εμπορευματικής κίνησης κατά μήκος της Διώρυγας, πρωτίστως δε στους λιμένες του Ανατολικού Port Said και της Ain Sokhna.

Η πρώτη φάση του σχεδίου δημιουργίας της Οικονομικής Ζώνης Σουέζ βρίσκεται σε εξέλιξη, με την υλοποίηση ορισμένων από τα έργα (όπως οι σήραγγες) να προχωρούν με γοργούς ρυθμούς. Η αναμενόμενη ετήσια απόδοση της Οικονομικής Ζώνης, όταν αυτή καταστεί πλήρως λειτουργική, εκτιμάται σε \$100 δισ., μέσω της υλοποίησης 42 επιμέρους επενδυτικών σχεδίων που θα την αποτελούν. Η Κυβέρνηση σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει το έργο μέσω ενός μίγματος εγχώριων και ξένων ιδιωτικών και

δημόσιων επενδύσεων, τραπεζικών δανείων και διεθνούς βοήθειας. Το “master plan” έχει εκπονήσει η συμβουλευτική εταιρεία Dar el Handassa.

Η διοίκηση της Οικονομικής Ζώνης έχει από τις αρχές του 2016 υπογράψει σειρά μνημονίων συνεργασίας με ξένες χώρες με σκοπό την εγκατάσταση επιχειρήσεων τους εντός αυτής. Προς το παρόν, η κινεζική βιομηχανική-τεχνολογική ζώνη TEDA (Tianjin Economic Technological Development Area), με την οποία η Αίγυπτος είχε αναπτύξει επαφές ήδη από το έτος 2010, έχει αναπτύξει εγκαταστάσεις στην Οικονομική Ζώνη του Σουέζ φιλοξενώντας περίπου 32 επιχειρήσεις, ενώ αναμένεται στο εγγύς μέλλον η εγκατάσταση και ρωσικής βιομηχανικής ζώνης.

Σημειώνεται ότι από τον Μάιο 2017, η αιγυπτιακή κυβέρνηση αντικατέστησε τον μέχρι τότε ιδιαίτερα επιτυχημένο πρόεδρο της οικονομικής ζώνης, κ. Darwish στην διοίκηση της οικονομικής ζώνης της Διώρυγας Σουέζ, με τον επικεφαλής της Αρχής της Διώρυγας, ναύαρχο ε.α. Mohab Mamish, ο οποίος συγκεντρώνει έκτοτε αμφότερες τις αρμοδιότητες.

7.2.6 Ποτάμιες μεταφορές

Ο Νείλος αντιπροσωπεύει 1.850 χλμ. πλωτών οδών, ενώ διαθέτει 5 κρατικούς εμπορικούς λιμένες και 39 ιδιωτικούς. Η ναυσιπλοΐα μέσω Νείλου αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 1% της εσωτερικής ναυσιπλοΐας στην Αίγυπτο σήμερα, λόγω των ασύμφορων οικονομικά εξαιρετικά χαμηλών, επιδοτούμενων ναύλων. Τέσσερις ποτάμιοι λιμένες έχουν επιλεγεί να αναπτυχθούν περαιτέρω για την ικανοποίηση της μελλοντικής ζήτησης υπηρεσιών επιβατών και φορτίων (cargo), ενώ θα απαιτηθούν επιπλέον νέοι χώροι αποθήκευσης και παροχής υπηρεσιών. Η αιγυπτιακή Κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο την αύξηση του μεριδίου των ποτάμιων μεταφορών σε 20% του συνόλου.

7.3 Κατασκευές

Ο αιγυπτιακός κατασκευαστικός κλάδος διανύει περίοδο άνθησης, με βασική κινητήρια δύναμη τα μεγάλα έργα που υλοποιούνται ανά την χώρα, μεταξύ των οποίων η κατασκευή της νέας διοικητικής πρωτεύουσας και άλλων νέων πόλεων, οι επεκτάσεις στο μετρό του Καΐρου και τα έργα διαχείρισης υδάτων στην Άνω Αίγυπτο. Στον αιγυπτιακό κλάδο κατασκευών δραστηριοποιούνται αρκετοί διεθνείς παίκτες, κυρίως από τις χώρες του Κόλπου, την Κίνα και την Ε.Ε. Κορυφαία προβλήματα που αντιμετώπισε ο κλάδος το 2016 ήταν οι ελλείψεις σε ξένο συνάλλαγμα και η υποτίμηση της λίρας, που οδήγησαν σε εκτόξευση του κατασκευαστικού κόστους και αδυναμία προμήθειας εισαγόμενων δομικών υλικών.

Η συμμετοχή των κατασκευών στο αιγυπτιακό ΑΕΠ αυξήθηκε από το επίπεδο του 4,5% στο οικονομικό έτος 2012/13 σε 7,55% του ΑΕΠ το έτος 2015/16. Η μεγέθυνση του κλάδου ανήλθε το 2015/16 σε 10,9%. Ο εκτιμώμενος ρυθμός μεγέθυνσης το οικονομικό έτος 2016/17 ανέρχεται σε 10,8%, σύμφωνα με κλαδικές εκτιμήσεις, ενώ η συνολική αξία των έργων που εκτελούνται ή πρόκειται να εκτελεστούν τα προσεχή χρόνια

εκτιμάται σε \$200 δισ., μεγάλο μέρος των οποίων αφορά υποδομές μεγάλης κλίμακας. Η αξία των επενδύσεων στον κατασκευαστικό κλάδο το 2015/16 αυξήθηκε κατά πλησίον του 200%. Το μερίδιο του ιδιωτικού τομέα στο σύνολο των επενδύσεων στις κατασκευές μειώθηκε σε 60% το 2015/16, έναντι 71,6% το 2014/15. Ο κλάδος κατασκευών απασχολούσε στο τέλος του οικονομικού έτους 2014/15 το 12,4% του συνολικού αιγυπτιακού εργατικού δυναμικού, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα.

Πλέον ισχυρή ώθηση στις αναπτυξιακές προοπτικές του κλάδου κατασκευών κατά τα προσεχή χρόνια αναμένεται να δώσουν αφ' ενός η κατασκευή της νέας διοικητικής πρωτεύουσας, καθώς και τα υπόλοιπα μεγάλα αναπτυξιακά έργα που υλοποιεί η αιγυπτιακή κυβέρνηση (Αναπτυξιακός Διάδρομος Σουέζ, Χρυσό Τρίγωνο κ.α.), και αφ' ετέρου η υλοποίηση σειράς κατασκευαστικών έργων στον ενεργειακό τομέα. Η αιγυπτιακή ρυθμιστική αρχή για τις ΑΠΕ (NREA) σχεδιάζει την υλοποίηση πληθώρας επενδυτικών έργων κατασκευής μονάδων αιολικής και ηλιακής ενέργειας, ενώ η αναπτυξιακή δυναμική στον ενεργειακό κλάδο στηρίζεται και από την διεθνή κοινότητα. Όπως έχουμε αναφέρει σε σχετικό με τις ΑΠΕ κεφάλαιο, ο γερμανικός όμιλος Siemens υλοποιεί με εντατικούς ρυθμούς έργα κατασκευής θερμοηλεκτρικών μονάδων με βάση το αέριο, αλλά και αιολικών πάρκων που θα προσθέσουν 16,4 GW στο ενεργειακό δυναμικό της Αιγύπτου, αυξάνοντάς το κατά 50%. Στα ανωτέρω σχέδια προστίθεται η σκοπούμενη κατασκευή μονάδας παραγωγής πυρηνικής ενέργειας ισχύος 4.800 MW στην περιοχή Dabaa, από τον ρωσικό κρατικό όμιλο Rosatom. Τον Μάρτιο 2017, η αιγυπτιακή πλευρά είχε ήδη προεπιλέξει 20 εγχώριες εταιρείες που ειδικεύονται σε τεχνικά και ενεργειακά / ηλεκτρικά έργα προκειμένου να συμμετάσχουν στην υλοποίηση του project, μεταξύ των οποίων οι Orascom Construction Industries, Elsewedy Electric, Hassan Allam, Petrojet και Arab Contractors. Εφ' όσον όλα εξελιχθούν ομαλά, οι κατασκευαστικές εργασίες της πυρηνικής μονάδας στην Dabaa εκτιμάται πως θα ξεκινήσουν έως τα τέλη του 2017.

Σημαντικές πρόσθετες αναπτυξιακές προοπτικές στον κατασκευαστικό κλάδο δημιουργούν επίσης σκοπούμενα projects στον κλάδο πετροχημικών, με κυριότερο την κατασκευή του μεγαλύτερου πετροχημικού βιομηχανικού συμπλέγματος στην χώρα (Tahrir Petrochemicals) στην περιοχή της Ain Sokhna, επενδυτικού κόστους \$7 δισ., για την χρηματοδότηση του οποίου τον Μάιο 2016 η αιγυπτιακή Carbon Holdings πέτυχε συμφωνία με τον αμερικανικό κρατικό οργανισμό OPIC, με τα χρηματοδοτικά κονδύλια να ανέρχονται σε μεταξύ \$4 και \$5 δισ. Για την υλοποίηση μέρους του έργου, η Carbon Holdings υπέγραψε συμφωνία ύψους \$ 1,7 δισ. με την ιταλική Maire Tecnimont και την ελληνικών συμφερόντων Αρχιρόδον.

Επίσης, το εθνικό πρόγραμμα κατασκευής δρόμων, που ξεκίνησε τον Ιούλιο 2014, προβλέπει την κατασκευή 39 περιφερειακών οδών συνολικού μήκους 4.400 χλμ. με εκτιμώμενο ύψος επένδυσης EGP36 δισ. Το πρόγραμμα επεκτάθηκε στην συνέχεια για να καλύψει τις οδικές ανάγκες της νέας διοικητικής πρωτεύουσας, με έργα τα οποία θα συνεχιστούν για ακόμη μία τριετία. Περαιτέρω κατασκευαστικές προοπτικές δημιουργούν εξάλλου τα έργα επέκτασης των υποδομών μετρό του Καΐρου με σημαντικές ευρωπαϊκές αλλά και ιαπωνικές χρηματοδοτήσεις. Στις ανωτέρω

υποδομές, θα πρέπει να προστεθούν και οι σχεδιαζόμενες μεγάλες επενδύσεις στον κλάδο ανάπτυξης ακινήτων για οικιστικές, εμπορικές και τουριστικές χρήσεις καθώς και αυτές για τη δημιουργία νέων πόλεων (βλ. κατωτέρω κεφ. 8 σχετικά με νέα μεγάλα αναπτυξιακά έργα, σημείο 8).

Οι εγχώριες κατασκευαστικές εταιρείες διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στον αιγυπτιακό κατασκευαστικό κλάδο, με μεγαλύτερους τους ομίλους Orascom Construction και Arab Contractors, οι οποίοι διαθέτουν επίσης πλούσια διεθνή παρουσία και εμπειρία. Άλλοι σημαντικοί αιγυπτιακοί κατασκευαστικοί όμιλοι είναι ο Talaat Moustafa Group (real estate developer) και η 6th of October Development & Investment Company (SODIC). Από πλευράς ξένων παικτών, αρκετές σημαντικές κατασκευαστικές εταιρείες από χώρες του Κόλπου –κυρίως από Σ. Αραβία και ΗΑΕ– δραστηριοποιούνται στην Αίγυπτο. Επίσης, μεγάλοι κινεζικοί όμιλοι έχουν εισχωρήσει στην αιγυπτιακή αγορά κατασκευών, κυρίως δια της ως άνω ανάμειξής τους στην υλοποίηση του μεγάλου έργου της νέας διοικητικής πρωτεύουσας. Σημειώνεται ότι τον Μάρτιο 2016, οι κυβερνήσεις Αιγύπτου και Ν. Κορέας υπέγραψαν σειρά μνημονίων συνεργασίας στον κατασκευαστικό κλάδο, με σκοπό την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη εμπλοκή κορεατικών ομίλων στην δημιουργία υποδομών στην Αίγυπτο. Το ενδιαφέρον κατασκευαστικών εταιρειών του εξωτερικού για δραστηριοποίηση στην Αίγυπτο βαίνει αυξανόμενο, συνεχίζοντας την πορεία του στην διάρκεια του 2016.

Καθοριστικό ρόλο για την συνέχιση προσέλκυσης του εγχώριου και ξένου ενδιαφέροντος στον κατασκευαστικό κλάδο αναμένεται να παίξουν τόσο οι εφαρμοστικές λεπτομέρειες του νέου επενδυτικού νόμου του Μαΐου 2017, όσο και η χρησιμοποίηση σύγχρονων μεθόδων υλοποίησης των έργων δια σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (PPP), αλλά και καινοτόμων μεθόδων χρηματοδότησης αυτών (λ.χ. EPC + financing, δηλ. “engineering-procurement-construction + financing”, σχήμα που χρησιμοποιεί ο όμιλος Siemens στην κατασκευή της νέας θερμοηλεκτρικής μονάδας στην διοικητική πρωτεύουσα). Από το έτος 2006, το αιγυπτιακό κράτος έχει συστήσει ειδική μονάδα συμπράξεων δημόσιου & ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του Υπ. Οικονομικών. Ο Ν. 67/2010 αποτελεί το βασικό νομοθέτημα που ρυθμίζει τις συμβάσεις PPP και τις διαδικασίες ανάθεσης έργων υπό το εν λόγω σχήμα. Όπως αναφέρουν κλαδικές πηγές, στα τέλη του 2016, 4 projects είχαν ήδη ανατεθεί με την μέθοδο σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (2 εργοστάσια κατεργασίας νερού και 2 νοσοκομεία), άλλα 5 βρίσκονταν σε διαφορετικές φάσεις της διαδικασίας ανάθεσης (αυτοματοποίηση γραφείων εμπορικού μητρώου, επέκταση υποδομών τεχνολογικού πάρκου στο Maadi του Καΐρου, αναβάθμιση της υπηρεσίας Nile River Bus Ferry, αναβάθμιση λιμένων Safage και Abu Tartour, κατασκευή σχολών εκμάθησης ξένων γλωσσών), ενώ ακόμη 20 βρίσκονταν σε φάση προετοιμασίας (μεταξύ των οποίων μονάδα κατεργασίας νερού στην Αλεξάνδρεια, κατασκευή 3 λιμένων στο νότιο Νείλο, κατασκευή νέων πόλεων, συνδυασμένου επενδυτικού κόστους \$25 δισ., στις περιοχές 6th of October City, Sheikh Zayed City, New Aswan και New Damietta, κατασκευή έργων στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Διαδρόμου Σουέζ).

Όπως αναφέρουν κλαδικές πηγές, ένα από τα χαρακτηριστικά του κλάδου κατασκευών στην Αίγυπτο είναι ότι οι δημόσιες αρχές δείχνουν προτίμηση και παρέχουν ευνοϊκότερη μεταχείριση σε κρατικούς κατασκευαστικούς ομίλους, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για δημόσια έργα αποκατάστασης και αναβάθμισης υποδομών. Ο ιδιωτικός κατασκευαστικός τομέας επικεντρώνεται περισσότερο στην Αίγυπτο σε υποκλάδους όπως οι πετρελαϊκές εγκαταστάσεις και οι κατοικίες, και λιγότερο σε έργα οδοποιίας και κατασκευής γεφυρών. Ποσοστό περίπου 30% των κατασκευαστικών δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα αποτελούν οι εργασίες κατασκευής οδών και γεφυρών, ακολουθούμενες από τις κατασκευές σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και μονάδων επεξεργασίας απορριμμάτων.

Αγορά ακινήτων

Η υποτίμηση της αιγυπτιακής λίρας και η έλλειψη ξένου συναλλάγματος άσκησαν το 2016 ανάμικτες επιδράσεις στην αγορά ακινήτων. Το 2016 η ζήτηση κατοικιών στην ευρύτερη περιοχή του Καΐρου, η οποία συνεχίζει να επεκτείνεται με γοργούς ρυθμούς, εξακολούθησε να υπερκαλύπτει την προσφορά. Το 2016 σημειώθηκε πτώση των ενοικίων και των πωλήσεων του κλάδου ακινήτων, με την μέση αξία πωλήσεων κατοικιών στο Κάιρο να μειώνεται κατά 40%-50% σε ετήσια βάση. Το 2016 οι παραδόσεις νέων κατοικιών στο Κάιρο πλησίασαν τις 13.000. Όσον αφορά το κομμάτι των εμπορικών ακινήτων στην Αίγυπτο, αλλά και ειδικότερα στο Κάιρο, το 2016 συνέχισε να μεγεθύνεται με σταθερούς ρυθμούς, με την συνολική επιφάνεια γραφείων προς μίσθωση να ανέρχεται στα μέσα του έτους σε 941.000 τετρ. μέτρα (στο Κάιρο). Υπάρχει πληθώρα επενδυτικών σχεδίων στα ανατολικά και στα δυτικά του κέντρου του Καΐρου, πολλά εκ των οποίων αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί εντός του 2017. Στα τέλη του 2016, οι τιμές ανά τετρ. μέτρο κυμαίνονταν από \$240 στο δυτικό Κάιρο σε \$420 στο κέντρο της πόλης. Τέλος, σε ό,τι αφορά στα εμπορικά ακίνητα για λιανεμπορική χρήση, το 2016, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς υπήρξε αρκετά «κακό» έτος για το λιανεμπόριο, λόγω των ελλείψεων συναλλάγματος αλλά και του εγχώριου πληθωρισμού που εμπόδισε την απρόσκοπτη μεγέθυνση του κλάδου. Το 2016 δεν υπήρξαν νέες παραδόσεις ακινήτων λιανεμπορικής χρήσης, με την συνολικά προσφερόμενη επιφάνεια να παραμένει περίπου σταθερή στα 1,3 εκατ. τετρ. μέτρα. Το 2017 δημιούργησε ωστόσο ευνοϊκότερες προοπτικές, με την προσθήκη 150 χιλ. τετρ. μέτρων του νέου Mall of Egypt, ενώ ακολουθούν οι παραδόσεις και άλλων μεγάλων εμπορικών κέντρων. Οι τιμές ενοικίασης λιανεμπορικού χώρου στην Αίγυπτο κυμαίνονταν το 2016 περί τα €360 ετησίως ανά τετρ. μέτρο.

Με την ολοένα και μεγαλύτερη ανάμειξη του ιδιωτικού τομέα στον αιγυπτιακό κλάδο ακινήτων, επήλθε η έλευση μεγάλων εταιρειών ανάπτυξης ακινήτων (real estate developers) από τις αγορές των χωρών του Κόλπου, με αρκετά μεγάλα έργα να ανακοινώνονται ή να ξεκινούν το 2016. Συνολικά, οι 7 μεγαλύτεροι real estate developers που δραστηριοποιούνται στην χώρα κατέχουν μερίδιο 54% σε όγκο της αιγυπτιακής κατασκευαστικής αγοράς πολυτελών και μεσαίου ως ανώτερου εισοδηματικού επιπέδου οικιστικών μονάδων. Ο μεγαλύτερος όμιλος είναι ο αιγυπτιακός Talaat Moustafa Group (με απόθεμα ακινήτων αξίας EGP21,6 δισ. στις

αρχές του 2016), ο οποίος ακολουθείται από τον εμπρατικό Emaar Misr από το Ντουμπάι (απόθεμα ακινήτων αξίας EGP21,5 δισ.).

7.4 Περιβάλλον – Διαχείριση υδάτων

Παρά την παρουσία του ποταμού Νείλου που εκτείνεται σε όλο το μήκος της Αιγύπτου, η Αίγυπτος έχει υποφέρει από προβλήματα λειψυδρίας κατά τα τελευταία χρόνια. Η κυβέρνηση της Αιγύπτου έχει ξεκινήσει μια σειρά από εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των πολιτών σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για την ανάπτυξη δικτύων ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και υπεύθυνη διανομή και χρήση των υδάτινων πόρων. Επί του παρόντος υπάρχει αδήριτη ανάγκη επέκτασης των δικτύων διαχείρισης των λυμάτων σε σημαντικό αριθμό αγροτικών περιοχών σε ολόκληρη την Αίγυπτο.

Αρμόδιος κρατικός φορέας για τον τομέα ύδρευσης είναι Υπουργείου Υδάτινων Πόρων & Άρδευσης. Το 2004, η κυβέρνηση της Αιγύπτου ίδρυσε την Holding Company for Water and Wastewater (HCWW), στην οποία υπήχθησαν διάφορες επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα από όλη την επικράτεια. Σημειωτέον, επί τη ευκαιρία, ότι μετά από σειρά διαβουλεύσεων μεταξύ της ΕΥΔΑΠ και της ως άνω κρατικής εταιρείας υπεγράφη στα τέλη Οκτωβρίου 2016 διμερές Πρωτόκολλο Συνεργασίας με στόχο την μεταξύ τους συνεργασία σε τομείς που περιλαμβάνουν τον σχεδιασμό και την παραγωγή ηλεκτρονικών «έξυπνων» μετρητών ύδατος, την διαχείριση υδάτινων πόρων, τα πληροφοριακά συστήματα διαχείρισης υδάτων και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας.

Η αιγυπτιακή Κυβέρνηση εφαρμόζει μια μέθοδο συγκέντρωσης κεφαλαίων για νέα δίκτυα αποχέτευσης και σταθμούς πόσιμου νερού ενώ κεντρικός της στόχος είναι η επέκταση των σχετικών υπηρεσιών στην Άνω Αίγυπτο και αγροτικές περιοχές, όπου διαβιούν μειονεκτούντα μεγάλα τμήματα του πληθυσμού. Υλοποιούνται πολλαπλά έργα που σχεδιάζονται με «μοντέλο» την σύμπραξη του Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Το Εμπορικό Τμήμα του Στρατού δραστηριοποιείται στον τομέα των υδάτων, και κατασκευάζει μερικά από τα εργοστάσια της HCWW. Ο στρατός έχει επίσης ενεργό ρόλο στην αφαλάτωση και στην κατασκευή εγκαταστάσεων αντίστροφης όσμωσης σε περιοχές κοντά στην Μεσόγειο και την Ερυθρά Θάλασσα. Η Παγκόσμια Τράπεζα και η Ε.Ε. χρηματοδοτούν μεγάλα έργα που παρέχουν πόσιμο νερό σε περιοχές που ακόμη δεν έχουν συνδεθεί με τα υφιστάμενα δίκτυα.

Στα τέλη Απριλίου 2017 η Ε.Ε. ενέκρινε την υλοποίηση προγράμματος για την ανάπτυξη της αγροβιομηχανίας καθώς και του κλάδου διαχείρισης υδάτων και ύδρευσης στις χώρες της Μεσογείου, υπό τον τίτλο “Partnership for Research & Innovation in the Mediterranean Area” (PRIMA). Το πρόγραμμα θα αξιοποιήσει την διαθέσιμη τεχνογνωσία και τους χρηματοδοτικούς πόρους της Ε.Ε., εκτιμώμενου ύψους €220 εκατ., καθώς θα χρηματοδοτηθεί εν μέρει από κονδύλια του μεγάλου κοινοτικού προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία με τίτλο “HORIZON 2020”, αλλά και των κρατών που συμμετέχουν, προς υλοποίηση αναπτυξιακών επενδυτικών έργων σε ως άνω κλάδους, σε μεσογειακές χώρες. Στο πρόγραμμα μετέχουν 11 Κ-Μ,

μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, και 8 κράτη της μεσογειακής γειτονίας της Ε.Ε.

Με την τεχνική συνδρομή της Ε.Ε., έχει οριστικοποιηθεί το “National Water Resources Plan” της χώρας για το νερό και την αποχέτευση έως το 2037, το οποίο δίνει προτεραιότητα σε έργα ύδρευσης, σύμφωνα με κοινωνικο-οικονομικές ανάγκες. Επιπλέον, σχεδιάζεται η αποκέντρωση του συστήματος διαχείρισης υδάτων με σταδιακή εκχώρηση αρμοδιοτήτων από την κρατική εταιρεία ύδρευσης & αποχέτευσης (HCWW) και τις κατά τόπους περιφερειακές θυγατρικές της σε εταιρείες τοπικής αυτοδιοίκησης. Η Αίγυπτος χαράσσει εξάλλου εθνική στρατηγική στον τομέα διαχείρισης υδάτων και αποχέτευσης σε αγροτικές περιοχές, η οποία εμπίπτει στο πλαίσιο ευρύτερου προγράμματος παροχής τεχνικής βοήθειας και χρηματοδότησης από την Ε.Ε. προς την Αίγυπτο για την μεταρρύθμιση του τομέα διαχείρισης υδάτων (Water Sector Reform Program). Η Holding Company for Water and Wastewater έχει εξαγγείλει ότι έως το 2020, άνω των \$2 δισ. θα επενδυθούν σε έργα παροχής πόσιμου νερού και άνω των \$3,5 δισ. στην διαχείριση αποβλήτων. Σημειώνεται ότι στον τομέα διαχείρισης υδάτων στην Αίγυπτο δραστηριοποιείται ο FAO, συγκεκριμένα δια της παροχής τεχνογνωσίας στην υλοποίηση του προγράμματος ανάκτησης εκτάσεων 1,5 εκατ. feddans αγροτικής γης.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση ενδιαφέρεται για απόκτηση τεχνογνωσίας σε τομείς όπως αφαλάτωση, αντίστροφη όσμωση, σχεδιασμός και κατασκευή νέων εγκαταστάσεων επεξεργασίας νερού στις αγροτικές περιοχές. Ανάγκες για υπηρεσίες και προϊόντα: Υγειονομικά έργα διαχείρισης αποβλήτων, προγράμματα κομποστοποίησης, έργα επεξεργασίας νερού και ιλύος (φίλτρα και υπηρεσίες), αντίστροφη όσμωση, εξοπλισμός αφαλάτωσης νερού, εξοπλισμός διαχείρισης στερών αποβλήτων, εξοπλισμός «έξυπνων» μετρητών πόσιμου νερού και εγκατάστασή του στα σημεία τελικής κατανάλωσης.

7.5 Τηλεπικοινωνίες και Τεχνολογίες Πληροφορικής (ΤΠΕ)

7.5.1 Τηλεπικοινωνίες

Ο τηλεπικοινωνιακός κλάδος της Αιγύπτου, με άνω των 95 εκατ. συνδρομητές κινητής τηλεφωνίας και 3 μεγάλους παρόχους υπηρεσιών, την Vodafone Egypt, Orange Egypt και Etisalat Misr, παρ’ ότι σχετικά κορεσμένος, παρουσιάζει αξιόλογες προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης, καθώς πραγματοποιούνται σημαντικότερες επενδύσεις σε επεκτάσεις δικτύων, νέες τεχνολογίες και βελτίωση / αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών. Από τα μέσα του 2016, το αρμόδιο Υπουργείο Επικοινωνιών & Τεχνολογίας Πληροφορικής έχει εκκινήσει την υλοποίηση στρατηγικού προγράμματος αναβάθμισης και επέκτασης των τηλεπικοινωνιακών υποδομών, αλλά και εκσυγχρονισμού του θεσμικού πλαισίου για τις τηλεπικοινωνίες. Το εν λόγω πρόγραμμα, με τίτλο “Egypt’s ICT 2030 Strategy” εντάσσεται στο πλαίσιο του ανακοινωθέντος από τον Πρόεδρο Al Sisi στις αρχές του ιδίου έτους μεγάλου αναπτυξιακού προγράμματος “Egypt’s Vision 2030”.

Στα τέλη Απριλίου 2017, ο αριθμός συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας στην Αίγυπτο ανήλθε σε 99,1 εκατ., έναντι 95,2 εκατ. τον Απρίλιο 2016 (αύξηση 4,1%). Ηγέτιδα της

αγοράς, με βάση στοιχεία Ιουλίου 2016, είναι η Vodafone Egypt (39,8 εκατ. συνδρομητές, μερίδιο 41,1%), ακολουθούμενη από την Orange Egypt (33,6 εκατ. και μερίδιο 34,6%) και την Etisalat Misr (22,7 εκατ., μερίδιο 23,6%). Στα τέλη Σεπτεμβρίου 2016, το ποσοστό διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας στον αιγυπτιακό πληθυσμό ανερχόταν σε 108,5%, ενώ το 27,2% των συνδρομητών κινητής ήταν εγγεγραμμένοι και σε διαδικτυακές υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας. Τον Απρίλιο 2017, ο αριθμός συνδρομητών διαδικτυακών υπηρεσιών ανήλθε σε 41,1 εκατ.

Επισημαίνουμε ότι η ιδιοκτησία όλων των σταθερών τηλεπικοινωνιακών υποδομών στην Αίγυπτο ανήκει στον μεγάλο κρατικό πάροχο Telecom Egypt (TE). Ο κρατικός πάροχος εκμισθώνει φάσμα συχνοτήτων και χρόνο τηλεπικοινωνιακής σύνδεσης στους 3 παρόχους κινητής τηλεφωνίας, αντλώντας μεγάλο μέρος των εσόδων του από την εν λόγω δραστηριότητα. Στα τέλη Απριλίου 2017 η Αίγυπτος αριθμούσε 6,5 εκατ. συνδρομητές σταθερής τηλεφωνίας (αύξηση 7,5% έναντι του 2016). Σημειώνεται ότι τον Οκτώβριο 2016, η NTRA εξέδωσε άδειες παροχής υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας και στους 3 παρόχους κινητής. Η Telecom Egypt ασκεί μονοπώλιο στην παροχή υπηρεσιών διαδικτύου, εκμισθώνοντας χωρητικότητα σε μικρότερους ιδιωτικούς παρόχους, οι οποίοι ανέρχονται σε άνω των 200.

Στα μέσα Οκτωβρίου 2016, η κρατική ρυθμιστική τηλεπικοινωνιακή αρχή (NTRA) χορήγησε στους 3 παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας της Αιγύπτου άδειες παροχής υπηρεσιών 4G. Η πρώτη άδεια δόθηκε στον δεύτερο μεγαλύτερο πάροχο, Orange Egypt, έναντι τιμήματος \$484 εκατ., με προσφερόμενο φάσμα συχνοτήτων, στα 10MHz. Ακολούθησε η χορήγηση αδειών υπηρεσιών 4G στις Vodafone Egypt και Etisalat Misr, έναντι τιμημάτων ύψους \$335 εκατ. και \$535,5 εκατ. αντίστοιχα, με φάσματα συχνοτήτων στα 5 MHz και στα 10 MHz αντίστοιχα. Νωρίτερα, την πρώτη άδεια υπηρεσιών 4G, 15ετούς διάρκειας έναντι τιμήματος \$797 εκατ., με φάσμα συχνοτήτων στα 15MHz είχε λάβει η κρατική Telecom Egypt, που τηρεί μονοπώλιο στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας και είναι μέτοχος κατά 45% στο κεφάλαιο της Vodafone Egypt. Σημειώτεον ότι τον Σεπτέμβριο 2017 ο μεγάλος κρατικός τηλεπικοινωνιακός πάροχος Telecom Egypt (TE) ανακοίνωσε την ενεργοποίηση του τέταρτου παρόχου υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας στην Αίγυπτο και πιο συγκεκριμένα της θυγατρικής του, με την επωνυμία WE.

7.5.2 Τεχνολογίες πληροφορικής

Κατά την περίοδο 2014-2016, ο αιγυπτιακός κλάδος ICT μεγεθύνθηκε με ρυθμό 8,1%, συνεισφέροντας το έτος 2015/16 κατά 3,4% στην διαμόρφωση του ΑΕΠ. Μεγάλο μέρος της μεγέθυνσης των κλάδων τηλεπικοινωνιών & τεχνολογίας πληροφορικής (ICT) τα τελευταία χρόνια μπορεί να αποδοθεί στην υλοποίηση προγραμμάτων με την πρωτοβουλία κυρίως του δημόσιου τομέα, και πιο συγκεκριμένα του αρμόδιου Υπουργείου, της Information Technology Industry Development Agency (ITIDA) και του κρατικού παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου (TE Data). Η στρατηγική ανάπτυξης των εν λόγω κλάδων έγκειται στην δημιουργία νέων υποδομών και τεχνολογικών πάρκων, με σκοπό την περαιτέρω εδραίωση της χώρας ως τηλεπικοινωνιακού «κόμβου» στην περιοχή Μ. Ανατολής και Β. Αφρικής. Οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές της Αιγύπτου,

συμπεριλαμβανομένων οπτικών ινών, ασύρματων δικτύων κλπ., δεν είναι επαρκώς αναπτυγμένες, τόσο από πλευράς γεωγραφικής κάλυψης όσο και από πλευράς ποιότητας και λειτουργικότητας. Οι εγχώριοι κατασκευαστές προϊόντων ή πάροχοι υπηρεσιών ICT αντιμετωπίζουν σειρά δυσκολιών που ποικίλλουν και σχετίζονται με πλειάδα παραγόντων, από την εισαγωγή τεχνολογικού εξοπλισμού από το εξωτερικό, έως το ανεπαρκές θεσμικό πλαίσιο για την πνευματική ιδιοκτησία, αλλά και την χρηματοδότηση.

Από πλευράς κρατικών φορέων, το Υπουργείο Επικοινωνιών & Τεχνολογίας Πληροφορικής (MCIT) διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου, καθώς και στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των τεχνολογικών δυνατοτήτων της χώρας και των σχετικών υποδομών. Η πλειονότητα των αναπτυξιακών προγραμμάτων του Υπουργείου εκτελείται από την ITIDA, η οποία ιδρύθηκε το 2004 και εμπλέκεται σε σειρά εξελισσόμενων προγραμμάτων που εστιάζουν σε 5 υποτομείς: (α) μηχανοργάνωση και ψηφιοποίηση μέσα στις επιχειρήσεις, (β) παροχή τεχνικής και χρηματοδοτικής στήριξης σε καινοτόμα προϊόντα και επιχειρηματικά σχέδια στον κλάδο τηλεπικοινωνιών & τεχνολογίας πληροφορικής, (γ) παροχή τεχνικής εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού, (δ) υλοποίηση δράσεων προσέλκυσης επενδυτών στον αιγυπτιακό κλάδο ICT, και (ε) διασφάλιση ότι ο αιγυπτιακός κλάδος ακολουθεί και συμμορφώνεται με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.

Η Αίγυπτος διαθέτει σήμερα 2 τεχνολογικά πάρκα, στην περιοχή του Καΐρου, συγκεκριμένα το Smart Village στην περιοχή 6th of October City και το Maadi Technology Park στα νότια της πρωτεύουσας. Τον Σεπτέμβριο 2014 το Υπουργείο Τηλεπικοινωνιών είχε ανακοινώσει την κατασκευή 5 νέων τεχνολογικών πάρκων συνολικού κόστους EGP20 δισ. (\$1,1 δισ.). Επίσης, κεντρική πολιτική της αιγυπτιακής κυβέρνησης αποτελεί η δημιουργία τεχνολογικών πάρκων με ειδίκευση στον κλάδο ICT εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας (Borg El Arab, Sadat City, 10th of Ramadan City, Beni Suef, Assiut και Aswan). Παράλληλα με την προσπάθεια δημιουργίας νέων τεχνολογικών πάρκων, ο αιγυπτιακός δημόσιος αλλά και ο ιδιωτικός τομέας επιχειρούν να αναπτύξουν στην χώρα ευνοϊκό περιβάλλον για την δημιουργία νεοφυών καινοτόμων επιχειρήσεων (start-ups). Τέτοιες προσπάθειες βρίσκονται σε εξέλιξη σήμερα, με πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα το αποκαλούμενο “GrEEK Campus” στο κέντρο του Καΐρου, το οποίο από το 2013 έχει εκμισθωθεί στο τεχνολογικό πάρκο Tahrir Alley Technology Park, που έχει διαμορφώσει εκεί χώρους γραφείων και σχετικών υποδομών, και προσελκύσει αρκετές αιγυπτιακές start-ups, ορισμένες εκ των οποίων δραστηριοποιούνται στον κλάδο τεχνολογίας πληροφορικής. Σημειώνεται τέλος ότι η Αίγυπτος είναι αρκετά δημοφιλής σε διεθνές επίπεδο ως προορισμός outsourcing λειτουργιών ICT ξένων επιχειρηματικών ομίλων.

8. ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση προωθεί επενδύσεις με στόχο την ενίσχυση της τοπικής ζήτησης και την αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης της οικονομίας μέσω υλοποίησης

μεγαλόπνοων έργων τα οποία συνιστούν ακρογωνιαίο λίθο στην αναπτυξιακή στρατηγική της.

Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον Αναπτυξιακό Διάδρομο Διώρυγας Σουέζ, την Νέα Πρωτεύουσα, το Κέντρο Υλικοτεχνικής Υποστήριξης (logistics) στην Δαμιέττη, το «Χρυσό Τρίγωνο» στην άνω Αίγυπτο καθώς και σειρά έργων ηλεκτροπαραγωγής, κατασκευής οδικών αξόνων και ανάκτησης γεωργικής γης ενός και μισού εκατομμυρίου Feddans. Κατωτέρω αναφερόμαστε στα κυριότερα εξ αυτών:

- 1. Νέα Διώρυγα Σουέζ – Αναπτυξιακός Διάδρομος – Οικονομική Ζώνη Διώρυγας Σουέζ (βλ. ανωτέρω υπό «Διώρυγα Σουέζ»)**
- 2. Νέα Διοικητική Πρωτεύουσα:** Η αιγυπτιακή κυβέρνηση αποφάσισε στις αρχές του 2015 την κατασκευή νέας διοικητικής πρωτεύουσας σε απόσταση 60 χλμ. ανατολικά του Καΐρου, με σκοπό την μεταφορά εκεί υπουργείων και διοικητικών υπηρεσιών και την αποσυμφόρηση της σημερινής πρωτεύουσας. Το επενδυτικό κόστος κατασκευής της νέας πρωτεύουσας εκτιμάται σε \$45 δισ. και ο χρονικός ορίζοντας ολοκλήρωσής του είναι τα 12 έτη. Το μέγεθός της υπολογίζεται σε περίπου 700 τετρ. χλμ. και στον σχεδιασμό περιλαμβάνεται νέο μεγάλο διεθνές και σύγχρονων προδιαγραφών αεροδρόμιο πλησίον της πόλης. Η Νέα Διοικητική Πρωτεύουσα αναμένεται να στεγάσει 5 εκατ. ανθρώπους, ενώ θα διαθέτει περίπου 10.000 χλμ. λεωφόρων και οδών, 40.000 ξενοδοχειακά δωμάτια, καθώς και σύγχρονα εμπορικά κέντρα, ενώ επίσης θα περιλαμβάνει διοικητικά κτίρια υπουργείων και άλλων δημόσιων φορέων. Η κατασκευή της νέας πόλης και των οδικών υποδομών της ξεκίνησε τον Απρίλιο 2016, δια της συνεργασίας αιγυπτιακών και κινεζικών ομίλων (Arab Contractors, Orascom, Concord, Holding Company for Construction & Development, Petroleum Projects & Technical Consultations Company και του κινεζικού κρατικού ομίλου Construction Engineering Corporation, ενώ αργότερα, τον Οκτώβριο 2016, προστέθηκε στο σχήμα και η επίσης κινεζική China Fortune Land Development Company, υπογράφοντας προκαταρκτική συμφωνία για πραγματοποίηση επενδύσεων σε κατασκευή και διαχείριση σειράς έργων, συνολικού ύψους \$20 δισ. Στα τέλη του 2016 και τις αρχές του 2017 το κινεζικό επενδυτικό ενδιαφέρον αποσύρθηκε, ως αποτέλεσμα διαφωνιών με την αιγυπτιακή κυβέρνηση, μετατοπίζοντας το επενδυτικό και κατασκευαστικό βάρος υλοποίησης των έργων σχεδόν εξ ολοκλήρου σε αιγυπτιακούς ομίλους. Αργότερα ωστόσο στην διάρκεια του 2017 έγιναν προσπάθειες από πλευράς αιγυπτιακής κυβέρνησης και ελπίζεται ότι ως το τέλος του έτους αυτοί θα έχουν επανέλθει. Το έργο αυτό παρουσιάζει αξιόλογες ευκαιρίες για Αιγύπτιους και ξένους κατασκευαστές, αλλά και παρόχους συμπληρωματικών, βοηθητικών υπηρεσιών, οι οποίοι θα κληθούν να αναλάβουν υπεργολαβικά μικρότερα έργα, μέσω δημόσιων διαγωνιστικών διαδικασιών.
- 3. Κέντρο Επιμελητείας Δαμιέττης:** Το έργο αφορά την κατασκευή διεθνούς κέντρου επιμελητείας για αποθήκευση και διαχείριση σιτηρών και προϊόντων διατροφής και περιλαμβάνει κατασκευή σιλό χωρητικότητας 7,5 εκ. τόνων,

κατασκευή 2 προβλητών, δημιουργία 5 βιομηχανικών ζωνών για σιτηρά και τρόφιμα σε έκταση 1,7 εκ. τ.μ.

4. **Χρυσό Τρίγωνο:** Το εν λόγω μεγάλο επενδυτικό πρόγραμμα στοχεύει στην δημιουργία μίας νέας, μεγάλης βιομηχανικής πρωτεύουσας στην Άνω Αίγυπτο, δια της κατασκευής επιμέρους βιομηχανικών, αγροτικών, οικονομικών, εμπορικών και τουριστικών κέντρων, καθώς και κέντρων υπηρεσιών. Το πρόγραμμα οροθετείται στην Άνω Αίγυπτο και θα καλύπτει μία συνολική έκταση 840 χιλ. στρεμμάτων που θα απλώνεται από την επαρχία της Qena στα δυτικά, έως την επαρχία της Ερυθράς Θάλασσας στα ανατολικά, και από την πόλη της Safaga στα βόρεια, έως την πόλη Al-Quseir στα νότια. Το μεγαλόπνοο επενδυτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει υποπρογράμματα κατασκευής εξορυκτικών, αγροτικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, καθώς και μεγάλου διαμετακομιστικού κέντρου logistics και οικονομικών υπηρεσιών για τον κλάδο των εξορύξεων στην Safaga.
5. **Εθνικό Σχέδιο για την ανάπτυξη της Χερσονήσου Σινά:** Η αιγυπτιακή κυβέρνηση υλοποιεί, με την ενίσχυση της Σ. Αραβίας, αναπτυξιακά έργα και έργα δημιουργίας υποδομών στην Χερσόνησο Σινά. Η Αίγυπτος σκοπεύει να κατασκευάσει δίκτυο δρόμων και γεφυρών, συνολικού μήκους 1.500 χλμ., να δημιουργήσει μεγάλους οδικούς άξονες, καθώς και καταυλισμούς Βεδουίνων. Ο προϋπολογισμός του αναπτυξιακού σχεδίου του Σινά εκτιμάται σε EGP150 δισ., μέρος του οποίου (πλησίον του 10%) αναμένεται να χρηματοδοτηθεί από την Σ. Αραβία. Το Αναπτυξιακό Ταμείο της Σ. Αραβίας (SFD) έχει ήδη εκταμιεύσει τις 2 πρώτες δόσεις δανειακής διευκόλυνσης που προορίζεται για την χρηματοδότηση του σχεδίου, το σύνολο δε των σαουδαραβικών χρηματοδοτικών πόρων που θα διατεθούν για το έργο είναι ανέρχεται σε \$1,5 δισ. και συμφωνήθηκε μεταξύ των κυβερνήσεων των 2 χωρών το 2016.
6. **Εθνικό πρόγραμμα οδοποιΐας:** Το εθνικό πρόγραμμα οδοποιΐας δρομολογήθηκε τον Αύγουστο 2014 και περιλαμβάνει την κατασκευή ευρέως δικτύου νέων δρόμων και αυτοκινητοδρόμων, καθώς και την συντήρηση υφιστάμενων οδών, με συνολικό εκτιμώμενο κόστος EGP36 δισ. Το πρόγραμμα κατασκευής νέων δρόμων θα υλοποιηθεί σε δύο φάσεις και θα καλύπτει συνολικό μήκος 4.400 χλμ.
7. **Εθνικό σχέδιο για την ανάπτυξη της Άνω Αιγύπτου:** Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει δεσμευθεί να υλοποιήσει πληθώρα αναπτυξιακών έργων στην περιοχή, με σκοπό την ανάπτυξη του υποβαθμισμένου οικονομικά νοτίου τμήματος της χώρας. Κατά το οικονομικό έτος 2015/2016 η κυβέρνηση είχε διαθέσει κονδύλια ύψους πλησίον των EGP20 δισ. σε αναπτυξιακά έργα στην Άνω Αίγυπτο. Τον Μάρτιο 2017 κηρύχθηκε επίσημα η έναρξη του αναπτυξιακού προγράμματος της Άνω Αιγύπτου, το οποίο χρηματοδοτείται με κονδύλια της Παγκόσμιας Τράπεζας, ύψους \$500 εκατ. Η χρηματοδοτική συμφωνία είχε υπογραφεί στις αρχές παρελθόντος Οκτωβρίου και εμπίπτει στο πλαίσιο της Εταιρικής Σχέσης της Παγκόσμιας Τράπεζας με την Αίγυπτο για την περίοδο 2015-2019.
8. **Δημιουργία νέων πόλεων:** Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει ανακοινώσει και ξεκινάει την υλοποίηση μακρόπνοου προγράμματος δημιουργίας νέων

πόλεων, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες που δημιουργεί ο ραγδαία αυξανόμενος πληθυσμός της χώρας, και να αποσυμφορηθούν οι πλέον πυκνοκατοικημένες σήμερα οικιστικές ζώνες. Η κυβέρνηση – πέραν της Νέας Διοικητικής Πρωτεύουσας- προγραμματίζει την κατασκευή νέων πόλεων στο Ανατολικό Port Said, στην Ισμαηλία, στο Ελ Αλαμίν και στην Al-Galala.

9. Το πρόγραμμα επέκτασης του εθνικού ηλεκτρικού δικτύου: Το πρόγραμμα του εθνικού ηλεκτρικού δικτύου στοχεύει στον διπλασιασμό της ηλεκτροπαραγωγικής δυναμικότητας της Αιγύπτου, στα 26.000 MW. Περιλαμβάνει την κατασκευή 20 νέων ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων με συνολικό επενδυτικό κόστος EGP400 δισ. Ο γερμανικός όμιλος Siemens κατασκευάζει όπως έχουμε προαναφέρει 3 σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στις περιοχές Beni Suef, Burullus και Νέας Διοικητικής Πρωτεύουσας, συνολικής δυναμικότητας 14,4 GW. Η σύμβαση του αιγυπτιακού κράτους με την Siemens προβλέπει επίσης την κατασκευή 12 αιολικών πάρκων συνολικής δυναμικότητας 2 GW. Η σύμβαση με την Siemens εκτιμάται ότι θα αυξήσει την ηλεκτροπαραγωγική δυναμικότητα της Αιγύπτου κατά 50%.

10. Το επενδυτικό σχέδιο του οροπεδίου Al-Galala: Το μεγάλο επενδυτικό σχέδιο του οροπεδίου της Al-Galala απαρτίζεται από 3 μέρη: τον κεντρικό οδικό άξονα, τη νέα πόλη, καθώς επίσης και ένα πλήρες τουριστικό συγκρότημα (resort) στην περιοχή Ras Abu Al-Darag.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Η σταδιακή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί τα προσεχή χρόνια, επί τη βάση του υλοποιούμενου επίτονου προγράμματος οικονομικών μεταρρυθμίσεων, αλλά και των κυβερνητικών δεσμεύσεων για προώθηση των επενδύσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με κινητήριο μοχλό τα νέα μεγάλα αναπτυξιακά έργα. Το σοβαρό πρόβλημα που ταλάνισε την αιγυπτιακή οικονομία το 2016, ήτοι η έλλειψη ξένου συναλλάγματος που αποτέλεσε εμπόδιο όχι μόνο για τις εισαγωγές, αλλά και για την εμπέδωση κλίματος αισιοδοξίας εκ μέρους των ξένων επενδυτών, φαίνεται ότι έχει αποκατασταθεί μετά την απελευθέρωση του καθεστώτος ισοτιμιών της αιγυπτιακής λίρας το Νοέμβριο 2016. Η απελευθέρωση και συνακόλουθη υποτίμηση του νομίσματος έχουν ωστόσο επιφέρει ένα καινούριο, αρκετά οξύ και πιεστικό πρόβλημα, αυτό του εξαιρετικά υψηλού πληθωρισμού.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση προβλέπει ότι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ θα φθάσει το 4,1% το παρελθόν οικονομικό έτος (2016/17), θα επιταχυνθεί το 2017/2018 σε 4,6%-5%, με προοπτική να διαμορφωθεί σε 6% το 2019/20.

Στην πρόσφατη έκθεσή του στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης του προγράμματος 3ετούς χρηματοδοτικής διευκόλυνσης προς την Αίγυπτο, το ΔΝΤ επισήμανε την ικανοποιητική εκκίνηση και μέχρι στιγμής πρόοδο των οικονομικών μεταρρυθμίσεων,

επέστησε δε την προσοχή στην ανάγκη συνέχισης του προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης με στόχο την σταδιακή απομείωση του δημοσίου χρέους, καθώς και στην ανάγκη τιθάσευσης του πληθωρισμού με εργαλεία νομισματικής πολιτικής. Το ΔΝΤ επισήμανε επίσης την εύθραυστη προς το παρόν μακροοικονομική σταθερότητα της χώρας. Οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ ανέφεραν αναθεωρημένους ρυθμούς ανάπτυξης 3,5% και 4,5% κατά τα οικονομικά έτη 2016/2017 και 2017/18 αντιστοίχως, έναντι 4,3% το 2015/2016, καθώς επίσης άνοδο του ετήσιου πληθωρισμού στο 23,9% το έτος 2016/2017 (έναντι 10,2% το 2015/16) και στη συνέχεια ελαφρά αποκλιμάκωσή του κατά το έτος 2017/18 στα επίπεδα του 22,1%. Το ΔΝΤ εκτιμά το δημοσιονομικό έλλειμμα του έτους 2016/17 σε 10,5% του ΑΕΠ, ενώ εκείνο του 2017/18 σε 8,5% του ΑΕΠ, το ακαθάριστο δημόσιο χρέος σε 98,4% του ΑΕΠ το 2016/17 και σε 87,7% του ΑΕΠ το 2017/18, και τον δείκτη ανεργίας σε 12,6% το 2016/17 και σε 11,8% το 2017/18.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΧΩΡΑΣ

1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Γενικά

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΕΛΣΤΑΤ):

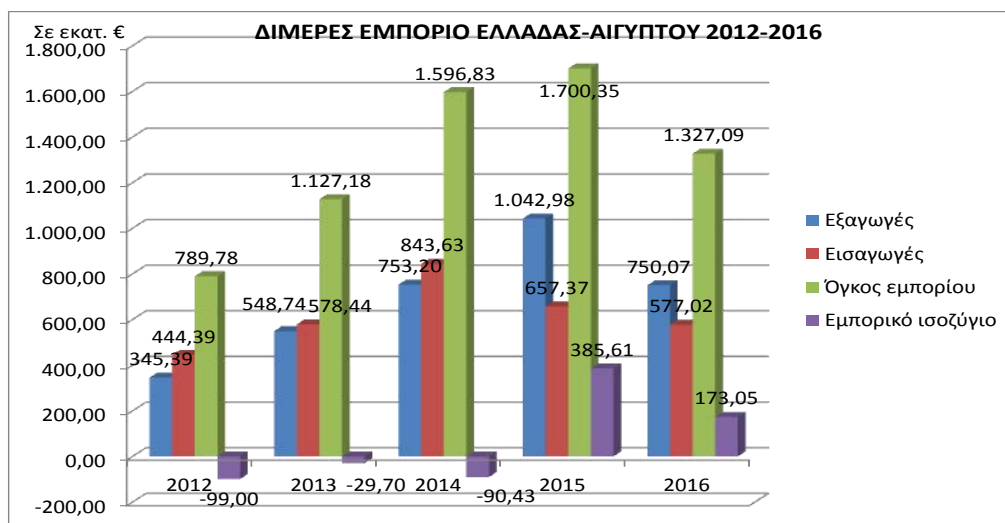
Σύμφωνα με τα ελληνικά προσωρινά στατιστικά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., **οι ελληνικές εξαγωγές προς Αίγυπτο** μειώθηκαν σε αξίες το 2016 κατά 28,1% σε σύγκριση με το 2015, ανερχόμενες σε 750,07 εκατ. €, ενώ **οι ελληνικές εισαγωγές από την Αίγυπτο** ανήλθαν σε 577,02 εκατ. €, μειωμένες κατά 12,2% έναντι του 2015. Σύμφωνα με τα ελληνικά προσωρινά στατιστικά στοιχεία, η Αίγυπτος κατατάσσεται κατά το 2016 10^η μεταξύ των αποδεκτών εξαγωγών ελληνικών προϊόντων, απορροφώντας ποσοστό 2,95% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, ενώ από την άλλη πλευρά κατατάσσεται 20^η μεταξύ των προμηθευτριών χωρών της Ελλάδας με μερίδιο 1,31% επί των συνολικών ελληνικών εισαγωγών.

Το διμερές εμπορικό πλεόνασμα υπέρ της Ελλάδας το 2016 έφτασε τα €173,05 εκατ., μειωμένο κατά 55,1% έναντι του 2015 (είχε ανέλθει σε €385,61 εκατ.). Κατά το 2016, **ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών** εμφανίστηκε επίσης μειωμένος κατά 22% (στα €1,327 δισ., έναντι €1,7 δισ. το 2015).

ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΑΙΓΥΠΤΟΥ 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016	2015/16
Εξαγωγές	345.386.332	548.740.889	753.198.240	1.042.983.583	750.070.006	-28,1%
Εισαγωγές	444.391.206	578.443.555	843.633.466	657.369.312	577.017.152	-12,2%
Όγκος εμπορίου	789.777.538	1.127.184.444	1.596.831.706	1.700.352.895	1.327.087.158	-22,0%
Εμπορικό ισοζύγιο	-99.004.874	-29.702.666	-90.435.226	385.614.271	173.052.854	-55,1%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Από πλευράς αξιών **ελληνικών εξαγωγών προς την Αίγυπτο**, ως κυριότερες 10 κατηγορίες ανά τετραψήφιο δασμολογικό κωδικό το 2016 εμφανίζονται οι ακόλουθες:

1. Λάδια από πετρέλαιο (2710): €492,02 εκατ. (-34,7%)
2. Βαμβάκι μη λαναρισμένο / χτενισμένο (5201): €55,42 εκατ. (+6,5%)
3. Κοκ & άσφαλτος από πετρέλαιο (2713): €51,86 εκατ. (-40,4%)
4. Αέρια πετρελαίου & άλλοι αέριοι υδρογ/θρακες (2711): €34,83 εκατ. (+484,1%)
5. Αχλάδια, μήλα, κυδώνια, νωπά (0808): €17,40 εκατ. (-22,2%)
6. Τσιγάρα & πούρα (2402): €11,07 εκατ. (-8,4%)
7. Αλεύρια σιταριού ή σμιγαδιού (1101): €5,89 εκατ. (-12%)
8. Χαρτί & χαρτόνια επιχρισμένα με καολίνη (4810): €5,72 εκατ. (-17,2%)
9. Παρασκευάσματα φρούτων (2008): €3,88 εκατ. (+7,7%)
10. Καπνά ακατέργαστα (2401): €3,38 εκατ. (+34,8%)

Με κριτήριο την **αξία** στις κυριότερες κατηγορίες εξαγόμενων προϊόντων και με βάση την ταξινόμηση τετραψήφιων κωδικών δασμολογίου, **μειώσεις** εμφάνισαν οι εξαγωγές μας σε πετρελαιοειδή (λάδια από πετρέλαιο-2710 μείωση 34,7%, κοκ από πετρέλαιο-2713 μείωση 40,4%) εξαιτίας χαμηλότερων τιμών, σε μήλα / αχλάδια / κυδώνια (0808-μείωση 22,2%) επίσης εξαιτίας χαμηλότερων τιμών, σε τσιγάρα και πούρα (2402-μείωση 8,4%), σε αλεύρα σιταριού (1101-μείωση 12%), καθώς και σε χαρτί / χαρτόνια επιχρισμένα με καολίνη (4810-μείωση 17,2%). Αντιθέτως, αξιόλογες **αυξήσεις** σημείωσαν οι εξαγωγές μας βαμβακιού μη λαναρισμένου / χτενισμένου (5201-αύξηση 6,5%), αερίων πετρελαίου (2711-αύξηση 484,1%), παρασκευασμάτων φρούτων (2008-αύξηση 7,7%), καθώς και ακατέργαστου καπνού (2401-αύξηση 34,8%).

Από πλευράς **ποσοτήτων** στις κύριες κατηγορίες ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων, **αυξήσεις** σημειώθηκαν στα αέρια πετρελαίου (2711, επταπλασιασμός), στο βαμβάκι μη λαναρισμένο / χτενισμένο (5201, +2,3%), στα παρασκευάσματα φρούτων (2008, +7%),

στον ακατέργαστο καπνό (2401-αύξηση 23,4%), στα πλατέα προϊόντα έλασης σιδήρου-χάλυβα (7210-αύξηση 25,4%) και στα πλαστικά είδη συσκευασίας (3923, +17,1%). **Μειώσεις** καταγράφηκαν από την άλλη, στις ποσότητες εξαγωγών μας λαδιών από πετρέλαιο (2710, -10,3%), κοκ από πετρέλαιο (2713, -18,6%), μήλων / αχλαδιών / κυδωνιών (0808, -8,7%), τσιγάρων & πούρων (2402, -13,7%), αλεύρων σιταριού (1101, -10,8%), χαρτιού / χαρτονιών επιχρισμένων με καολίνη (4810, -4,5%).

Τα ελληνικά στοιχεία καταγράφουν **αξιόλογες αυξήσεις το 2016**, πέραν των προαναφερόμενων κατηγοριών προϊόντων, στις αξίες των ελληνικών εξαγωγών συνθετικών οργανικών χρωστικών υλών (3204, +3,3% στα €3,27 εκατ.), πλατέων προϊόντων έλασης από σίδηρο & χάλυβα (7210, +8,3% στα €2,61 εκατ.), πλαστικών ειδών συσκευασίας (3923, +15,6% στα €2,45 εκατ.), σκουριών υψικαμίνων (2618, +2.527% στα €2,25 εκατ.), σογιέλαιου (1507, νέα είσοδος, στα €2,18 εκατ.), κολοφώνιων & ρητινικών οξέων (3806, +101,5% στα €2,06 εκατ.). Από την άλλη, αξιόλογες μειώσεις κατέγραψαν το 2016 οι ελληνικές εξαγωγές μερών για κινητήρες εσωτερικής καύσης (8409, -25,1% στα €2,35 εκατ.), βερίκοκων, κερασιών και ροδάκινων (0809, -43,5% στα €2,11 εκατ.), βιβλίων & εντύπων (4901, -17,2% στα €1,87 εκατ.), πλαστικών πλατικών & ειδών νοικοκυριού (3924, -81,2% στα 1,78 εκατ.).

Από πλευράς **ελληνικών εισαγωγών από την Αίγυπτο**, ως κυριότερες 10 κατηγορίες ανά τετραψήφιο δασμολογικό κωδικό το 2016 εμφανίζονται οι ακόλουθες:

1. Ακατέργαστα λάδια πετρελαίου (2709): €411,82 εκατ. (-18,8%)
2. Αζωτούχα ορυκτά ή χημικά λιπάσματα (3102): €39,58 εκατ. (+25%)
3. Λάδια από πετρέλαιο (2710): €30,93 εκατ. (+154,5%)
4. Πατάτες, νωπές ή κατεψυγμένες (0701): €14,5 εκατ. (-16,9%)
5. Άκυκλες αλκοόλες και παράγωγά τους (2905): €14,43 εκατ. (+198,9%)
6. Πολυμερή αιθυλενίου σε αρχικές μορφές (3901): €4,88 εκατ. (-1,4%)
7. Αέρια πετρελαίου & άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες (2711): €4,38 εκατ. (-55,2%)
8. Άμμος φυσική κάθε είδους (2505): €3,18 εκατ. (+5%)
9. Λαχανικά κατεψυγμένα (0710): €3,09 εκατ. (-2,4%)
10. Πανικά κρεβατιού, τραπεζιού, καθαριότητας (6302): €3,08 εκατ. (+24,6%)

B. ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (CAPMAS):

Σύμφωνα με τα αιγυπτιακά προσωρινά στατιστικά στοιχεία (CAPMAS) τα οποία επεξεργάστηκε το Γραφείο μας, η αξία των ελληνικών εξαγωγών προς Αίγυπτο κατά το 2016 εμφανίζεται μειωμένη κατά 27,6% έναντι του 2015, και ανέρχεται σε \$673,64 εκατ. (έναντι \$929,91 εκατ. το 2015). Με βάση τα εν λόγω στοιχεία, ως κορυφαίες κατηγορίες ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων –σε ταξινόμηση διψήφιων κωδικών δασμολογίου- καταγράφονται οι ακόλουθες:

1. Ορυκτά καύσιμα (κεφάλαιο 27): €387,64 εκατ. (-27,6%)
2. Φρούτα & καρποί βρώσιμοι (κεφάλαιο 08): €79,66 εκατ. (-20,2%)
3. Βαμβάκι (κεφάλαιο 52): €69,67 εκατ. (+16,3%)
4. Καπνός & προϊόντα καπνού (κεφάλαιο 24): €52,30 εκατ. (+122,4%)
5. Λέβητες, μηχανές, συσκευές & μέρη (κεφάλαιο 84): €13,35 εκατ. (-24,0%)
6. Χαρτί & χαρτόνια, προϊόντα χαρτοπολτού (κεφάλαιο 48): €8,56 εκατ. (-9,3%)
7. Οχήματα, μεταφ. εξοπλισμός & εξαρτήματα (κεφάλαιο 87): €7,43 εκατ. (-41,9%)
8. Πλαστικές ύλες & προϊόντα (κεφάλαιο 39): €5,31 εκατ. (-62,4%)
9. Παρασκευάσματα φρούτων & λαχανικών (κεφάλαιο 20): €5,30 εκατ. (-2,6%)
10. Παρασκευάσματα δημητριακών (κεφάλαιο 19): €5,12 εκατ. (-19,6%)

Με βάση τα στοιχεία της αιγυπτιακής υπηρεσίας, επισημαίνουμε τις **μειώσεις το 2016 στις αξίες εξαγωγών μας ορυκτών καυσίμων** (κεφάλαιο 27, -37,6%), **φρούτων** (κεφάλαιο 08, -20,2%), **μηχανολογικού εξοπλισμού** (κεφάλαιο 84, -24%), **προϊόντων χαρτιού** (κεφάλαιο 48, -9,3%), **μεταφορικού εξοπλισμού & εξαρτημάτων** (κεφάλαιο 87, -41,9%), **πλαστικών υλών & προϊόντων** (κεφάλαιο 39, -62,4%), **παρασκευασμάτων λαχανικών & φρούτων** (κεφάλαιο 20, -2,6%), **παρασκευασμάτων δημητριακών** (κεφάλαιο 19, -19,6%), **ορυκτών & τσιμέντων** (κεφάλαιο 25, -83,1%), **προϊόντων εκδοτικών οίκων** (κεφάλαιο 49, -21,7%) και **ζωοτροφών** (κεφάλαιο 23, -57,4%). Από την άλλη πλευρά, διαπιστώνουμε **το 2016 αυξήσεις στις αξίες των ελληνικών εξαγωγών προς Αίγυπτο** στις κατηγορίες **βάμβακος** (κεφάλαιο 52, +16,3%), **καπνών** (κεφάλαιο 24, +122,4%), **διαφόρων χημικών προϊόντων** (κεφάλαιο 38, +12,8%), **βαφών και δεψικών εκχυλισμάτων** (κεφάλαιο 32, +8,1%), **σιδήρου & χάλυβα** (κεφάλαιο 72, +4,6%), **προϊόντων αλουμινίου** (κεφάλαιο 76, +43,5%), **ηλεκτρολογικού εξοπλισμού & μερών** (κεφάλαιο 85, +26,5%) και **φυτικών & ζωικών λιπών και ελαίων** (κεφάλαιο 15, +182,7%).

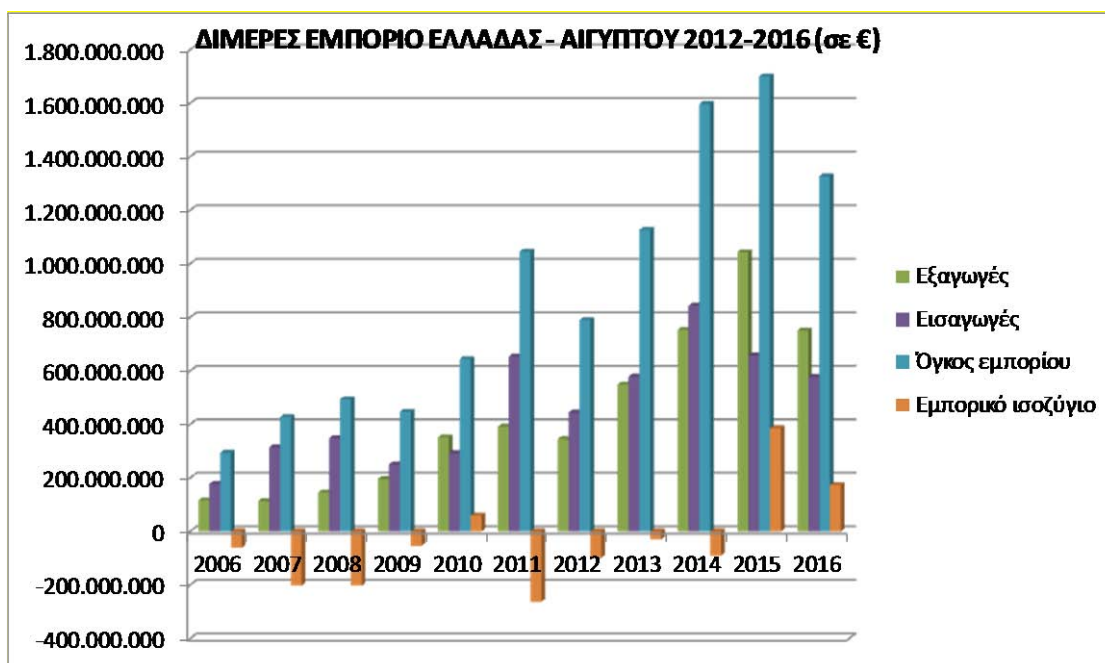
Στο σημείο αυτό θεωρούμε απαραίτητο να επισημάνουμε ότι τα αιγυπτιακά στοιχεία δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως επαρκώς αξιόπιστα και συνεπώς δεν προσφέρονται για συγκρίσεις, δεδομένου ότι παρουσιάζουν σημαντικές συστηματικές αποκλίσεις από τα ελληνικά σε ό,τι αφορά τόσο τις αξίες, όσο και τις ποσότητες.

Παρά τις μειώσεις σε αρκετές κατηγορίες των ελληνικών εξαγωγών προς Αίγυπτο το 2016, επισημαίνουμε την διατήρηση της δυναμικής τους και τις αξιόλογες προοπτικές αύξησής τους στα προσεχή έτη, λόγω των αρκετά ισχυρών αναπτυξιακών προοπτικών της αιγυπτιακής οικονομίας και αγοράς.

Εξέλιξη διμερούς εμπορίου την περίοδο 2005 – 2015 (σε εκατ. €)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	% 2016/06
Εξαγωγές	116,57	113,11	145,63	196,34	351,62	391,46	345,39	548,74	753,20	1.042,98	750,07	543,4%
Εισαγωγές	177,22	314,21	347,82	250,32	292,43	653,87	444,39	578,44	843,63	657,37	577,02	225,6%
Όγκος εμπορίου	293,79	427,32	493,45	446,66	644,05	1.045,33	789,78	1.127,18	1.596,83	1.700,35	1.327,09	351,7%
Εμπορικό ισοζύγιο	-60,65	-201,10	-202,19	-53,98	59,19	-262,41	-99,00	-29,70	-90,43	385,61	173,05	-385,3%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Την περίοδο 2006-2016 ο όγκος του διμερούς εμπορίου κατέγραψε πολύ σημαντική αύξηση (υπερτετραπλασιασμός) η οποία οφείλεται κυρίως στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών (+543%) και δευτερευόντως στην θετική πορεία των αιγυπτιακών εξαγωγών (+225,6%). Παρατηρείται επίσης, ότι η μεγαλύτερη άνοδος του ελληνο-αιγυπτιακού εμπορίου σημειώνεται από το 2011 και εντεύθεν, όταν η μεν Ελλάδα εισέρχεται σε οικονομική ύφεση, η δε Αίγυπτος σε περίοδο ανακοπής του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης.

Εξαγωγές στις χώρες Βόρειας Αφρικής

αξία σε εκατ. €	2015	2016	%15/16
Αίγυπτος	1.042,98	750,07	-28,1%
Αλγερία	195,79	202,73	+3,5%
Λιβύη	149,27	331,77	+122,3%
Μαρόκο	33,43	82,47	+146,7%
Τυνησία	157,15	102,25	-34,9%
Σύνολο Β. Αφρικής	1.578,62	1.469,29	-6,9%
Παγκοσμίως	25.824,79	25.443,48	-1,5%
Μ.Ανατολή & Β.Αφρική	3.803,31	3.680,91	-3,2%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Αναλύοντας τις εμπορικές μας συναλλαγές με την ευρύτερη περιοχή των χωρών της Βόρειας Αφρικής, παρατηρούμε ότι οι εξαγωγές μας το 2016 μειώθηκαν κατά 6,9%, κυρίως εξαιτίας της πτώσης των εξαγωγών προς Αίγυπτο κατά 28,1%, η οποία οφείλεται κυρίως, όπως έχουμε εξηγήσει ανωτέρω, στην μείωση της αξίας των εξαγωγών μας πετρελαιοειδών. Η μείωση, συγκριτικά, των ελληνικών εξαγωγών παγκοσμίως το 2016 ήταν της τάξεως του 1,5%. Οι εξαγωγές μας προς Βόρεια Αφρική το 2016 εμφάνισαν αξιόλογες αυξήσεις στην Λιβύη (+122,3%) και στο Μαρόκο (+146,7%), τάση που ωστόσο θα πρέπει να δούμε εάν διατηρηθεί και μικρή αύξηση (+3,5%) προς Αλγερία, ενώ μείωση κατέγραψαν οι εξαγωγές μας προς Τυνησία (-34,9%). Το 2016, η Αίγυπτος απορρόφησε το 51% (έναντι 66% το 2015) των εξαγωγών μας που κατευθύνθηκαν στις χώρες της Βόρειας Αφρικής και το 20% (έναντι 27% το 2015) των εξαγωγών μας στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής. Η Αίγυπτος πάντως κατέλαβε το 2016 εκ νέου την πρώτη θέση μεταξύ των χωρών αποδεκτών ελληνικών προϊόντων στην Β. Αφρική και την δεύτερη στον χώρο Μ. Ανατολής-Β. Αφρικής, πίσω από τον Λίβανο.

Ανταγωνισμός

Ο ανταγωνισμός των ελληνικών νωπών και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων προέρχεται κυρίως από ομοειδή ισπανικά, ιταλικά και τουρκικά προϊόντα, και δευτερευόντως από προϊόντα προέλευσης Λιβάνου, Συρίας, ΗΑΕ και Σ. Αραβίας. Στα βιομηχανικά προϊόντα τα κινεζικής προέλευσης αποτελούν τον σημαντικότερο ανταγωνιστή μας.

Οι ανταγωνιστές μας της Ε.Ε. υπερέχουν στο «brand name» της χώρας τους και στην προβολή του προϊόντος. Οι Έλληνες εξαγωγείς, ιδίως υπό τις τρέχουσες συνθήκες, είναι απρόθυμοι εν γένει να αναλάβουν το κόστος προώθησης του προϊόντος τους παρά των περί του αντιθέτου εισηγήσεων των Αιγυπτίων αντιπροσώπων τους.

Στοιχεία για το μερίδιο της Ελλάδας στις κατηγορίες των κυριότερων εξαγόμενων στην Αίγυπτο προϊόντων μας το 2016 παρουσιάζονται στο Παράρτημα του παρόντος.

2. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Το συνολικό ύψος των επενδυμένων ελληνικών κεφαλαίων στην Αίγυπτο (stock) σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύουν οι ελληνικές επιχειρήσεις και έχει επεξεργαστεί ο οργανισμός ENTERPRISE GREECE (ενημέρωση Ιούνιος 2017, στοιχεία 2015), εκτιμάται ότι ανέρχεται σε €779 εκατ. όσον αφορά τα στοιχεία ενεργητικού και σε €433 εκατ. όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια. Ωστόσο κατά τεκμήριο θεωρούμε ότι το πραγματικό επενδυμένο κεφάλαιο είναι υψηλότερο δεδομένου ότι πολλές ελληνικές επενδύσεις πραγματοποιούνται μέσω τρίτων χωρών (π.χ. Κύπρου).

Οι ελληνικές επενδύσεις εντοπίζονται στους εξής τομείς: βιομηχανιών χάρτου, τσιμέντου, πετρελαίου, κατασκευών, τροφίμων, χρωμάτων και δομικών υλικών, συστημάτων άρδευσης και αλουμινίου, τραπεζών, θαλασσιών και αεροπορικών μεταφορών, υπηρεσιών εκπαίδευσης. Εκ των σημαντικότερων ελληνικών επενδύσεων είναι οι ακόλουθες: TITAN (τσιμέντα), Χαρτοποιία Θράκης (Pyramids Paper Mills S.A.E. – Flora, χαρτοβιομηχανία), η Alumil (αλουμίνιο), Kothali (δομικά υλικά), Αρχιρόδον (τεχνικά έργα λιμένων), Edita / Chipita (τρόφιμα), Orange Wave / Biofresh (χυμοί), Eurodrip (συστήματα υδρεύσεως και αρδεύσεως), POLYECO / GAEA (διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, εναλλακτικά καύσιμα), Er-Lack (χρώματα), Εθνική Τράπεζα, IC Systems (βιομηχανικός αυτοματισμός), EPSI Egypt (ψυκτικός εξοπλισμός), Όμιλοι Χανδρή και Ευγενίδη (θαλάσσιες μεταφορές), CCC (κατασκευές), Aegean Airlines (αεροπορικές μεταφορές), AXON (εκπαίδευση), ENERGEAN (εξόρυξη πετρελαίου), BCI Egypt (θυγατρική της EUROCERT, πιστοποιήσεις), CARE DIRECT (προϊόντα και υπηρεσίες για νέες μητέρες).

Πλήρης κατάλογος των ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες έχουν επενδύσει στην Αίγυπτο παρατίθεται στο συνημμένο Παράρτημα (βλ. Πίνακα 6).

Προτάσεις προσέλκυσης επενδύσεων

Προς το παρόν την πλέον ελκυστική παραίνεση για επένδυση στην Ελλάδα αποτελεί η πρόσκληση για αγορά εγγείου περιουσίας από Αιγύπτιους που διαθέτουν οικονομική επιφάνεια με βάση τα παρεχόμενα από τον ελληνικό νόμο κίνητρα και προϋποθέσεις. Μια επίσης ενδιαφέρουσα περίπτωση θα μπορούσε να αποτελέσει η πρόσκληση Αιγύπτιων επιχειρηματιών να συνεταιριστούν με Έλληνες ιδιοκτήτες εταιρειών έτσι ώστε να διοχετευθούν κεφάλαια στην ελληνική παραγωγή.

3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μετά την κατάρρευση του ξένου τουρισμού στη χώρα και την δραματική πτώση των τουριστικών αφίξεων το πρώτο 2016, η Αίγυπτος αποζητά στηρίγματα συνεργασίας ώστε να επιδιωχθεί σταδιακά κάποια ανάκαμψη. Στο εν λόγω πλαίσιο προβαίνει σε προτάσεις συνεργασίας με την Ελλάδα οι οποίες κατά κανόνα συνίστανται στην εκπόνηση κοινών προγραμμάτων τουριστικού ενδιαφέροντος.

Τον Φεβρουάριο 2016, η Αναπληρώτρια Υπουργός, αρμόδια για θέματα Τουρισμού κα

Κουντουρά και ο Αιγύπτιος ομόλογός της κ. Zaazou υπέγραψαν μνημόνιο συνεργασίας στον τομέα του τουρισμού, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας στις εκατέρωθεν τουριστικές επενδύσεις, στις ειδικές μορφές τουρισμού (πολιτιστικού, θαλάσσιου, προσκυνηματικού, ιαματικού κ.α.), την διαφήμιση και προβολή, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και την εκπαίδευση και κατάρτιση. Επίσης, στα τέλη Μαΐου 2016 επισκέφθηκε το Κάιρο η κα Κουντουρά, συνοδευόμενη από Έλληνες επιχειρηματίες του τουριστικού τομέα και μετείχε σε φόρουμ που διοργάνωσε το Υπουργείο Τουρισμού της Αιγύπτου σε συνεργασία με το Γραφείο ΟΕΥ της Ελληνικής Πρεσβείας, στο οποίο ομιλητές από τις δύο πλευρές ανέπτυξαν τις δυνατότητες συνεργασίας των δύο χωρών με έμφαση στην προσέλκυση τουριστών από μακρινές αγορές προσφέροντας κοινά πακέτα διακοπών. Η κάθε πλευρά παρουσίασε προοπτικές συνεργασίας σε νέους διαφοροποιημένους τομείς, πέραν των παραδοσιακών, όπως συνεδριακός και ιατρικός τουρισμός στην Ελλάδα και θρησκευτικός και καταδυτικός τουρισμός στην Αίγυπτο. Το φόρουμ ακολούθησαν B2B συναντήσεις μεταξύ Ελλήνων και Αιγυπτίων επιχειρηματιών (τουριστικών πρακτόρων, ξενοδόχων).

Από την άλλη πλευρά, το ενδιαφέρον των Αιγυπτίων για επίσκεψη στην Ελλάδα (outbound tourism) δεν έχει περιοριστεί παρά τα συναλλαγματικά προβλήματα.

Δεν πρέπει επίσης να παραβλεφθεί το γεγονός ότι ο Τουρισμός συγκαταλέγεται στα κατά προτεραιότητα κεφάλαια που συζητούνται στο πλαίσιο της τριμερούς συνεργασίας Ελλάδος-Κύπρου-Αιγύπτου με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όπως π.χ. οι κρουαζιέρες, με σκοπό την από κοινού προώθηση συνδυασμένου τουριστικού προϊόντος προς άλλες χώρες (βλ. και αμέσως κατωτέρω παρ.4)

Προτάσεις ενίσχυσης τουριστικών ροών προς τη χώρα μας

- ✓ Προώθηση κοινών «πακέτων» πολιτιστικού και θρησκευτικού τουρισμού σε τρίτες χώρες (Άπω Ανατολή, Αμερική, Αυστραλία) με διπλό κοινό προορισμό «Ελλάδα-Αίγυπτος»
- ✓ Ανάπτυξη θρησκευτικού τουρισμού στα πολυάριθμα προσκυνήματα στην Ελλάδα δεδομένης της ύπαρξης ισχυρής και έντονα θρησκευόμενης κοπτικής κοινότητας

Συνεργασία σε επενδυτικές πρωτοβουλίες

- ✓ Αγορά – αξιοποίηση τουριστικών ακινήτων στην Ελλάδα
- ✓ Συνεργασία σε επενδύσεις σε συνεδριακό τουρισμό
- ✓ Συμμετοχή ελληνικών μελετητικών γραφείων και κατασκευαστικών επιχειρήσεων στην εν εξελίξει ανάπτυξη του ιστορικού κέντρου Καΐρου (πολυτελείς κατοικίες και ξενοδοχεία, εμπορικά κέντρα).
- ✓ Κατάρτιση- εκπαίδευση προσωπικού σε σχολές τουριστικών επαγγελματιών στην Ελλάδα

4. ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο πλαίσιο της Μεικτής Διυπουργικής Επιτροπής Ελλάδος – Αιγύπτου, η οποία έλαβε χώρα τον Δεκέμβριο 2014 και σε συνέχεια υπουργικών επισκέψεων στο Κάιρο, η διμερής συνεργασία αφορά τους τομείς:

- Γεωργικής και επιστημονικής συνεργασίας (φυτοϋγειονομικά θέματα, επιστημονική έρευνα, ανταλλαγή πληροφοριών)
- Ενέργειας – ΑΠΕ (συνεργασία φορέων, έρευνα, προώθηση επενδύσεων)
- Μεταφορών (οδικές, αεροπορικές, προώθηση συνεργασίας ελληνικών και αιγυπτιακών λιμένων)
- Περιβάλλον (ανταλλαγή πληροφοριών, έρευνα, προώθηση κοινών έργων)
- Επενδύσεις (ανταλλαγή πληροφοριών, προώθηση επενδύσεων)
- Υπηρεσίες (τραπεζικά, τουρισμός, ΤΠΕ)
- Βιομηχανία (έργα “twinning”, βιομηχανικές ζώνες, έργα πιστοποίησης/ τυποποίησης)
- Κατασκευές (χρηματοδότηση, κοινοπραξίες, ανταλλαγή “know-how”)
- Πολιτιστική - εκπαιδευτική συνεργασία
- Υγεία
- Τομέας υδάτων

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να αφιερωθεί και στην έναρξη, στα τέλη του 2014, της Τριμερούς Συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος, Κύπρου και Αιγύπτου στο πλαίσιο της οποίας αναδύονται ευκαιρίες οικονομικής και επιχειρηματικής συνεργασίας στους ακόλουθους τομείς: (α) διαλιμενικής και ναυτιλιακής συνεργασίας, με στόχο την ανάπτυξη δικτύου θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ των τριών χωρών, (β) τουριστικής συνεργασίας για ενίσχυση του τουρισμού μεταξύ των τριών χωρών αλλά και κοινή παροχή τουριστικού προϊόντος σε άλλες χώρες, (γ) ενέργειας, κυρίως εξόρυξης και μεταφοράς φυσικού αερίου που έχει εντοπιστεί στο θαλάσσιο χώρο μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου, (δ) συνεργασίας στον τομέα της γεωργίας (παροχή τεχνογνωσίας, ελαιοκαλλιέργειες), (ε) ανάπτυξης υποδομών, (στ) διαχείρισης υδάτων, αφαλάτωσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων, (ζ) προστασίας του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Στις 11 Οκτωβρίου 2016 έλαβε χώρα στο Κάιρο η 4^η τριμερής Συνάντηση Κορυφής Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου, μεταξύ του Έλληνα Π/Θ κ. Α. Τσίπρα και των Προέδρων της Κύπρου κ.κ. Αναστασιάδη και Al Sisi. Οι συνομιλίες μεταξύ των ηγετών των 3 κρατών, οι οποίες χαρακτηρίζονται επιτυχημένες, επικεντρώθηκαν στην ενίσχυση της τριμερούς στρατηγικής συνεργασίας στους τομείς της μετανάστευσης, της περιφερειακής ασφάλειας, της οριοθέτησης των κοινών θαλάσσιων συνόρων, της ενέργειας καθώς και της ανάπτυξης κοινών δράσεων για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου της Μεσογείου και την μεταφορά του στην Ευρώπη, του εμπορίου, των υποδομών, των θαλάσσιων μεταφορών, του τουρισμού, της γεωργίας, της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της διαχείρισης υδάτων και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τον προσεχή Νοέμβριο πρόκειται να λάβει χώρα στη Λευκωσία η νέα συνάντηση των ηγετών των τριών χωρών.

5. ΕΡΓΑ-ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ

Συνοπτικοί σχετικοί πίνακες περιέχονται στα αντίστοιχα κεφάλαια της παρούσας έκθεσης (κατασκευές, μεταφορές, ενέργεια, αναπτυξιακά έργα κ.ο.κ.), ενώ επικαιροποιημένη πληροφόρηση σχετικά με προκηρύξεις διεθνών διαγωνισμών αναρτάται καθημερινά στην διαδικτυακή πύλη του ΥΠΕΞ “Agora”, στην διεύθυνση: <http://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/office/811>.

6. ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια του 2016 πραγματοποιήθηκαν οι εξής κύριες δράσεις:

- ❖ Συμμετοχή Γραφείου Ο.Ε.Υ. στην προετοιμασία της επίσκεψης της Αναπληρώτριας Υπουργού Τουρισμού κας Κουντουρά στην Αίγυπτο τον Φεβρουάριο 2016, κατά την οποία έλαβε χώρα υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης για διμερή συνεργασία στον τουριστικό τομέα. Περαιτέρω, προετοιμασία επίσκεψης της κας Κουντουρά, συνοδευόμενης από Έλληνες επιχειρηματίες του τουριστικού τομέα στο Κάιρο στα τέλη Μαΐου 2016 (22-23.5.2016).
- ❖ Συμμετοχή στις συνομιλίες και συναντήσεις μελών (B2B) της επιχειρηματικής αποστολής του Αραβο-Ελληνικού Επιμελητηρίου που έλαβαν χώρα στο Κάιρο στις 6.3.2016.
- ❖ Συμμετοχή στην προετοιμασία και παροχή συνδρομής κατά την επίσκεψη του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων κ. Σπίρτζη, του Γ.Γ. ΔΟΣ & ΑΣ κ. Τσίπρα και μικρής αποστολής ελληνικών επιχειρήσεων στην Αίγυπτο, στις αρχές Μαρτίου 2016 (7-10.3.2016).
- ❖ Συμμετοχή Γραφείου Ο.Ε.Υ. στην συνάντηση της Επιτροπής Σύνδεσης Ε.Ε. – Αιγύπτου που έλαβε χώρα στο Κάιρο στις 22.5.2016.
- ❖ Προετοιμασία και παροχή συνδρομής στην οργάνωση της επίσκεψης του Υπουργού Άμυνας κ. Καμμένου και του ΥΦΥΠΕΞ κ. Αμανατίδη στην Αίγυπτο στα τέλη Σεπτεμβρίου 2016 (21-22.9). Συνδρομή και συνεργασία του Γραφείου Ο.Ε.Υ. με το Γραφείο ΑΚΑΜ της Πρεσβείας για την διοργάνωση ημερίδας με τίτλο “Industry Day” στις 22.9.2016, με σκοπό την ανάπτυξη επαφών μεταξύ ελληνικών επιχειρήσεων αμυντικού εξοπλισμού που συνόδευσαν τον Υπουργό κ. Καμμένο και ομολόγων τους αιγυπτιακών επιχειρήσεων.
- ❖ Προετοιμασία και συνδρομή Γραφείου Ο.Ε.Υ. στην υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ ΕΥΔΑΠ και αιγυπτιακής κρατικής εταιρείας ύδρευσης & αποχέτευσης (Holding Company for Water & Wastewater) στις 31.10.2016.

- ❖ Συμμετοχή Γραφείου Ο.Ε.Υ. στην προετοιμασία και παροχή συνδρομής κατά την 4^η Τριμερή Συνάντηση Κορυφής Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου που έλαβε χώρα στο Κάιρο στις 11.10.2016.
- ❖ Οργάνωση συμμετοχής και 32 συνολικά στοχευμένων επιχειρηματικών συναντήσεων 3 ελληνικών επιχειρήσεων, σε συνεργασία με αιγυπτιακή διοργανώτρια εταιρεία, στο πλαίσιο του 2^{ου} “International Trade Forum” (Κάιρο, 12/11/2016).
- ❖ Συνδρομή στην διοργάνωση στα τέλη Νοεμβρίου 2016 (26-27.11.2016) κλαδικής εμπορικής εκδήλωσης ξύλου και επίπλων στην Δαμιέττη, με τίτλο “WOODTECH FORUM”, στην οποία μετείχαν 15 ελληνικές επιχειρήσεις.
- ❖ Συμμετοχή στο Παγκόσμιο Συνέδριο για τη Διώρυγα του Σουέζ και συνάντηση με εκπροσώπους εταιρειών διεθνούς ναυσιπλοΐας.
- ❖ Συμμετοχή Γραφείου στην Έκθεση πράσινης ενέργειας GO GREEN (Απρίλιος 2016), με περίπτερο παραχωρηθέν τιμής ένεκεν από τους οργανωτές καθώς και στο συναφές φόρουμ που ακολούθησε, με την Ελλάδα ως τιμώμενη χώρα.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Τομείς με προοπτικές

- Ενέργεια: Πετρέλαιο-Φυσικό Αέριο
- Περιβάλλον - Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- Κατασκευές: ανάληψη έργων, δομικά υλικά
- Γεωργία: γεωργικά μηχανήματα, εξοπλισμός άρδευσης, θερμοκήπια, λιπάσματα, τυποποίηση λαδιού, υδατοκαλλιέργειες, βιομηχανία μεταποίησης αγροτικών προϊόντων
- Υγεία : νοσοκομεία, ιατρικός εξοπλισμός, φάρμακα
- Βιομηχανία – βιομηχανικά προϊόντα
- Τρόφιμα
- Τηλεπικοινωνίες
- Διαχείριση υγρών και στερών αποβλήτων (εξοπλισμός)
- Αμυντική βιομηχανία και συναφείς κλάδοι

Προτάσεις για αύξηση εξαγωγών

- Συμμετοχή στους διαγωνισμούς του δημοσίου καθώς πρόκειται να ξεκινήσουν μεγάλα αναπτυξιακά έργα και «lobbying» των ενδιαφερομένων ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Αίγυπτο, των θεσμικών διμερών οργάνων (Ελληνο –Αιγυπτιακό Επιχειρηματικό Συμβούλιο) και της Πρεσβείας / Γραφείου Ο.Ε.Υ.

- Συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις με εθνικό περίπτερο (μέχρι στιγμής η ελληνική παρουσία αφορά μεμονωμένες επιχειρήσεις)
- Συμμετοχή σε επιχειρηματικές αποστολές είτε με θεσμικούς είτε με ιδιώτες διοργανωτές.
- Franchising: συνιστά σημαντικό τρόπο διείσδυσης στην αγορά σε προϊόντα και υπηρεσίες
- Προβολή του προϊόντος στην τοπική αγορά μέσω στοχευμένων εκδηλώσεων

8. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Πλήρης κατάλογος διεθνών εκθέσεων στην Αίγυπτο είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της Egypt Expo & Convention Authority (EECA), στην διεύθυνση: http://www.eeca.gov.eg/calender_exhib.html.

Οι σπουδαιότερες κλαδικές εκθέσεις είναι οι εξής:

- **SAHARA** (γεωργία, αγροτικός εξοπλισμός) www.saharaexpo.com, προσεχής έκδοση: 27-30.9.2017
- **HACE** (ξενοδοχειακός εξοπλισμός, εστιατόρια) www.hace.com.eg, προσεχής έκδοση: 30.10-2.11.2017
- **EGYPT PETROLEUM SHOW (EGYPS)** (παραγωγή, εξοπλισμός & επενδύσεις στους κλάδους πετρελαίου & φυσικού αερίου) www.egyptps.com, προσεχής έκδοση: 12-14.2.2018
- **BATIMAT EGYPT** (δομικά υλικά, κατασκευές, εξοπλισμός κατασκευών) www.batimat-egypt.com, προσεχής έκδοση: 1-4.3.2018
- **FOOD AFRICA** (τρόφιμα, ποτά) www.foodafrica-expo.com, προσεχής έκδοση: 21-23.4.2018
- **EGYMEDICA** (φάρμακα, ιατρικός εξοπλισμός) www.egyptmedica.com, προσεχής έκδοση: 3-5.5.2018

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ1

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Η εικόνα της Ελλάδος στην Αίγυπτο είναι ιδιαίτερα θετική. Οι Έλληνες χαίρουν εκτίμησης τόσο ως άτομα / πολίτες όσο και ως συνεργάτες στον επιχειρηματικό τομέα. Γενικά υπάρχει φιλική προδιάθεση και συμπεριφορά προς κάθε τι το ελληνικό από τους Αιγυπτίους όχι μόνο λόγω της μακρόχρονης ιστορικής φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των δύο λαών αλλά και της επικρατούσης αντιλήψεως περί πολιτισμικής συγγένειας και εγγύτητας της εκατέρωθεν νοοτροπίας. Οι περισσότερο αναγνωρίσιμοι εκ μέρους των Αιγυπτίων σήμερα τομείς της ελληνικής οικονομικής δραστηριότητας που προβάλλουν το όνομα και την εικόνα της χώρας μας είναι η εμπορική ναυτιλία και ο τουρισμός.

Παρά, ωστόσο, την ευμενή αποδοχή της Ελλάδος ως φίλης χώρας και τις άριστες

διμερείς πολιτικές σχέσεις, αλλά και την υποδειγματική συνεργασία στο επιχειρηματικό / επενδυτικό πεδίο, δεν καταγράφεται ανάλογη επιτυχία σε όλο το φάσμα των εξαγωγών των προϊόντων μας όπως π.χ. συμβαίνει με τα αντίστοιχα ιταλικά προϊόντα. Το γεγονός αυτό διαχρονικά πρέπει να αποδοθεί μεταξύ άλλων και στην έλλειψη στρατηγικής από την πλευρά των Ελλήνων εξαγωγέων η οποία δεν έχει καταστήσει εφικτή την βελτίωση της αναγνωρισιμότητάς τους. Εποικοδομητικά προς την επιθυμητή κατεύθυνση θα μπορούσε ενδεχομένως να λειτουργήσει η εφαρμογή της ενδεικνυόμενης πολιτικής για την προώθηση του ελληνικού brand name και μέσω συνεργειών με τους χαίροντες εκτίμησης Έλληνες επενδυτές στην Αίγυπτο.

Συνεπώς, όλα τα υφιστάμενα θετικά στοιχεία χρήζουν επαρκούς αξιοποίησης και σε ό,τι αφορά α) την αποκατάσταση της αναγνωρισιμότητας των ελληνικών προϊόντων όσο και β) την προώθησή τους στην εδώ αγορά. Προς το παρόν, περισσότερο γνωστά / αναγνωρίσιμα με ελληνική “ταυτότητα” είναι ορισμένα τρόφιμα – ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα όπως π.χ. η φέτα, οι ελιές Καλαμών και το ελληνικό ελαιόλαδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Προοπτικές αξιοποίησης ελληνικής επενδυτικής παρουσίας στην Αίγυπτο

Οι αιγυπτιακές αρχές καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια για την προσέλκυση και εγκατάσταση ξένων επενδύσεων στη χώρα, υλοποιώντας εκτεταμένη εκστρατεία ενημέρωσης αναφορικά με τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες οι οποίες στην πλειονότητά τους αφορούν ΜΕΓΑΛΑ PROJECTS (Σουέζ, Χρυσό Τρίγωνο, Νέα Διοικητική Πρωτεύουσα κλπ). Είναι προφανές ότι τέτοιας κλίμακας έργα απαιτούν αντίστοιχου διαμετρήματος επιχειρηματικά μεγέθη για συμμετοχή σ’ αυτά. Ωστόσο, επιτρέπουν την παρουσία και μικρότερης κλίμακας επιχειρηματικού δυναμικού, είτε αυτοτελώς (π.χ. σε μικρότερα ειδικά έργα) είτε συνεργατικά (υπεργολαβίες).

Υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ιδιαίτερα σε πεδία που διαθέτουμε ανάλογη τεχνογνωσία και είμαστε σε θέση να παρατάξουμε το αντίστοιχα ενδεδειγμένο μέγεθος / οικονομική επιφάνεια, θεωρούμε ότι όντως υφίστανται δυνατότητες για την υπέρ των συμφερόντων μας αξιοποίηση των ευκαιριών ελληνικής συμμετοχής σε τέτοια σχέδια.

Ως τέτοια δυνητικά πεδία / τομείς μπορούν να χαρακτηριστούν οι μεταφορές, τα logistics, υπηρεσίες συμβούλων για έργα στον κατασκευαστικό και τον ενεργειακό τομέα κλπ, δηλαδή δραστηριότητες οι οποίες συνεπάγονται εξαγωγές είτε ελληνικών προϊόντων είτε υπηρεσιών και επιστροφή συναλλαγματικών πόρων στη χώρα μας.

Εμπόδια εισαγωγής

Κατά τη διάρκεια του 2016 δεν παρατηρήθηκαν περιστατικά άξια λόγου, ούτε και για το βαμβάκι που συνήθως έμπαινε στο στόχαστρο της Διοίκησης, με την τελευταία να κωλυσιεργεί «νομότυπα», όσον αφορά τις διαδικασίες εισαγωγής (π.χ. αποστολή επιθεωρητών στην Ελλάδα). Κατά το πρόσφατο παρελθόν, το σημαντικότερο εμπόδιο υπήρξε η προ διετίας παράνομη, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της χώρας έναντι της Ε.Ε. και του ΠΟΕ, απαγόρευση εισαγωγής βάμβακος η οποία τελικά ήρθη.

Από τις αρχές του 2016, το σοβαρότερο ζήτημα που απασχολεί τους εξαγωγείς όλων των χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδος, είναι η θέσπιση και εφαρμογή νομοθεσίας περί εγγραφής (registration) σε ειδικό μητρώο του Υπουργείου Εμπορίου όλων των μονάδων παραγωγής ανά τον κόσμο, τα προϊόντα των οποίων εξάγονται στην Αίγυπτο. Η εν λόγω απόφαση αποτελεί σοβαρό εμπόδιο εισαγωγής δεδομένων των δυσχερειών που ανακύπτουν και των προσκομμάτων που παρουσιάζονται σε τεχνικό, ιδίως, επίπεδο κατά τη σχετική διαδικασία αλλά και των παρατηρούμενων, και κατά την κρίση μας αδικαιολόγητων, καθυστερήσεων περαίωσης της διαδικασίας λόγω σκοπιμοτήτων οι οποίες σχετίζονται με τον επιδιωκόμενο από την Αίγυπτο περιορισμό των εισαγωγών. Σημειώνεται ότι ιδιαίτερα προβλήματα δημιουργεί στους ξένους εξαγωγείς η διαδικασία προ-πιστοποίησης που προβλέπεται στο πλαίσιο της ως άνω νομοθεσίας, η οποία κατά κανόνα συνεπάγεται σημαντικά πρόσθετα κόστη.

Έλλειψη συναλλάγματος

Η έλλειψη συναλλάγματος στην αιγυπτιακή τραπεζική αγορά, η οποία επιδεινώθηκε σημαντικά το 2016, δημιούργησε καθυστερήσεις ή και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αναστολή των εισαγωγικών διαδικασιών, οδηγώντας τους εδώ εξαγωγείς σε αναζήτηση συναλλάγματος στην ακριβότερη «παράλληλη αγορά». Η εν λόγω έλλειψη κάποιες φορές δεν επέτρεπε ούτε καν την ολοκλήρωση της συναλλαγής εάν ο εδώ εισαγωγέας δεν διέθετε επαρκή επιφάνεια για την διατραπεζική έγκριση του απαραίτητου ποσού ή είχε ήδη εξαντλήσει το από το Νόμο επιτρεπόμενο όριο στην τήρηση λογαριασμών σε συνάλλαγμα και την μεταφορά κεφαλαίων σε συνάλλαγμα στο εξωτερικό για την χρηματοδότηση εισαγωγών μη βασικών αγαθών, ύψους \$50.000 μηνιαίως, που έχει πλήξει σοβαρά το εισαγωγικό εμπόριο. Η διαθεσιμότητα συναλλαγματικών πόρων έχει σε συνολικό επίπεδο βελτιωθεί μετά την απελευθέρωση της ισοτιμίας της λίρας το Νοέμβριο 2016 και στην διάρκεια του 2017. Παρ' όλα αυτά, παρατηρούνται ελλείψεις σε τοπικό νόμισμα στις εμπορικές τράπεζες δεδομένης αφ' ενός της σφικτής νομισματικής πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας της Αιγύπτου, και αφ' ετέρου του γεγονότος ότι μεγάλα ποσά μετακινήθηκαν προς την πλευρά των ιδιωτών μετά την ανταλλαγή του ξένου συναλλάγματος που κατείχαν και την μετατροπή τους σε αιγυπτιακές λίρες μετά την υποτίμηση του τοπικού νομίσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρά το γεγονός της υποχώρησης του όγκου του διμερούς εμπορίου κατά το 2016, η διαχρονική πορεία των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων μας με την Αίγυπτο την τελευταία πενταετία χαρακτηρίζεται από μια αξιόλογη δυναμική που παρουσιάζει διάρκεια και αντοχή παρά την αρνητική συγκυρία που έχουν βιώσει κατά το συγκεκριμένο διάστημα οι αντίστοιχες οικονομίες.

Ο εντυπωσιακός πενταπλασιασμός του όγκου του διμερούς εμπορίου την τελευταία 10ετία και ιδίως η αλματώδης άνοδος κατά το σκέλος του που μας ενδιαφέρει περισσότερο, δηλαδή των εξαγωγών μας, έχει εδραιώσει την Αίγυπτο ως μία εκ των σπουδαιότερων εξαγωγικών αγορών μας (10^η το 2016). Κατά συνέπεια, έχει αυξηθεί τα τελευταία έτη το ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για την αιγυπτιακή αγορά, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τον αριθμό των αιτημάτων για αναζήτηση εμπορικών εταίρων που περιέρχονται στο Γραφείο μας. Από την ανάγνωση των στατιστικών στοιχείων των εξαγωγών μας προκύπτει, ωστόσο, διαχρονικά σαφής κυριαρχία των πετρελαιοειδών τα οποία καλύπτουν πάνω από τα 2/3 του συνόλου, παρά την αύξηση στα σημαντικότερα εξαγόμενα προς την χώρα ελληνικά προϊόντα. Συνεπώς αποτελεί μονόδρομο η στόχευση για διεκδίκηση μεγαλύτερου μεριδίου από τα υπόλοιπα προϊόντα μας με ταυτόχρονη διεύρυνση του φάσματός τους.

Δυνατότητες για υλοποίηση της παραπάνω επιδίωξής μας, παρά τα ανακύπτοντα κατά καιρούς εμπόδια και δυσχέρειες, υπάρχουν πολλές και ισχυρές αφού εδράζονται σε λογικές παραδοχές και πραγματικά στοιχεία όπως είναι το μεγάλο μέγεθος της αιγυπτιακής αγοράς, η κομβική της θέση για επανεξαγωγή σε χώρες της ευρύτερης περιοχής, η ικανότητα πρόσβασης λόγω της ευμενούς διάθεσης των Αιγυπτίων έναντι των Ελλήνων, η φύση και η διάρθρωση της κοινωνικοοικονομικής διαστρωμάτωσης που επιτρέπει τη διείσδυση των αντίστοιχων προδιαγραφών προϊόντων μας, η Μεσογειακή συγγένεια στις γευστικές προτιμήσεις (όσον αφορά στα τρόφιμα) κλπ.

Ενισχυτικά προς την επιθυμητή κατεύθυνση μπορούν να δράσουν στοχευμένες ενέργειες ιδίως κλαδικού χαρακτήρα και προσανατολισμού σε συνεργασία τόσο με τους οικείους κλαδικούς φορείς στη Ελλάδα όσο και με τους εδώ επιχειρηματικούς συνδέσμους. Στις δράσεις που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν συγκαταλέγονται προσκλήσεις Αιγυπτίων αγοραστών σε κλαδικές εκθέσεις και εμπορικές εκδηλώσεις στην Ελλάδα, οργάνωση ειδικών προωθητικών εκδηλώσεων και γευσισγνωσιών, συστηματική συμμετοχή Ελλήνων παραγωγών-εξαγωγέων σε επιχειρηματικές αποστολές που πραγματοποιούνται στην Αίγυπτο, μικρές αλλά επαναλαμβανόμενες δράσεις αναβάθμισης της εικόνας των ελληνικών προϊόντων με δημοσιεύσεις σε περιοδικά, αφίσες και in-store-promotion επιλεγμένων ελληνικών ετικετών σε μεγάλα σούπερ μάρκετ.

Το ορθό μείγμα καλής τιμής, στοχευμένης διαφήμισης και μικρών προωθητικών δράσεων προς το αιγυπτιακό καταναλωτικό κοινό, θα βοηθήσουν τα ελληνικά

καταναλωτικά προϊόντα να εδραιώσουν και επεκτείνουν την θέση τους στην αιγυπτιακή αγορά. Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο ανταγωνισμός είναι οξύς, το καταναλωτικό πρότυπο στην ευρύτερη έκτασή του προκρίνει το κριτήριο της τιμής και πολύ λιγότερο της ποιότητας το οποίο, ωστόσο, βελτιώνεται με το χρόνο ακολουθώντας, κατά κανόνα, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Η άλλη λύση βεβαίως είναι η ενδεικνυόμενη κατά περίπτωση προσαρμογή των προϊόντων κατά τρόπο που να περιορίζεται το κόστος παραγωγής και να επιτυγχάνεται χαμηλότερη τιμή.

Κάνοντας ειδικότερη μνεία κρίνουμε σκόπιμο να επισημάνουμε τις υφιστάμενες ευκαιρίες για τον τομέα της ευρύτερης αμυντικής βιομηχανίας μας και την ανάγκη ανάληψης αντίστοιχων πρωτοβουλιών για την προώθηση των προϊόντων του στην Αίγυπτο.

Σε ό,τι αφορά την ισχυρή οικονομική παρουσία της Ελλάδος στην Αίγυπτο, το μέγεθος του επενδεδυμένου κεφαλαίου και η εν γένει δραστηριότητα των εδώ εγκατεστημένων ελληνικών επιχειρήσεων προσδίδουν μεγαλύτερο κύρος και σεβασμό στη χώρα μας αφού προσφέρουν απασχόληση στο εγχώριο εργατικό δυναμικό αλλά και πολύτιμη τεχνογνωσία στην παραγωγική διαδικασία.

Τελευταία, για τους γνωστούς λόγους, έχει προκύψει ενδιαφέρον από μερικές ελληνικές επιχειρήσεις για εγκατάσταση εδώ και δημιουργία παραγωγικών μονάδων. Κατά το μέτρο που αυτή η επέκταση δραστηριοτήτων θα μπορούσε να βοηθήσει οικονομικά τη μητρική εταιρεία στην Ελλάδα ώστε να επιβιώσει και να αναπτυχθεί καθίσταται, από υπηρεσιακής σκοπιάς, ηθικά και πρακτικά αποδεκτή. Σε διαφορετική περίπτωση εκφράζουμε κάποιες επιφυλάξεις για το κατά πόσο θα έχρηζε στήριξης ανάλογη τάση ένεκα των συνεπειών που θα είχε περαιτέρω για το επίπεδο απασχόλησης στην Ελλάδα. Φρονούμε, εν προκειμένω, ότι οι περιπτώσεις επενδύσεων που εμφανίζουν ενδιαφέρον και αξίζουν ισχυρής στήριξης είναι εκείνες όπου η εδώ διεξαγόμενη παραγωγική δραστηριότητα θα συνεπάγετο και την ταυτόχρονη τροφοδότησή τους με ελληνικές ημικατεργασμένες, έστω, πρώτες ύλες και ιδίως με έτοιμα προϊόντα από την Ελλάδα.

Για τις περιπτώσεις επενδυτικής παρουσίας για την παροχή υπηρεσιών (τεχνικοί, σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες κλπ.) δεν τίθεται βεβαίως τέτοιο ζήτημα. Μάλιστα ουδαμώς αποκρούουμε την ιδέα εγκατάστασης εδώ και συνεργασίας με την Αίγυπτο επιχειρήσεων οι οποίες θα ανελάμβαναν πρωτοβουλίες στους τομείς των μεταφορών, catering/ bunkering σε εμπορικά πλοία, logistics αποθήκευσης και διαμετακόμισης φορτίων, υπηρεσίες νηογνώμονα και μετρολογίας, κοινοπραξίες με αιγύπτιους για διάλυση πλοίων-ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες, κατασκευές, δομικά έργα κλπ. Τουναντίον, ο τεράστιος όγκος των έργων που έχουν εξαγγελθεί τελευταία από την αιγυπτιακή κυβέρνηση πρέπει να ενταχθεί στο πεδίο κατόπτευσης των διαθετούσων τα προσόντα ελληνικών εταιρειών ούτως ώστε να τύχουν ανάλογης αξιοποίησης οι προσφερόμενες τεράστιες ευκαιρίες. Σημαντικές είναι οι προοπτικές στον ενεργειακό τομέα και ειδικότερα στις ΑΠΕ, η ανάπτυξη των οποίων συνιστά στρατηγικό στόχο της Αιγύπτου η οποία διαθέτει πλούσιο και ανεκμετάλλευτο αιολικό και ηλιακό δυναμικό. Πρόσφατα το Γραφείο μας έχει αναπτύξει ζωηρή πρωτοβουλία για την παρουσίαση

ελληνικών τεχνικών εταιρειών σε εδώ εταιρείες συμβούλων οι οποίες εμπλέκονται σε έργα επέκτασης του μετρώ του Καΐρου, με σκοπό την επίτευξη συνεργασίας στον τομέα της κατασκευής αλλά και παροχής υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου.

Με emphaticό τρόπο υποστηρίζουμε ότι η ελληνική επιχειρηματική παρουσία στη ζώνη της Διώρυγας του Σουέζ, ιδίως, μπορεί και πρέπει να καταστεί εμβληματική κατ'αντιστοιχία (και ως ταυτόσημη με την έννοια της δυναμικής Ελλάδας) ναυτιλία μας. Προς τούτο η εμπλοκή και διασύνδεσή μας με τις δραστηριότητες που έχουν προγραμματιστεί και κλιμακώνονται σε αυτή την γεωστρατηγικής σημασίας διάβαση μπορεί να καταστεί εφικτή κατόπιν δραστηριοποίησης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και μέσω της αξιοποίησης του υφιστάμενου πλαισίου διμερούς συνεργασίας (πρωτόκολλα, MoUs). Εν προκειμένω, επιδιώκεται η εμβάθυνση και η διεύρυνση της ενδεικνυόμενης λιμενικής συνεργασίας με την αιγυπτιακή πλευρά και με άλλους λιμένες (Πορτ Σάιντ, Δαμιέττη - Αλεξανδρούπολη, Καβάλα) κατά τρόπο που να μειώνει τα κόστη και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και να καθιστά μακρόθεν ανταγωνιστικότερη την μέσω Σουέζ-Πειραιά (ή και άλλων ελληνικών λιμανιών) διαδρομή των εμπορευμάτων, στην συντριπτική τους πλειονότητα εμπορευματοκιβωτίων, από τις αγορές της ΝΑ Ασίας προς την Ευρώπη, έναντι άλλων διαθέσιμων εναλλακτικών πλόων.

Επισημαίνουμε ότι στις αρχές Δεκεμβρίου 2015 υπογράφηκαν μνημόνια κατανόησης του λιμένα Καβάλας με τον λιμένα Αλεξάνδρειας, καθώς και του λιμένα Αλεξανδρούπολης με τον λιμένα της Δαμιέττης, ενώ ενδιαφέρον υπάρχει από τον λιμένα Αλεξανδρούπολης για υπογραφή μνημονίων συνεργασίας με τους αιγυπτιακούς λιμένες Αλεξάνδρειας και Πορτ Σάιντ. Θυμίζουμε ότι ανάλογο μνημόνιο συνεργασίας με τον λιμένα Αλεξάνδρειας έχει υπογράψει και το λιμάνι του Πειραιά, τον Ιούνιο 2013. Σημειωτέον ότι η προσπάθεια ανάπτυξης συνεργασιών στον τομέα των λιμένων έχει εντατικοποιηθεί και δια της ένταξής της στο πλαίσιο της τριμερούς συνεργασίας Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου.

Εν κατακλείδι, οι προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη της διμερούς οικονομικής και εμπορικής/επιχειρηματικής συνεργασίας είναι ευοίωνες, δυνατότητες υπάρχουν, απαιτείται εστίαση σε στοχευμένες προσπάθειες σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και των δύο χωρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ - ΠΗΓΕΣ

1. Χρήσιμες Διευθύνσεις

Αναλυτικός κατάλογος χρήσιμων διευθύνσεων στην Αίγυπτο (Επιχειρηματικοί σύνδεσμοι, Επιμελητήρια, Αρχές κ.λπ.) είναι διαθέσιμος στον κόμβο “Agora”, στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Καΐρου: <http://www.agora.mfa.gr>.

2. Πηγές

Κεντρική Τράπεζα Αιγύπτου
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ)
Στατιστική Υπηρεσία Αιγύπτου (CAPMAS)
Στατιστική Υπηρεσία Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUROSTAT)
General Authority for Investment and Free Zones (GAFI)
Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης
Υπουργείο Σχεδιασμού
Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
US Commercial Service
The Economist Intelligence Unit: Egypt Country profile
CIA World Fact Book
UNCTAD
Oxford : The Report Egypt 2013
ESPICOM
Egypt Business Directory
Middle East News Economic Weekly

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1

Χώρες προορισμού αιγυπτιακών εξαγωγών

(ΰεκας.)	2014	μερίδιο	2015	μερίδιο	2016	μερίδιο	Μεταβολή 16/15
Η.Α.Ε	1.005,21	3,85%	1.096,11	5,47%	2.780,62	13,38%	153,68%
Σ. Αραβία	2.105,26	8,07%	1.930,27	9,62%	1.722,57	8,29%	-10,76%
Ιταλία	2.527,41	9,69%	1.602,80	7,99%	1.440,97	6,93%	-10,10%
Τουρκία	1.484,18	5,69%	1.233,90	6,15%	1.411,31	6,79%	14,38%
Βρετανία	1.010,37	3,87%	934,55	4,66%	1.028,84	4,95%	10,09%
ΗΠΑ	1.280,17	4,91%	1.092,09	5,45%	994,95	4,79%	-8,89%
Λίβανος	617,86	2,37%	433,39	2,16%	786,60	3,78%	81,50%
Ισπανία	622,37	2,39%	442,62	2,21%	642,75	3,09%	45,21%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων αιγυπτιακής στατιστικής υπηρεσίας (CAPMAS): Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Πίνακας 2

Χώρες προέλευσης αιγυπτιακών εισαγωγών

(ΰεκας.)	2014	μερίδιο	2015	μερίδιο	2016	μερίδιο	Μεταβολή 16/15
Κίνα	8.400,87	11.81%	9.775,83	13,64%	7.849,54	13,65%	-19,70%
Γερμανία	5.713,69	8,03%	5.777,60	8,06%	5.311,72	9,24%	-8,06%
Η.Π.Α.	5.337,85	7,50%	4.378,02	6,11%	3.177,08	5,53%	-27,43%
Ιταλία	3.325,87	4,67%	3.306,68	4,61%	2.691,49	4,68%	-18,60%
Τουρκία	2.909,31	4,09%	3.307,75	4,62%	2.566,59	4,46%	-22,41%
Σ. Αραβία	2.972,12	4,18%	2.946,89	4,11%	2.430,91	4,23%	-17,51%
Ρωσία	3.001,57	4,22%	3.370,44	4,70%	2.296,97	3,99%	-31,85%
Ουκρανία	3.163,35	4,45%	2.445,61	3,41%	2.236,18	3,89%	-8,56%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Στατιστικής Υπηρεσίας: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Πίνακας 3
Κυριότερες εξαγωγές Αιγύπτου

(χιλ. \$)		2014	2015	2016	Μεταβολή 2016/2015
Προϊόν	Κωδικός	Αξία	Αξία	Αξία	%
ΧΡΥΣΟΣ	7108120000	651.433	584.288	2.540.940	334,9%
ΑΡΓΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	2709000010	3.044.404	1.994.083	1.775.173	-11,0%
ΟΥΡΙΑ	3102100000	600.779	258.920	707.446	173,2%
ΝΩΠΑ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ	0805100010	472.625	463.937	492.421	6,1%
ΔΕΚΤΕΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ	8528722070	688.933	625.548	451.964	-27,7%
ΟΜΟΑΞΟΝΙΚΑ ΚΑΛΩΔΙΑ	8544209090	395.768	360.051	329.080	-8,6%
ΕΠΙΠΛΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	9403600090	295.853	299.315	318.189	6,3%
ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	2710110040	453.415	289.010	316.202	9,4%
ΜΕΙΓΜΑΤΑ ΕΥΟΔΩΝ ΟΥΣΙΩΝ	3302900090	291.403	229.962	259.913	13,0%
ΚΗΡΟΖΙΝΗ	2710110050	-	-	258.974	-
ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΥΦΑΝΤΑ ΔΑΠΕΔΟΥ	5701900090	353.050	265.259	247.853	-6,6%
ΣΤΑΦΥΛΙΑ	0806100000	242.278	240.628	208.885	-13,2%
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ	3004909090	241.215	175.235	205.260	17,1%
ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ	0703100010	168.548	263.462	193.584	-26,5%
ΠΟΛΥΠΡΟΠΥΛΕΝΙΑ ΣΕ ΑΡΧΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	3902109000	175.625	194.120	183.803	-5,3%
ΠΑΝΤΕΛΟΝΙΑ ΑΝΔΡΙΚΑ	6203490000	208.001	212.177	182.398	-14,0%
ΛΙΩΜΕΝΑ ΤΥΡΙΑ	0406300010	229.198	210.625	168.529	-20,0%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Στατιστικής Υπηρεσίας Αιγύπτου: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Πίνακας 4
Κυριότερες εισαγωγές Αιγύπτου

(χιλ. \$)		2014	2015	2016	Μεταβολή 2016/2015
Προϊόν	Κωδικός	Αξία	Αξία	Αξία	%
LNG	2711110000	-	1.388.678	2.257.483	62,6%
ΟΧΗΜΑΤΑ	8703233000	1.967.720	2.450.682	1.850.087	-24,5%
ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	2710110060	2.790.081	4.079.040	1.671.422	-59,0%
ΣΚΛΗΡΟ ΣΙΤΑΡΙ	1001190000	3.219.589	2.536.013	1.652.787	-34,8%
ΚΙΤΡΙΝΟ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	1005900010	1.974.940	1.762.110	1.542.468	-12,5%
ΑΡΓΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	2709000010	3.037.921	1.705.821	1.348.841	-20,9%
ΗΜΙΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ	7207190010	1.621.152	1.379.053	1.083.413	-21,4%
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ	3004901000	1.165.660	1.336.196	1.072.403	-19,7%
ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΟ ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ	0202300000	1.235.231	1.440.917	1.037.644	-28,0%
ΡΥΜΟΥΛΚΑ ΠΛΟΙΑ	8904000010	-	39.463	1.008.775	2456,3%
ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ - ΧΑΛΥΒΑ	7326909090	1.297.145	1.139.150	914.952	-19,7%
ΥΓΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΒΟΥΤΑΝΙΟ	2711130010	1.020.226	1.078.900	754.188	-30,1%
ΞΥΛΕΙΑ	4407100010	1.221.934	957.761	740.494	-22,7%
ΠΙΤΕΣ & ΣΤΕΡΕΑ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΣΟΓΙΕΛΑΙΟΥ	2304000010	648.472	667.046	673.034	0,9%
ΚΑΥΣΙΜΑ ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	2710190040	1.732.850	1.545.740	623.294	-59,7%
BENZINΗ 95 ΟΚΤ.	2710110035	929.042	722.717	535.299	-25,9%
ΡΑΒΔΟΙ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ - ΧΑΛΥΒΑ	7214200000	573.709	613.472	515.627	-15,9%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Στατιστικής Υπηρεσίας Αιγύπτου: Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

Πίνακας 5
Μερίδιο σε συνολικές εισαγωγές της Αιγύπτου – Ανταγωνισμός

ΚΣΟ	αξία σε \$ (Στατιστική Αρχή Αιγύπτου-CAPMAS)	Εισαγωγές από Ελλάδα 2016	Συνολικές εισαγωγές Αιγύπτου	% επί συνόλου
	Σύνολο			
'27'	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ,ΛΑΔΙΑ,ΚΕΡΙΑ.ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ,ΥΛ.	387.092.161	8.131.899.906	4,8%
'08'	ΚΑΡΠΟΙ,ΦΡΟΥΤΑ,ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔ/ΔΩΝ-ΠΕΠΟΝΙΩΝ	79.658.619	512.522.579	15,5%
'52'	ΒΑΜΒΑΚΙ	69.675.528	545.268.797	12,8%
'24'	ΚΑΠΝΑ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤ.ΚΑΠΝΟΥ	52.300.992	275.219.305	19,0%
'84'	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ,ΛΕΒΗΤΕΣ,ΜΗΧΑΝΕΣ	13.355.113	5.517.821.411	0,2%
'48'	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ.ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	8.565.097	1.093.920.601	0,8%
'87'	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ,ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ,ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΛΠ	7.432.391	4.654.613.837	0,2%
'39'	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ	5.305.747	2.781.546.434	0,2%
'20'	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ,ΚΑΡΠΩΝ,ΦΡΟΥΤΩΝ	5.298.988	126.059.665	4,2%
'19'	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ	5.120.184	142.487.642	3,6%
'38'	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	5.000.919	790.852.362	0,6%
'32'	ΔΕΨΙΚΑ - ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ.ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	3.654.006	470.236.879	0,8%
'72'	ΣΙΔΗΡΟΣ – ΧΑΛΥΒΑΣ	3.469.985	2.966.408.204	0,1%
'25'	ΑΛΑΤΙ,ΘΕΙΟ,ΓΑΙΕΣ,ΠΕΤΡΕΣ,ΓΥΨΟΣ,ΑΣΒΕΣΤ.ΤΣΙΜ.	2.678.007	151.797.701	1,8%
'76'	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	2.661.338	356.421.741	0,7%
'49'	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ	2.522.379	76.380.946	3,3%
'85'	ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ-ΣΥΣΚΕΥΕΣ	2.414.164	4.235.239.098	0,1%
'15'	ΛΙΠΗ & ΕΛΑΙΑ ΖΩΙΚΗΣ & ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	2.290.248	800.018.202	0,3%
'23'	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	5.883.814	1.010.783.518	0,6%
'11'	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΙΑΣ	1.616.244	43.142.619	3,7%

Πηγή: CAPMAS Επεξεργασία από το Γραφείο ΟΕΥ Καΐρου

*Στατιστική Υπηρεσία Αιγύπτου: Ποσά σε δολάρια

Πίνακας 6
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Ελληνική εταιρεία	Θυγατρική στην Αίγυπτο	Αντικείμενο
ΟΜΙΛΟΣ ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ (μετέχει με μικρό μερίδιο)	VEGAS OIL & GAS S.A.E. / WEST OBAYED, ALAMEIN PETROLEUM, PETROALAM EL SHAWISH	Γεωτρήσεις πετρελαίου & αερίου
ΟΜΙΛΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗ	EVGE SHIPPING & MARITIME AFFAIRS	Ναυτιλιακές υπηρεσίες
ER-LACK Γ.Γ. ΚΟΥΤΛΗΣ	ER-LACK FOR PAINTS	Παραγωγή χρωμάτων
EURODRIP S.A	EURODRIP EGYPT	Σωλήνες & συστήματα άρδευσης
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	NATIONAL BANK OF GREECE EGYPT	Τραπεζικές υπηρεσίες
AXON GLOBAL EDUCATION NETWORK	AXON EGYPT	Δίκτυο εκπαίδευσης ξένων γλωσσών
ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑ ΘΡΑΚΗΣ	PYRAMIDS PAPER MILLS S.A.E.	Παραγωγή χαρτιού
TITAN CEMENT Co	TITAN EGYPT BENI SUEF CEMENT Co.	Παραγωγή τσιμέντου
ALUMIL S.A.	ALUMIL MISR	Παραγωγή προϊόντων αλουμινίου
CHIPITA INT'L	EDITA FOOD INDUSTRIES	Παραγωγή κράκερ και κρουασάν
BIOFRESH SA	ORANGE WAVE	Παραγωγή βιολογικών χυμών
ΚΟΘΑΛΗ Α.Ε.	EGYPTIAN GREEK FOR CLAY BRICKS & ROOFING TILES	Παραγωγή τούβλων
POLYECO S.A.	GAEA JSC	Διαχείριση βιομηχανικών & επικίνδυνων αποβλήτων, εναλλακτικά καύσιμα
ΟΜΙΛΟΣ ΧΑΝΔΡΗ	PYRAMID NAVIGATION CO. E.S.A.	Φορτηγά πλοία (φυσικό αέριο)
PHYTORGAN S.A.	ADRITEC EGYPT	Συστήματα άρδευσης, λιπάσματα
CONSOLIDATED CONTRACTORS INTERNATIONAL CO.	CONSOLIDATED CONTRACTORS INTERNATIONAL (CCC)	Κατασκευές
ARCHIRODON S.A.	ARCHIRODON CONSTRUCTION (OVERSEAS) Co. S.A.	Κατασκευές
J & P (JOANOU &PARASKEVAIDES S.A.)	JOANNOU AND PARASKEVAIDES OVERSEAS LTD J&P	Κατασκευές
EPSI	EPSI EGYPT S.A.	Ψυκτικός εξοπλισμός
FOLLI - FOLLIE S.A.	FOLLI FOLLIE JEWELLERY STORES	Αλυσίδα κοσμηματοπωλείων
TELEPERFORMANCE HELLAS	TELEPERFORMANCE EGYPT	Τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες
ENERGEAN OIL & GAS	ENERGEAN OIL & GAS EGYPT	Έρευνες πετρελαίου
GROUP OF COMPANY GRIGORIADI	EMULCOM COMPANY	Παραγωγή ασφαλτικού γαλακτώματος
CALSTA WORKWEAR SA	CARRERA PRO-TECTION Ltd	Παραγωγή ενδυμάτων εργασίας
CARE DIRECT S.A.	CARE DIRECT EGYPT	Υπηρεσίες σε νέες μητέρες
EUROCERT S.A.	BCI EGYPT (BCI CERT.)	Υπηρεσίες πιστοποίησης
IC SYSTEMS	IC SYSTEMS EGYPT	Συστήματα βιομηχανικής αυτοματοποίησης, hardware & λογισμικό

Ελληνική εταιρεία	Θυγατρική στην Αίγυπτο	Αντικείμενο
AEGEAN AIRLINES	AEGEAN AIRLINES CAIRO AIRPORT	Αεροπορικές μεταφορές
ENOIA S.A.	ENOIA	Τεχνική εταιρεία (project management & engineering) στους τομείς βιομηχανίας / ενέργειας
CRELCO	GRELCO EGYPT	Συστήματα θέρμανσης, ύδρευσης, κλιματισμού, πυρόσβεσης, γεωθερμικές εγκαταστάσεις αερίου
MEDEXPO A.E.	MEDEXPO EGYPT	Κλαδικές εμπορικές εκθέσεις ξύλου-επίπλου
	EGYPTIAN GREEK EXPLORATIONS	Γεωτρήσεις & διάνοιξη φρεάτων
IMAGE GROUP HELLAS	IMAGE GROUP EGYPT	Εταιρική επικοινωνία, πολυμέσα, εκτυπώσεις

Πηγή: Επεξεργασία από το Γραφείο ΟΕΥ

Πίνακας 7

Ελληνικές εξαγωγές στην Αίγυπτο 2016 - σύγκριση με 2015 (CN4, στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ)

	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	2016		2015		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	% ΑΞΙΑ	% ΠΟΣΟΤΗΤΑ
2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος $\geq 70\%$ σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλτούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	492.017.547	1.405.701.436	753.241.373	1.567.053.678	-34,7%	-10,3%
5201'	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	55.425.132	39.282.464	52.035.477	38.400.032	6,5%	2,3%
2713'	Οπτάνθρακας (κοκ) από πετρέλαιο, άσφαλτος από πετρέλαιο και άλλα υπολείμματα των λαδιών πετρελαίου ή των ασφαλτούχων ορυκτών	51.863.560	392.684.959	87.046.418	482.124.836	-40,4%	-18,6%
2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	34.831.901	120.821.659	5.962.984	17.079.432	484,1%	607,4%
0808'	Μήλα, αχλάδια και κυδώνια, νωπά	17.404.312	48.128.338	22.368.170	52.710.626	-22,2%	-8,7%
2402'	Πούρα, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα με κομμένα τα άκρα, πουράκια και τσιγάρα, από καπνό ή υποκατάστατα του καπνού	11.073.961	1.168.283	12.083.534	1.354.254	-8,4%	-13,7%
1101'	Αλεύρια σιταριού ή σμιγαδιού	5.888.702	14.382.900	6.690.392	16.131.775	-12,0%	-10,8%
4810'	Χαρτί και χαρτόνια επιχρισμένα με καολίνη ή με άλλες ανόργανες ουσίες στη μία ή και στις δύο επιφάνειες, με ή χωρίς συνδετικά, έστω και χρωματισμένα στην επιφάνεια, διακοσμημένα στην επιφάνεια ή τυπωμένα, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα	5.716.438	14.551.212	6.906.867	15.235.645	-17,2%	-4,5%
2008'	Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, παρασκευασμένα ή διατηρημένα, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αλκοόλης (εκτός από εκείνα που είναι παρασκευασμένα ή διατηρημένα με ξίδι, διατηρημένα με ζάχαρη	3.875.657	4.743.256	3.600.237	4.432.549	7,7%	7,0%
2401'	Καπνά ακατέργαστα ή που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί. Απορρίμματα καπνού	3.376.722	1.295.496	2.504.918	1.049.458	34,8%	23,4%
3204'	Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές, έστω και καθορισμένης χημικής σύστασης. Παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για το χρωματισμό κάθε ύλης ή που προορίζονται να μπουν σαν συστατικά στην παρασκευή χρωστικών παρασκευασμάτων	3.268.200	2.074.813	3.164.854	2.140.230	3,3%	-3,1%

CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	% ΑΞΙΑ	% ΠΟΣΟΤΗΤΑ
7210'	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος >= 600 mm, που έχουν ελαθεί σε θερμή ή ψυχρή κατάσταση, επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ή επενδυμένα	2.610.458	4.557.499	2.409.287	3.635.504	8,3%	25,4%
3923'	Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, καφούλια και άλλες διατάξεις κλεισίματος, από πλαστικές ύλες	2.452.657	477.415	2.121.472	407.673	15,6%	17,1%
8409'	Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για εμβολοφόρους κινητήρες εσωτερικής καύσης, π.δ.κ.α.	2.351.909	84.556	3.139.772	91.882	-25,1%	-8,0%
2618'	Σκουριές υψικαμίνων με μορφή σπυρωτής σκόνης άμμος υψικαμίνων, που προέρχονται από την κατεργασία σιδήρου ή χάλυβα	2.246.484	59.932.000	85.500	900.000	2527,5%	6559,1%
1507'	Σογιέλαιο και τα κλάσματά του, έστω και εξευγενισμένα, αλλά χημικώς μη μετασχηματισμένα	2.179.000	2.824.170			∅	∅
0809'	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα brugnonς και nectarines, δαμάσκηνα και αγριοδαμάσκηνα, νωπά	2.108.680	5.214.895	3.732.504	6.940.749	-43,5%	-24,9%
3806'	Κολοφώνια και ρητινικά οξέα, καθώς και τα παράγωγά τους. Αιθέριο έλαιο κολοφωνίου και έλαια κολοφωνίου. Γόμες λιωμένες	2.065.396	1.223.000	1.025.068	559.200	101,5%	118,7%
4901'	Βιβλία, φυλλάδια και παρόμοια έντυπα, έστω και σε ξεχωριστά φύλλα (εκτός από περιοδικές εκδόσεις και εκδόσεις που αποβλέπουν κυρίως στη διαφήμιση)	1.866.820	258.299	2.254.778	306.785	-17,2%	-15,8%
3924'	Πιατικά, άλλα είδη νοικοκυριού ή οικιακής οικονομίας, είδη υγιεινής και καλλωπισμού, από πλαστικές ύλες (εκτός από μπανιέρες, ντουσιέρες, νιπτήρες, μπιντέδες, λεκάνες αποχωρητηρίου και τα καθίσματα και τα καλύμματά τους, καζανάκια αποχωρητηρίου	1.777.425	112.461	9.465.873	615.286	-81,2%	-81,7%
8426'	Ναυτικά βαρούλκα φορτώσεως. Συρματοφόροι γερανοί, κυλιόμενες γερανογέφυρες, γερανοί εκφόρτωσης και άλλοι γερανοί (εκτός από αυτοκίνητους γερανούς και γερανούς-αυτοκίνητα για το σιδηροδρομικό δίκτυο). Κινητοί γερανοί εμπορευματοκιβωτίων, τροχοφόρα φορητά	1.710.891	358.750	128.000	197.073	1236,6%	82,0%
8413'	Αντλίες για υγρά, έστω και με μετρική διάταξη (εκτός εκείνων που είναι από κεραμεικές ύλες, καθώς και εκτός από ιατρικές αντλίες απορρόφησης εκκρίσεων ή ιατρικές αντλίες που φέρονται επί του σώματος ή είναι εμφυτευμένες σε αυτό). Αφυψωτές υγρών	1.639.220	124.944	1.045.164	81.342	56,8%	53,6%
3816'	Τσιμέντα, κονιάματα, σκυροδέματα και παρόμοιες πυρίμαχες συνθέσεις (εκτός από παρασκευάσματα με βάση το γραφίτη ή άλλο άνθρακα)	1.581.341	3.757.939	1.199.395	3.455.653	31,8%	8,7%

CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	% ΑΞΙΑ	% ΠΟΣΟΤΗΤΑ
8708'	Μέρη και εξαρτήματα για ελκυστήρες, αστικά λεωφορεία, επιβατικά αυτοκίνητα, αυτοκίνητα φορτηγά οχήματα και αυτοκίνητα οχήματα ειδικών χρήσεων των κλάσεων 8701 έως 8705, π.δ.κ.α.	1.456.266	7.342.985	2.687.656	12.283.259	-45,8%	-40,2%
0810'	Φράουλες, σμέουρα, βατόμουρα, φραγκοστάφυλα κάθε είδους, λαγοκέρασα και άλλοι καρποί και φρούτα βρώσιμα, νωπά (εκτός από καρπούς με κέλυφος, μπανάνες, χουρμάδες, σύκα, ανανάδες, καρποί αβοκάντο, γκουάβες, καρποί μάγγο, μαγγούστες, καρποί παπάγιας	1.418.748	3.700.370	1.640.954	3.482.080	-13,5%	6,3%
3808'	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ανασχετικά της βλάστησης και ρυθμιστικά της ανάπτυξης των φυτών, απολυμαντικά και παρόμοια προϊόντα που παρουσιάζονται σε μορφές ή συσκευασίες για τη λιανική πώληση ή ως παρασκευάσματα	1.252.092	164.036	1.430.851	184.452	-12,5%	-11,1%
3811'	Αντικροτικά, ανασχετικά της οξείδωσης, προσθετικά εξουδετέρωσης καταλοίπων, βελτιωτικά του ιξώδους των λιπαντικών λαδιών, προσθετικά κατά της διάβρωσης και άλλα παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια, στα οποία περιλαμβάνεται και η βενζίνη	1.246.738	219.473	461.364	106.788	170,2%	105,5%
2503'	Θείο κάθε είδους (εκτός από αυτό που παράγεται με εξάχνωση, με κατακρήμνιση και το κολλοειδές)	1.226.197	21.902.813	4.238.535	39.745.759	-71,1%	-44,9%
8504'	Μετασχηματιστές ηλεκτρικοί, ηλεκτρικοί μετατροπείς (π.χ. ανορθωτές) καθώς και πηνία επαγωγικής αντίδρασης και άλλα πηνία επαγωγής. Μέρη τους	1.006.894	234.347	638.075	152.022	57,8%	54,2%
	ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ						

Πίνακας 8

Ελληνικές εισαγωγές από την Αίγυπτο 2016 - σύγκριση με 2015 (CN4, στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ)

	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2016		2015		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	% ΑΞΙΑ	% ΠΟΣΟΤΗΤΑ
2709'	Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)	411.817.536	1.360.056.855	507.074.360	1.425.816.944	-18,8%	-4,6%
3102'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά αζωτούχα (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με μεικτό βάρος ≤ 10 kg)	39.579.519	176.199.941	31.654.052	102.361.963	25,0%	72,1%
2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος ≥ 70% σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλτούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	30.926.499	68.800.606	12.149.985	24.876.054	154,5%	176,6%
0701'	Πατάτες, νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη	14.502.087	46.403.800	17.451.077	55.933.625	-16,9%	-17,0%
2905'	Αλκοόλες άκυκλες και τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	14.429.729	71.797.122	4.827.377	16.437.427	198,9%	336,8%
3901'	Πολυμερή του αιθυλενίου σε αρχικές μορφές	4.885.041	4.331.140	4.956.167	4.066.150	-1,4%	6,5%
2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	4.380.670	12.361.466	9.786.724	22.806.423	-55,2%	-45,8%
2505'	Άμμος φυσική κάθε είδους, έστω και χρωματισμένη (εκτός από χρυσούχο και πλατινούχο άμμο, άμμο ζirkονίου, ρουτιλίου και ιλμενίτη, άμμο μονασίτη, άμμο με πίσσα ή με ασφαλτο)	3.183.610	110.718.461	3.030.980	108.550.028	5,0%	2,0%
0710'	Λαχανικά, άβραστα ή βρασμένα στο νερό ή στον ατμό, κατεψυγμένα	3.095.286	1.338.086	3.172.420	1.355.028	-2,4%	-1,3%
6302'	Πανικά κρεβατιού, τραπεζιού, καθαριότητας του σώματος και κουζίνας, από υφαντουργικά προϊόντα παντός τύπου (εκτός από πανιά για τον καθαρισμό και το γυάλισμα πατωμάτων, σφουγγαρόπανα και ξεσκονόπανα)	3.083.896	514.325	2.475.647	431.196	24,6%	19,3%
2501'	Αλάτι, στο οποίο περιλαμβάνεται το επιτραπέζιο και το μετουσιωμένο αλάτι, και χλωριούχο νάτριο καθαρό, έστω και σε υδατικό διάλυμα ή με προσθήκη αντισυσσωματικών ουσιών ή ουσιών που εξασφαλίζουν καλή ρευστότητα. Θαλάσσιο νερό	3.057.354	113.696.510	3.298.193	108.865.580	-7,3%	4,4%

CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	% ΑΞΙΑ	% ΠΟΣΟΤΗΤΑ
7210'	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος >= 600 mm, που έχουν ελαθεί σε θερμή ή ψυχρή κατάσταση, επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ή επενδυμένα	2.498.869	5.112.125	1.924.024	3.720.555	29,9%	37,4%
3920'	Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες μη κυψελώδεις, μη ενισχυμένα ούτε με απανωτές στρώσεις, ούτε όμοια συνδυασμένα με άλλες ύλες, χωρίς υπόθεμα, μη κατεργασμένα ή κατεργασμένα μόνο στην επιφάνεια ή κομμένα μόνο σε σχήμα	2.341.643	1.320.515	3.388.544	1.588.373	-30,9%	-16,9%
2005'	Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξίδι, μη κατεψυγμένα (εκτός από τα διατηρημένα με ζάχαρη και εκτός από ντομάτες, μανιτάρια και τρούφες)	2.310.160	1.955.954	735.291	548.756	214,2%	256,4%
4107'	Δέρματα αποτριχωμένα χοιροειδών, ερπετών και άλλων ζώων, παρασκευασμένα, και δέρματα άτριχων ή άμαλλων ζώων (εκτός από δέρματα βοοειδών, μονόπλων, προβατοειδών, αιγοειδών, καθώς και εκτός από δέρματα κατεργασμένα με λάδι, δέρματα βερνικωμένα	2.150.606	136.650	1.183.668	69.290	81,7%	97,2%
3104'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά καλιούχα (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με μεικτό βάρος <= 10 kg)	1.965.143	3.851.800	977.396	1.629.000	101,1%	136,5%
4803'	Χαρτί καθαριότητας (υγείας), χαρτί που χρησιμοποιείται για πετσέτες χεριών, για πετσέτες και παρόμοια χαρτιά οικιακής χρήσης, υγιεινής ή καθαριότητας, χαρτοβάμβακας και επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, έστω και ρυτιδωμένα, πτυχωτά, ανάγλυφα	1.921.669	2.028.778	1.626.190	1.674.333	18,2%	21,2%
3103'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά φωσφορικά (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με μεικτό βάρος <= 10 kg)	1.392.442	7.563.625	7.862	51.760	17611,0%	14512,9%
4402'	Ξυλοκάρβουνα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάρβουνα από κελύφη ή καρύδια, έστω και συσσωματωμένα (εκτός από ξυλοκάρβουνα που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν ως φάρμακα, ξυλοκάρβουνα αναμειγμένα με θυμίαμα, ενεργοποιημένα ξυλοκάρβουνα και κάρβουνο	1.358.705	3.811.201	1.342.447	3.590.507	1,2%	6,1%
3904'	Πολυμερή του χλωριούχου βινυλίου ή άλλων αλογονωμένων ολεφινών, σε αρχικές μορφές	1.351.159	1.998.000	2.523.014	3.342.000	-46,4%	-40,2%
1701'	Ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή, σε στερεή κατάσταση	1.209.600	2.520.001			∅	∅

CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	% ΑΞΙΑ	% ΠΟΣΟΤΗΤΑ
3923'	Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, καψούλια και άλλες διατάξεις κλεισίματος, από πλαστικές ύλες	1.181.623	973.245	641.855	563.910	84,1%	72,6%
5205'	Νήματα από βαμβάκι άλλα από τα νήματα για ράψιμο, περιεκτικότητας κατά βάρος σε βαμβάκι >= 85% (εκτός από τα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση)	1.180.008	209.325	1.384.657	217.059	-14,8%	-3,6%
7806'	Τεχνουργήματα από μόλυβδο, π.δ.κ.α.	1.107.949	745.950			∅	∅
5703'	Τάπητες και άλλες επενδύσεις δαπέδου από υφαντικές ύλες, φουντωτοί βελουδωτή κατασκευή με βελόνα, έστω και έτοιμοι	1.025.586	290.359	928.076	271.313	10,5%	7,0%
2303'	Κατάλοιπα αμυλοποιίας και παρόμοια κατάλοιπα, πολτοί τεύτλων, υπολείμματα ζαχαροκάλαμου και άλλα απορρίμματα ζαχαροποιίας, υπολείμματα και απορρίμματα ζυθοποιίας ή οينوπνευματοποιίας, έστω και συσσωματωμένα με μορφή σβόλων	1.011.402	6.300.000			∅	∅
	ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ						